

ZEMBRZYCE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

TEKST STUDIUM (TEKST UJEDNOLICONY)

BRAK ZMIAN WPROWADZONYCH ZMIANĄ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZEMBRZYCE NA PODSTAWIE UCHWAŁY NR XIX/186/21 RADY GMINY ZEMBRZYCE Z DNIA 26 LUTEGO 2021 R. W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA DO SPORZĄDZANIA ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZEMBRZYCE

załącznik nr 4
do Uchwały Nr
Rady Gminy Zembrzyce
z dnia

SPIS TREŚCI:

TOM I - UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	4
1. Ogólna charakterystyka gminy Zembrzyce	6
1.1. Położenie obszaru, układ administracyjny	6
1.2. Struktura przestrzenna	6
1.3. Rzeźba terenu, budowa geologiczna.....	7
1.4. Surowce mineralne.....	8
1.5. Warunki klimatyczne.....	8
1.6. Warunki wodne.....	9
1.7. Warunki glebowe	10
1.8. Zasoby leśne	11
1.9. Wnioski.....	11
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i wymogów jego ochrony	12
2.1. Ekosystemy leśne, ochrona przyrody i krajobrazu.....	12
2.2. Stan środowiska i źródła zagrożeń	17
2.3. Wnioski.....	20
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	21
3.1. Rolnicze właściwości gleb i ich przydatność.....	21
3.2. Uwarunkowania produkcji rolniczej.....	22
3.3. Zanieczyszczenie gleb	22
3.4. Gospodarstwa rolne	23
3.5. Wnioski.....	24
4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenu	25
4.1. Struktura użytkowania terenu	25
4.2. Stan prawny gruntów.....	25
4.3. Rodzaje i funkcje zabudowy	25
4.4. Działalność gospodarcza na terenie gminy	28
4.5. Wnioski.....	28
5. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania komunikacji	29
5.1. Komunikacja drogowa	29
5.2. Komunikacja kolejowa	31
5.3. Trasy i ścieżki rowerowe oraz szlaki turystyczne	31
5.4. Wnioski.....	32
6. Infrastruktura techniczna	33
6.1. Zaopatrzenie w wodę	33
6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.....	33
6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów.....	33
6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	33
6.5. Zaopatrzenie w gaz	34
6.6. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	34
6.7. Telekomunikacja.....	35
6.8. Wnioski.....	35
7. Uwarunkowania społeczno - demograficzne	36
7.1. Dotychczasowe trendy rozwoju ludności, ruch naturalny, migracje	36
7.2. Charakterystyka ludności wg płci i wieku.....	36
7.3. Rozwój liczebny ludności.....	37
7.4. Wnioski.....	37
8. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków	38
8.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	38
8.2. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków.....	38
8.3. Obiekty archeologiczne	43
8.4. Stan zachowania zasobów krajobrazu kulturowego gminy.....	45
8.5. Wnioski.....	46
9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	47
9.1. Wnioski złożone do Studium	47
9.2. Ustalenia Strategii rozwoju gminy.....	50
9.3. Ustalenia dla gminy Zembrzyce z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Małopolskiego	53
9.4. Wnioski z opracowania ekofizjograficznego	57
9.5. <i>Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę</i>	60

WSTĘP

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zembrzyce” opracowane zostało na zlecenie Gminy Zembrzyce, na podstawie umowy Nr U/5/2012 z dnia 19 marca 2012 r.

Podstawą opracowania jest Uchwała Nr XIV-99/12 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 25.01.2012 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zembrzyce, obejmująca obszar gminy w granicach administracyjnych oraz Uchwała Nr XL-326/14 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 14 sierpnia 2014 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce dla obszaru w miejscowości Zembrzyce obejmującego część gruntów przewidzianych do realizacji zasypów i załadowań związanych z budową zbiornika wodnego „Świnna Poręba”¹ i uchwała Rady Gminy Zembrzyce Nr VIII/65/15 z dnia 18 września 2015r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce dla 2 obszarów miejscowości Zembrzyce ze zmianą wprowadzoną uchwałą Rady Gminy Zembrzyce Nr XV/124/16 z dnia 29 czerwca 2016r.² / a także Uchwała Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce.³

Opracowanie wykonane zostało zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 27 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Studium zawiera:

Tom I - treści związane ze stanem istniejącym, czyli diagnozą aktualnej sytuacji gminy i **uwarunkowania** jej rozwoju, której bazą były informacje otrzymane od jednostek zawiadomionych o przystąpieniu do opracowania „Studium ...”, a także opracowania wykonane na etapie poprzednich edycji studium i planu zagospodarowania przestrzennego gminy - zał. nr 1.

Tom II - treści określające **kierunki** rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, a więc podstawowe reguły działania w Gminie Zembrzyce przyjęte przez samorząd, formułowane na spotkaniach z władzami Gminy, przy uwzględnieniu zapotrzebowania społecznego, wynikającego ze złożonych wniosków przez jednostki oraz mieszkańców gminy - zał. nr 2.

Integralną częścią Studium... są następujące załączniki graficzne:

Rysunek nr 1 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce - „Uwarunkowania formalno prawne”, „Uwarunkowania środowiskowe i kulturowe”, skala 1:10 000 - zał. nr 3.

Rysunek nr 2 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce - „Kierunki Zagospodarowania przestrzennego”, skala 1:10 000 - zał. nr 4.

Tekst i rysunki Uwarunkowań i Kierunków Studium stanowią załączniki do uchwały o uchwaleniu studium. Integralną częścią Studium, nie stanowiącą jednocześnie załącznika jest także „Dokumentacja formalno - prawna”, zawierająca zbiór opinii dotyczących studium wraz z uwagami wniesionymi przez instytucje opiniujące i odpowiednim komentarzem.

Materiały analityczne wynikające ze stanu istniejącego dokumentujące przebieg prac merytorycznych:

1. Informacje wejściowe od jednostek organów samorządowych
2. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce
3. Plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w granicach administracyjnych Gminy Zembrzyce (obecne obowiązujące prawo lokalne) wraz z prognozami oddziaływania na środowisko

¹/ W brzmieniu ustalonym Uchwałą Rady Gminy Zembrzyce Nr VIII/64/15 z dnia 18 września 2015r.

²/ W brzmieniu ustalonym jak w załączniku nr 1 do Uchwały Rady Gminy Zembrzyce Nr XIX/152/16 z dnia 27 października 2016r.

³ Zmiana wprowadzona zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce na podstawie uchwały Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce

4. Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2020 roku
5. Dane z GUS
6. Inwentaryzacja urbanistyczna i inne.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce nie stanowi prawa miejscowego. Stwarza jednak podstawy do ustalania, w sporządzanych w następnej kolejności w planach miejscowych, regulacji dotyczących przeznaczenia i szczegółowych zasad zagospodarowania poszczególnych terenów.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZEMBRZYCE

TOM I - UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

OPRACOWANIE:

BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO SPÓŁKA Z O.O.
UL. WAPIENICKA 24A
43-382 BIELSKO - BIAŁA

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. JOANNA KACZMAREK - MIKUSZEWSKA - członek Południowej Okręgowej Izby Urbanistów
z/s w Katowicach (nr wpisu KT-265)
mgr IWONA GÓRSKA - członek Południowej Okręgowej Izby Urbanistów z/s w Katowicach (nr wpisu KT-185)
DANUTA ROMAŃCZYK
EWA BABIŃSKA

BIELSKO - BIAŁA, 2013 r.

OPRACOWANIE ZMIANY STUDIUM:

BIURO URBANISTYCZNE MARIA MODZELEWSKA
UL. WYBICKIEGO 8
33-300 NOWY SĄCZ

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. MARIA Modzelewska - główny projektant, upr. Urbanistyczne - Nr 312/88, upr. architektoniczne
Nr GAS-834/A/79
mgr inż. arch. Katarzyna Salabura, upr. urbanistyczne - Nr 1557
mgr inż. arch. Agnieszka Kałwa
mgr inż. Piotr Prokopczuk)

NOWY SĄCZ, CZERWIEC 2015 R.^{4/}

OPRACOWANIE ZMIANY STUDIUM DLA MIEJSCOWOŚCI ZEMBRZYCE:

BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO SPÓŁKA Z O.O.
UL. WAPIENICKA 24A

^{4/} W brzmieniu ustalonym Uchwałą Rady Gminy Zembrzyce Nr VIII/64/15 z dnia 18 września 2015r.

43-382 BIELSKO - BIAŁA

ZESPÓŁ AUTORSKI:

mgr inż. arch. JOANNA KACZMAREK - MIKUSZEWSKA

mgr IWONA GÓRSKA - upr. urbanistyczne - Nr 785/88.

DANUTA ROMĄCZYK

EWA BABIŃSKA

BIELSKO - BIAŁA, 2016 r.^{5/}

OPRACOWANIE ZMIANY STUDIUM⁶

na podstawie Uchwały Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce:

MC kwadrat studio projektowe Magdalena Czechowska, Zembrzyce 2021r.

- mgr inż. arch. Magdalena Czechowska – kierownik pracowni, główny projektant
uprawniona do sporządzania Studium na podstawie art. 5 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- mgr inż. arch. Magdalena Fajkosz – członek Małopolskiej Okręgowej Izby Architektów RP MP-1561
- mgr Jakub Biegun – specjalista do spraw zagadnień przestrzennych
- mgr inż. Aleksandra Józefaciuk – specjalista do spraw zagadnień przestrzennych
- mgr. Inż. Ewelina Lubach - specjalista do spraw geodezji

Podstawą zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce jest Uchwała Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce. Ustalony uchwałą zakres zmian dotyczy wyłącznie ustaleń tekstowych w rozdziale 10.2 „obszary narażone na osuwiska” oraz w rozdziale 11.3 „Dopuszczalny zakres zmian zapisów Studium w nowych edycjach planów miejscowych”.

Projekt zmiany Studium sporządzony został w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity, Dz. U. z 2021 r., poz. 741 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Zmiany wprowadzone na podstawie Uchwały Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce, oznaczono drukiem w kolorze granatowym oraz napisami identyfikującymi zmianę.

Rozdziały zawartości opracowania, których treść została zaktualizowana do potrzeb zmiany studium zostały oznaczone „*” (gwiazdką).

Zgodnie z wymogiem § 8 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy niniejsza zmiana została opracowana w formie ujednocionej.

W ramach zmiany studium wprowadzono zmianę zapisów kierunków rozwoju wyłącznie w części tekstowej.

Zmiana nie wywołuje konieczności ingerencji w treść rysunków Studium.

^{5/} W brzmieniu ustalonym jak w załączniku nr 1 do Uchwały Rady Gminy Zembrzyce Nr XIX/152/16 z dnia 27 października 2016r.

⁶ Zmiana wprowadzona zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce na podstawie uchwały Nr XIX/186/21 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 lutego 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce

1. Ogólna charakterystyka gminy Zembrzyce

1.1. Położenie obszaru, układ administracyjny

Gmina położona w północnej części powiatu suskiego (granica z powiatem wadowickim), województwo małopolskie. Gmina wiejska oddalona od siedziby województwa - Krakowa o ok. 50 km (w kierunku północno - wschodnim), od siedziby powiatu - Sucha Beskidzka o 5 -15 km (w kierunku południowym).

W skład gminy wchodzi sołectwa: Tarnawa Górna, Śleszowice, Tarnawa Dolna, Zembrzyce i Marcówka. Od południowego zachodu gmina graniczy z wsią Krzeszów (w gminie Stryszawa), od południa z miastami Sucha Beskidzka i Maków Podhalański, od wschodu z sołectwami Budzów i Marcówka (w gminie Budzów), od północy z sołectwami Stryszów, Dąbrówka (w gminie Stryszów) i Skawce, Mucharz, Jaszczurowa (w gminie Mucharz), od północnego zachodu z sołectwem Ponikiew (gmina Wadowice).

Obszar o stosunkowo niewielkiej powierzchni - ok. 40 km² o kształcie wydłużonym: długości na linii wschód - zachód ok. 15 km i szerokości 1-7 km.

1.2. Struktura przestrzenna

Ogólna charakterystyka gminy (2010 rok):

wybrane dane statystyczne	ogółem gmina		w skali powiatu	w skali województwa
	jednostka	wielkość		
- powierzchnia	km ²	39,2	5,8	0,3
- liczba mieszkańców	tys. osób	5,596	6,7	0,17
- gęstość zaludnienia	os/km ²	143	121	218
- stopień lesistości	% z pow. ogółem	39,8	46,3	30,3
- użytki rolne	% z pow. ogółem	48,0	43,2	58,2
- kobiety na 100 mężczyzn	K/100M	102	102	106
- ludność w wieku produkcyjnym	% ogółu ludności	63	b.d.	b.d.
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	os/100 os	59	61	57
- pracujący na 1000 ludności	prac./1000 M	93	143	210
- bezrobotni zarejestrowani	% ludn. w wieku produk.	7,1	6,3	
- podmioty gospodarcze	jedn.REGON/10tys.M	824	915	1572
- ludność korzystająca z instalacji: wodociąg kanalizacja gaz	% ogółu ludności	50 40 13	b.d.	b.d.

/Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Struktura gminy:

sołectwo	ludność		powierzchnia		gęstość zaludnienia os/km ²
	I. ludności	% og.	km ²	% og.	
Ogółem, w tym:	5 610	100,0	39,90	100,0	140
Zembrzyce	2 360	42,1	11,57	29,0	204
Tarnawa Dolna	1 480	26,4	12,45	31,2	119
Śleszowice	790	14,1	6,19	15,5	128
Tarnawa Górna	320	5,7	5,38	13,5	59
Marcówka	660	11,7	4,31	10,8	153

/Źródło: Urząd Gminy/

Struktura funkcjonalno - przestrzenna gminy:

- Zabudowa na obszarze gminy ukształtowała się w dolinach rzek Skawy, Paleczki i Tarnawki, w nawiązaniu do układów komunikacyjnych. Poszczególne sołectwa o zróżnicowanej wielkości i gęstości zaludnienia (od 59 os/km² w Tarnawie Górnej do 204 os/km² w Zembrzycach). Wieś gminna Zembrzyce wyróżnia się zwartym systemem zabudowy o wyraźnym charakterze małomiasteczkowym w rejonie placu centralnego (ryнку), na pozostałym obszarze: zabudowa wsi Marcówka ma charakter rozproszony, w pozostałych sołectwach niewielki stopień rozproszenia, zabudowa wiejska rozciąga się pasmowo wzdłuż głównych dróg i częściowo na stokach w postaci przysiółków.

Na całym obszarze, a szczególnie w centralnym obszarze Zembrzyc, występuje przemieszczenie zabudowy mieszkalnej z zagrodową i rzemieślniczą. Poza zabudową usługową skoncentrowaną w centrum wsi Zembrzyce brak ukształtowanych wiejskich centrów usługowych.

gowych.

- Gmina wprawdzie nie zalicza się do terenów silnie uprzemysłowionych, jednak na jej terenie funkcjonuje szereg zakładów wytwarzających odpady (zakłady garbarskie, kilka zakładów szewskich, stolarskich i kaletniczych), w tym posiadających zezwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych (odpady pogarbarskie, zużyte urządzenia i opakowania, świetlówki, odpady medyczne i leki). Garbowanie skór oraz inna działalność rzemieślnicza posiada długą tradycję; już w XIX wieku Zembrzyce były znaczącym i cenionym ośrodkiem garbarstwa wyprawiającym skóry do produkcji obuwia; równie znani, w okolicy i aż do Krakowa, byli zembrzyccy piekarze oraz krawcy, szewcy, kowale czy rzeźnicy.
- Zewnętrzny układ drogowy zapewnia gminie powiązania z sąsiednimi miastami (Sucha Beskidzka, Wadowice) oraz z siedzibą województwa (Kraków). Układ głównych dróg odzwierciedla stan historyczny: DK-28 to trasa dawnego traktu dolinnego rzeki Skawy prowadzącego z Zatora i Wadowic, przez Suchą i Jordanów, przełęcz Spytkowicką, na Orawę; przebiegająca przez centrum Zembrzyc droga wojewódzka to historyczna droga do Biertowic i Sułkowic (Kraków), której budowę w postaci drogi bitej ukończono w 1895 roku; droga z Tarnawy Dolnej przez Śleszowice i Tarnawę Górną należy do traktów historycznych w Beskidzie Małym zaznaczonych na mapach Polski już w 1772 roku. Obecnie, w związku z realizacją zbiornika wodnego, zmianie uległ układ drogowy gminy: nowy przebieg drogi krajowej przeprowadzono zachodnim obrzeżem zbiornika, a centrum Zembrzyc omija obwodnica (na drodze wojewódzkiej).
- W wyniku realizacji linii kolejowej z przystankiem Zembrzyce (w latach 1881-1884 wybudowano linię Kraków - Kalwaria - Sucha - Chabówka), gmina zyskała znaczące połączenie zewnętrzne, co spowodowało, że rejon stał się obszarem działalności produkcyjno - gospodarczej, początkowo opartej głównie o przetwórstwo drzewne. Realizacja zbiornika wodnego wymusiła zmiany w trasie przebiegu linii.
- Pokażnym powierzchniowo obszarem funkcjonalnym w przestrzeni gminy jest tzw. obszar „otwarty” upraw polowych, lasów i dróg z zabudową rolniczą skupioną w mniejszych lub większych przysiółkach, na zachód od doliny Skawy objęty ochroną prawną w granicach obszaru chronionego Parku Krajobrazowego Beskidu Małego wraz z otuliną.
- Wyraźne zmiany w przestrzeni rozpoczęły się w latach 70-tych XX wieku, głównie w wyniku przebudowy starej drewnianej zabudowy wiejskiej na bezstylową zabudowę jednorodziną oraz zagospodarowania związanego z działalnością gospodarczą oraz przemieszaniem zabudowy mieszkaniowej i produkcyjnej.
- Wraz z realizacją sztucznego jeziora Świnna Poręba i związaną z tym zmianą przebiegu głównych dróg i kolei, ukształtowany przez wieki krajobraz w dolinie Skawy zostanie przekształcony.

1.3. Rzeźba terenu, budowa geologiczna

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski (Kondracki 2000) obszar gminy położony jest w granicach podprovincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie i dwóch regionów:

- * Beskid Mały - wzdłuż zachodniej granicy gminy fragment stromego stoku pasma Leskowca, z kulminacją Leskowiec 918 m npm, opadający w kierunku wschodnim i południowo - wschodnim.
- * Beskid Makowski - równoleżnikowe pasma wzniesień rozdzielone dolinami Skawy i jej dopływów: na południu pasmo Żurawnicy z kulminacją Prorokowej Góry 584 m npm (Tarnawa Dolna) rozdzielone doliną Tarnawki od pasma Tarnawskiej Góry 502 m npm (Tarnawa Dolna); na wschód od doliny Skawy pasma Chełmu i Mioduszyny rozdzielone doliną Paleczki, o wzniesieniach sięgających wysokości ponad 500 m npm.

Granicę pomiędzy jednostkami wyznacza pas obniżenia pochodzenia geologicznego (strefa graniczna płaszczowiny śląskiej i magurskiej) przebiegający od granicy ze wsią Krzeszów, wzdłuż środkowego biegu potoku Tarnawka i w kierunku Rówieńca do granicy z Mucharzem - tzw. „Obniżenie Krzeszowskie”;

- * Dolina rzeki Skawy - 1000 metrowy odcinek doliny (o generalnie południkowym przebiegu) rozdzielający wzniesienia Beskidu Średniego, o szerokości 500 - 1000 m z przełomowymi

fragmentami pomiędzy: Górą Jasień i Mioduszną (na granicy z Suchą) oraz Tarnawską Górą i pasmem Chełmu (na granicy ze Skawcami).

Tereny dolinne Skawy i dolne odcinki głównych dopływów charakteryzują się:

- płaskim dnem z wykształconymi poziomymi terasowymi (łęgowy do 2 m prz., rędziny do 5 m prz., średni do 7 m prz.) i ukształtowanymi stożkami napływowymi głównej doliny (stożki Paleczki i Tarnawki),
- występowaniem fragmentów terasy wysokiej odpowiadającej zlodowaceni krakowskiemu (os. Rusków 345 - 350 m npm),
- w dolinie Skawy na odcinkach przełomowych strome zbocza przechodzą załosem w stok, na odcinkach występowania stożków napływowych i teras łagodnie przechodzą w stok.

Jest to obszar młodych gór fałdowych charakteryzujący się występowaniem wzniesień gór średnich i niskich z fragmentami powierzchni zrównań, z głównymi grzbieciami o przebiegu równoleżnikowy wyraźnie oddzielonych dolinami głównych cieków.

Podłoże skalne obszaru budują trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego płaszczowiny śląskiej (Beskid Mały) i magurskiej (Beskid Makowski), zapadające generalnie na południowy wschód. Obszar całej gminy położony jest praktycznie w obrębie rozległej strefy nasunięcia od południa płaszczowiny magurskiej na śląską. Utwory płaszczowiny śląskiej to głównie odporne gruboławicowe piaskowce serii godulskiej (budujące wzniesienia) z wkładkami mniej odpornych łupków, ilów i iłolupków (wykorzystywane przez doliny). W budowie płaszczowiny magurskiej dominują najstarsze serie: warstwy inoceramowe, warstwy ciężkowickie, łupki pstre, warstwy podmagurskie i warstwy magurskie. Ze strefą nasunięcia (granica pomiędzy jednostkami) związane jest występowanie brekcji tektonicznej oraz licznych zaburzeń tektonicznych (w tym główny uskoki Skawy) i nasunięć łuskowych. Brekcja tektoniczna ma postać masy ilastej, twardej, z wyraźnymi śladami łupliwości łupków ilastych i marglistych, silnie zafalowanych.

W obrębie masy ilastej tkwią okruchy łupków oraz głązy, bloki, rozerwane ławice i pakiety piaskowców. Nagromadzenie głązów i spękania otwierają drogę filtracji wody, powodującej uplastycznienie masy ilastej; stąd podłoże to wykazuje znaczne predyspozycje osuwiskowe.

Na podłożu skalnym zalegają utwory czwartorzędowe w postaci eluwiów (pokrywy zwietrzelinowe) i aluwiów (osady rzeczne).

1.4. Surowce mineralne

Pod względem surowcowym obszar słabo rozpoznany. Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin energetycznych, a udokumentowane złoża kruszyw naturalnych to:

- udokumentowane w kat. C₁ złoża piaskowców ciężkowickich serii magurskiej „Tarnawa Dolna”, wykorzystywane jako kruszywo budowlane i drogowe, obecnie kamieniołom nieczynny,
- udokumentowane złoża drobno i średnioziarnistych piaskowców krośnieńskich Mucharz-Górka - ustalone granice terenu górniczego „Mucharz I” wraz z obszarem górniczym „Mucharz I” na terenie wsi Śleszowice utworzone koncesją Nr 152/93 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.07.1993r. z późniejszymi zmianami, kamieniołom „Mucharz-Górka” o rocznym wydobyciu rzędu kilkuset tysięcy ton (produkcja bloków foremnych i brył skalnych oraz kruszywa łamanego o różnej granulacji) położony w swojej zasadniczej części na terenie sąsiedniej miejscowości.

Ze względu na położenie w strefie otulinowej Parku Krajobrazowego Beskidu Małego dla obu obszarów obowiązują ograniczenia wynikające z ustanowienia tej formy ochrony.

1.5. Warunki klimatyczne

Zembrzyce są obszarem o zróżnicowanym, piętrowym układzie elementów klimatycznych. Obszar położony pomiędzy rzędnymi 300 - 918 m npm, pod względem klimatycznym znajduje się w zasięgu Karpackiej dzielnicy klimatycznej, charakteryzującej się zmiennością poszczególnych czynników klimatycznych w zależności od wysokości npm, ekspozycji i kształtu form terenowych. Średnia roczna temperatura powietrza waha się powyżej 6°C na obszarze zlokalizowanym poniżej 700 m npm, zaś na wysokości 700 - 1100 m npm utrzymuje się między 4 - 6°C. Długość okresu wegetacji zaś waha się w granicach 170 - 200 dni. Średnie roczne sumy opadów są wysokie i wynoszą od 900 do 1400 mm. Liczba dni z przymrozkami 100 - 150.

Warunki klimatu lokalnego modyfikuje: zróżnicowana ilość bezpośredniego promieniowania słonecznego padająca o różnych porach roku na stoki o różnym nachyleniu i ekspozycji, położenie w stosunku do przeważającego kierunku napływu wilgotnych mas powietrza, form terenowych oraz przeszkód na drogach spływu mas powietrza. Na kształtowanie się stosunków mezo- i mikroklimatycznych decydujący wpływ wywierają:

- * przebieg głównych dolin rzecznych, na kierunkach zachód - wschód i południe - północ, warunkuje ogólne kierunki przepływu powietrza,
- * schodowy układ teras doliny Skawy i dolnych odcinków Tarnawki i Paleczki przyczynia się w dużym stopniu do powstawania inwersji temperatur i zastoisk zimnego powietrza oraz mgieł w dolinnych formach terenowych, szczególnie w półroczu zimowym; inwersje sięgają wysokości do 30 m, a częste występują do wysokości 10m ponad dno doliny Skawy, wpływając na skrócenie długości okresu wegetacyjnego oraz jakość warunków areosanitarnych, doliny otwarte o kierunku wschód - zachód najlepiej przewietrzane,
- * na stokach o ekspozycjach SW-S-SE i na formach wypukłych klimat korzystniejszy; do wysokości 420 - 510 m npm (w zależności od ekspozycji) występują warunki klimatyczne odpowiednie dla wszystkich upraw, powyżej ograniczenie dla upraw ciepłolubnych,
- * dzięki piętrowemu układowi jednostek morfologicznych (góry średnie - góry wysokie - obniżenia dolinne) występuje duże zróżnicowanie stosunków opadowych - wyższe opady na stokach i zamknięciach dolin o ekspozycji zbliżonej do zachodniej.

1.6. Warunki wodne

Obszar odwadniany bezpośrednio przez rzekę Skawę w środkowym biegu i jej dopływy: prawostronny Paleczka z Marcówką i lewostronne: Tarnawka i Śleszówka.

Skawa - wpływa na teren gminy z południa (Dąbie - 324 m npm) i po przepłynięciu ok. 4 km wypływa w kierunku północnym (Zarębki - 300 m npm), dolina płaskodenna o szerokości poniżej 500 m w odcinkach przelomowych, do ponad 1000 m u ujścia Paleczki, koryto uregulowane, częściowo zabezpieczone obwałowaniami (Zembrzyce), w części centralnej i północnej doliny realizowany zbiornik retencyjny „Świnna Poręba”.

Paleczka z Marcówką - prawostronny dopływ, na terenie gminy odcinek ujściowy o ustabilizowanych brzegach potoku Paleczka i cała zlewnia potoku Marcówka odwadniającego stoki pasma Chełmu, w bezodpływowych zagłębieniach koryta Marcówki podmokłości.

Tarnawka - dopływ lewostronny o źródłach położonych na stokach pasma Leskowca, dolina o przebiegu równoleżnikowym, asymetrycznej zlewni i dolinie wykorzystującej uwarunkowania tektoniczne, w środkowym i dolnym biegu koryto uregulowane (progi i umocnienia brzegowe), na podmokłościach występujących w górnym biegu gleby bagienne.

Śleszówka - niewielki lewostronny dopływ, potok przebiegający północną granicą wsi Śleszowice, w zlewni powierzchniowej ujęcie wody dla osiedla Borowina w Mucharzu.

Skawa i jej dopływy to rzeki karpackie o reżimie śnieżno - deszczowym z dwiema kulminacjami: wiosenną (roztopową) i letnią (opadową).

Ze względu na panujące warunki hydrogeologiczne obszar gminy Zembrzyce usytuowany jest w obrębie jednostki hydrogeologicznej - makroregionu południowopolskiego, regionu Karpackiego, podregionu zewnętrzno-karpackiego, gdzie wyróżnić można zwierciadło wód podziemnych w utworach fliszowych, związane z litologicznym wykształceniem warstw oraz w utworach czwartorzędowych związanych z dolinami rzecznyymi. Zwierciadło w utworach fliszowych posiada charakter szczelinowy lub szczelinowo - porowy, natomiast w utworach czwartorzędowych - porowy.

Wody trzeciorzędowego i kredowego poziomu wodonośnego występują głównie w obrębie piaskowców warstw godulskich i ciężkowickich o charakterze szczelinowo - porowym lub szczelinowym, nieciągły na zmiennej głębokości 3 - 20 m ppt (w zależności od litografii utworów, tektoniki oraz od intensywności rozcięcia erozyjnego dolin), o dużej twardości, a ze względu na brak izolacji wysokim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniami; na powierzchnię wypływa w postaci źródeł przeważnie zboczowych o charakterze szczelinowo - warstwowym.

Zwierciadło wody w utworach czwartorzędowych występuje w pokrywach zwietrzelinowych na stokach wzniesień i utworach aluwiach w korytach rzeki Skawy i jej dopływów:

- * w utworach zwietrzelinowych na stokach na kontakcie utworów zwietrzelinowych z podłożem skalnym nie tworzy warstwy wodonośnej, występuje na różnych głębokościach 0,1 - 5,0 m ppt,

zbiornik charakteryzuje się niewielką wydajnością podlegającą znacznym wahaniom, w zależności od przepuszczalności podłoża, ilości opadów i nachylenia stoków;

- * w utworach aluwialnych, w piaskach i żwirach częściowo zaglinionych teras i stożków napływowych, w stałym kontakcie hydraulicznym z wodą w rzekach o poziomie na głębokości 2 - 5 m ppt; w korycie Skawy, Paleczki i dolnym odcinku Tarnawki - nie przekracza 1 m, na ogół zbiornik bardziej zasobny niż w utworach fliszowych.

Najbardziej zasobne fragmenty jednostek hydrogeologicznych zostały zaliczone do głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), wydzielonych w ramach programu „Strategia ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce”. Na terenie gminy występują następujące zbiorniki wód podziemnych:

- zbiornik wód fliszowych Warstw Godula-Beskid Mały Nr 447 - obejmujący stoki pasma Leskowca i Tarnawskiej Góry, zbiornik szczelinowo - porowy w utworach kredowych o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych - 8 tys.m³/d, z przewagą wód I - III klas jakości,
- zbiornik wód czwartorzędowych Dolina rzeki Skawy Nr 444 - obszar doliny Skawy i odcinka ujściowego potoku Paleczka (do wysokości ok. 350 m npm), porowy, w utworach czwartorzędu związanych z dolinami rzek, o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych na poziomie - 165 tys.m³/d, klasie jakości wód II, zbiornik podobnie jak wszystkie wody czwartorzędowe, charakteryzuje się dużą podatnością na zanieczyszczenie ze względu na zupełny lub częściowy brak izolacji od powierzchni terenu.

1.7. Warunki glebowe

W gminie Zembrzyce występuje znaczne zróżnicowanie topologiczne, gatunkowe i rodzajowe gleb. Przestrzenna zmienność ich występowania uwarunkowana została urzeźbieniem terenu, właściwościami czynników glebotwórczych, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi oraz szatą roślinną.

Występujące gleby należą do gleb terenów górskich i podgórskich, w zależności od właściwości skały macierzystej spotykamy tu:

- * na gliniasto - ilastej zwietrzelinie piaskowców i łupków fliszowych budujących stoki przeważają gleby:
 - brunatne, w zależności od podłoża brunatne właściwe (skały fliszowe o spoiwie węglanowym - „obniżenie krzeszowskie”) oraz brunatne kwaśne (skały fliszowe o spoiwie niewęglanowym - pozostały teren), gleby szkieletowe i grubokamieniste o składzie mechanicznym gleb gliniastych i ilastych średnio i silnie szkieletowych, występują powszechnie w niższych partiach stoków, na spłaszczeniach podstokowych i w dolinie Skawy, silnie zróżnicowane pod względem miąższości i zasobności w przyswajalne składniki pokarmowe, III, IV i V klasy gleb,
 - bielcowe (wytworzone w drzewostanach szpilkowych) i pseudobielcowe (powstałe po wylesieniu i przeznaczeniu pod uprawę gleb bielcowych) wyjąłowane, silnie zakwaszone, lekkie i szkieletowe, występują w górnych partiach wzniesień i na stokach o dużych spadkach, V, VI i VIz klasy gleb,
- * na utworach aluwialnych w dolinach, mady w różnym stadium rozwoju:
 - inicjalne w granicach współczesnych koryt rzecznych, szkieletowe o składzie mechanicznym żwirów piaszczystych, rolniczo nieprzydatne,
 - na wyższych terasach i stożkach napływowych w dolinie Skawy oraz dolnych odcinkach głównych dopływów, gleby gliniaste lekkie i średnie, brunatne o składzie mechanicznym gleb gliniastych i piaszczystych silnie szkieletowych, o dobrze wykształconych profilach glebowych i dużej zasobności w składniki pokarmowe, cierpią na okresowe niedobory wilgoci, a część z nich jest stale dewastowana przez wody powodziowe, II - III klasy gleb, w znacznej części zajęte przez pastwiska lub lasy,
- * lokalnie w rejonach nadmiernego uwilgocenia podłoża na utworach deluwialnych - gleby hydrogeniczne (murszowate, mułowo - torfowe i glejowe) o składzie mechanicznym gleb pyłowych lekkich i średnich, pyłów ilastych lub ilów, występują na niewielkich powierzchniach (w miejscowościach Tarnawa Górna, Zembrzyce i Marcówka w szerokich dolinach drobnych potoków o utrudnionym odpływie wód, użytkowane głównie, jako trwałe użytki zielone kl. IV i V).

1.8. Zasoby leśne

Występowanie lasów jest tu bezpośrednio związane z istnieniem pięter roślinnych charakterystycznych dla Karpat. Dla obszaru wznoszącego się od poziomu ok. 300 m n.p.m. w dolinie Skawy do wysokości niewiele ponad 900 m n.p.m. w szczytowych partiach Leskowca typowa jest szata roślinna charakterystyczna dla pięter pogórza i regla dolnego. Łatwa dostępność, intensywne zagospodarowanie rolnicze i rozwój osadnictwa praktycznie całkowicie wyrugowały z tego obszaru roślinność naturalną. Na całym obszarze dominują pola uprawne, łąki i pastwiska, wierzchowiny najwyższych wzniesień porośnięte są lasami.

Wg Z. Witkowskiego stopień odkształcenia występujących obecnie zbiorowisk roślinnych w stosunku do naturalnej roślinności potencjalnej - oceniony jako umiarkowany i silny. Tylko w niewielu miejscach zachowały się fragmenty naturalnych lasów grądowych, kwaśnej buczyny karpackiej, zespołów olszyny karpackiej czy łęgu wierzbowego. Lasy, stanowiące około 40% powierzchni gminy zajmują część wschodnią i zachodnią gminy. Większe zespoły zieleni o charakterze półnaturalnym występują w górnych partiach stoków pasma Leskowca.

1.9. Wnioski

- *Ze względu na przyrodnicze i krajobrazowe walory samej gminy, a także całych Beskidów istnieje podstawa do oceny obszaru gminy jako rejonu o istotnych walorach dla rozwoju różnych form rekreacji i możliwości wykorzystania walorów przyrodniczych dla różnych form zainwestowania.*
- *Dogodne powiązania komunikacyjne z Suchą Beskidzką i Wadowicami - ośrodki regionalne (powiatowe), ma wpływ na stan obecny i dalszy rozwój gminy.*
- *Odległość i korzystne połączenia gminy z Katowicami i całą konurbacją śląską oraz Krakowem, zakończenie realizacji zbiornika wodnego Świnna Poręba stwarzają predyspozycje utworzenia z obszaru gminy strefy wypoczynku cotygodniowego, a w szerszym układzie (krajowym) - agroturystyki i form wypoczynku wyspecjalizowanego.*
- *Elementy wynikające ze struktury przestrzennej mające wpływ na stan obecny oraz rozwój gminy:*
 - *niski poziom urbanizacji,*
 - *dobrze zachowane walory przyrodnicze i krajobrazu naturalnego,*
 - *ukończenie realizacji retencyjnego zbiornika wodnego „Świnna Poręba”,*
 - *wysoki stopień lesistości (około 40%).*

2. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i wymogów jego ochrony

2.1. Ekosystemy leśne, ochrona przyrody i krajobrazu

2.1.1. Rośliny i zwierzęta - bioróżnorodność

Dzięki bogactwu walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz położeniu w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego, gmina Zembrzyce należy do terenów o dużej wartości przyrodniczej. Bogate zróżnicowanie siedliskowe związane z urozmaiconą rzeźbą terenu, dość gęstą siecią hydrograficzną oraz nieźle zachowaną naturalną strukturą przyrodniczą, znajduje odzwierciedlenie w bogactwie szaty roślinnej:

- układy roślinności stanowią istotny element środowiska przyrodniczego warunkujący występowanie poszczególnych gatunków roślin i zwierząt, a także w decydujący sposób wpływający na tworzenie się różnych związków ekologicznych,
- ciągłość struktur roślinnych stanowi drogę migracji pewnych gatunków oraz rozprzestrzeniania się układów ekologicznych,
- zwarty ciąg roślinności jednego typu lub ciąg bliskich sobie stanowisk może być traktowany jako „korytarz” dla wszystkich tych gatunków, dla których roślinność stwarza korzystne warunki.

Charakterystyczne zespoły roślinności występujące obecnie na terenie gminy:

- * Zespoły leśne, porastające głównie grzbiety i stoki o dużych spadkach oraz głębokie doliny cieków, o strukturze gatunkowej znacznie przekształconej w stosunku do dominującej tu pierwotnie roślinności. Naturalne zbiorowiska leśne odpowiadające buczynie karpackiej regla dolnego i pogórza. Dziś przeważają tu gatunki iglaste (świerk, sosna, jodła) sztucznie wprowadzone na siedliska lasów liściastych. Oprócz terenów sklasyfikowanych, jako lasy występują tu liczne zalesienia i zakrzewienia w postaci śródpolnych enklaw, zajmujących naturalne obniżenia i skarpy oraz zadrzewienia przydrożne i roślinność przyzagrodowa o zróżnicowanym składzie gatunkowym.
- * Zespoły łąkowe występujące najczęściej wśród lasów i na większych spłaszczeniach terenowych o ubogiej formacji roślinnej charakterystycznej dla łąk łąkowych powstałych na zakwaszonych glebach, w naturalnych obniżeniach terenowych zwykle podmokłych o bogatszym składzie gatunkowym. Tereny te w większości spełniają rolę pastwisk, czasem kośnych łąk górskich.
- * Zespoły łąkowe leśno - łąkowe na siedlisku olsu wierzbowo-topolowego z olszą szarą której towarzyszą zarośla łozowe, zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej oraz wilgotne łąki i pastwiska w korytach i na terasach rzecznych, o charakterze zbiorowisk zbliżonych do naturalnych o składzie gatunkowym w umiarkowanym stopniu kształtowanym przez użytkowanie gospodarcze.
- * Zbiorowiska synantropijne upraw polowych, o okresowo pełnej pokrywie roślinnej, rozwijające się w warunkach kształtowanych przez człowieka (rośliny uprawne z niewielkim udziałem gatunków rodzimych), występujące głównie na stokach o niższych spadkach.
- * Zbiorowiska ruderalne w strefach zabudowy charakteryzujące się dominacją gatunków obcego pochodzenia rozwijające się w nieustabilizowanych warunkach środowiska ze znacznymi powierzchniami pozbawionymi pokrywy roślinnej.

Lasy i zadrzewienia o powierzchni ponad 1400 ha zajmują ok. 40% powierzchni gminy. Większe kompleksy leśne porastają stoki pasm Leskowca oraz wyższe partie pasma Żurawicy oraz wzniesień Chełmu i Mioduszyny (Jasień). Około 42% powierzchni leśnych stanowią lasy państwowe, administrowane przez Nadleśnictwo Sucha Beskidzka. Występują w kilku kompleksach: na południowym stoku Leskowca, północnym stoku Tarnawskiej Góry, północnym stoku Żurawicy z Jasieniem, w partii szczytowej i na południowym stoku kulminacji w rejonie osiedla Zarąbki oraz pojedyncze oddziały na północnym stoku Mioduszyny.

Według przyrodniczo - leśnej regionalizacji Polski obszary leśne położone są w obrębie: VIII Krainy Karpackiej, w dzielnicy 1 Beskidu Śląskiego i Małego (cz. północno zachodnia) i 5 Beskidu Makowskiego i Wyspowego (cz. centralna i wschodnia), o następujących typach siedliskowych:

- * Las górski (LG) - siedlisko najbardziej rozpowszechnione na zachód od doliny Skawy, występuje na glebach brunatnych wytworzonych ze szkieletowych glin lub pyłów gliniastych różnej grubości. Pierwotnie o charakterze liściastym, obecna struktura gatunkowa znacznie przekształcona. Dziś przeważają drzewostany mieszane iglasto - liściaste sztucznie wprowadzone na siedliska lasów liściastych o bogatym podszyciu i runie. Skład gatunkowy drzewostanu tworzą głównie: świerk (32%), buk (30%) i jodła (26%) z niewielką domieszką drzewostanów pierwotnych: modrzew, dąb, jawor i klon. Składnikami runa są rośliny zielne: kopytnik, miodunka, gajowiec, storczyki, malina, jeżyny, paprocie, zawilce, fiołek, wawrzynek. Warstwę podszytu tworzą: bez koralowy i czarny, jarzębina, kruszyna, leszczyna.
- * Lasy wyżowe: mieszany (LMwyż) i świeży (Lwyż) - siedlisko na północno - wschodnich stokach góry Jasień i na wschód od doliny Skawy, występuje na bardziej żyznych glebach brunatnych. Przewaga drzewostanów iglastych: świerk, modrzew, jodła i sosna. Trawiasto - zielne runo tworzą paprocie średnio wysokie oraz zioła: zachyłka, kosmatka, płonnik, gajowiec, starzec. Warstwę podszytu stanowią głównie samosiewy gatunków występujących w warstwie drzewostanu czasem z domieszką jarzębiny, bzu koralowego i czarnego czy suchodrzewu.
- * Lasy łęgowe i zadrzewienia dolinne - to zespoły olszy szarej, wierzb, świerka i krzewów z domieszką wierzby i jesionu, w podszyciu z suchodrzewem, porzeczką i jeżyną, z bogatymi zbiorowiskami zielnymi. Występują na naszortach rzecznych i madach inicjalnych nieuregulowanych odcinków koryt rzecznych.

Stan sanitarny upraw leśnych Lasów Państwowych administrowanych przez Nadleśnictwo Sucha - dobry, nie narażony na oddziaływanie przemysłu (I strefa zagrożenia przemysłowego), zarządzeniem Nr 149 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11.09.1996 r. uzyskały status lasów ochronnych - lasy wodochronne.

Dostępne materiały dotyczące **świata zwierzęcego** dają ograniczony obraz właściwego rozeznania fauny. Występowanie różnorodnych zbiorowisk roślinnych, dużych kompleksów leśnych, sąsiedztwo obszaru w stanie naturalnym, duże zróżnicowanie orograficzne oraz niski stopień ingerencji człowieka pozwala wnioskować, że jest to rejon bogatej i urozmaiconej fauny, która w rejonach o trudnej dostępności posiada dogodne warunki rozwoju. Badania fauny naziemnej wokół planowanego zbiornika Świnna Poręba, prowadzone w latach 1995 - 1996, wykazały:

Ssaki - na badanym obszarze stwierdzono występowanie 30-tu gatunków. Najbogatszym siedliskiem drobnej teriofauny naziemnej były wilgotne łąki (stwierdzono tu obecność ośmiu gatunków drobnych ssaków, w tym 3 gatunki chronione: ryjówka aksamitna, rzęsortka rzeczna i zębielka kaliczka); mezofilne łąki kośne to siedlisko zdominowane przez ubikwistyczne gatunki (7 gatunków drobnych ssaków, w tym 2 chronione - kret i ryjówka aksamitna); obszary silnie zsynantropizowane - pola uprawne i użytki zielone, z wyraźną zaznaczoną obecnością typowych gatunków synantropijnych, jak mysz domowa oraz szczur śniady (stwierdzono obecność ośmiu gatunków drobnych ssaków, w tym 3 chronionych - kret, ryjówka aksamitna, jeż zachodni). W rozczłonkowanych zespołach leśno - łąkowych stwierdzono obecność 4 gatunków dużych ssaków, z wyraźną przewagą sarny na obrzeżach lasów, jelenia w centrum kompleksów leśnych, na terenach otwartych (łąki i zadrzewienia półnaturalne) dominowały sarna i zając, tereny otwarte penetrowane sporadycznie przez zająca i sarnę oraz łasicowate (tchórza i kunę domową).

Ptaki - badania wykazały występowanie ogółem 95 gatunków ptaków, w tym 13 gatunków niełęgowych. Najwięcej gatunków stwierdzono w lesie mieszanym (31), następnie w grądzie (27), buczynie (26), łęgu nadrzecznym (25), najmniej na łąkach i polach (11). W korycie rzeki Skawy obserwowano 6 gatunków łęgowych, w tym 3 należące do zagrożonych (bąk, kropiatka, batalion) i 2 do gatunków rzadkich (bocian czarny, czeczotka).

Gady i płazy - wśród gadów stwierdzono występowanie 5-ciu gatunków (jaszczura zwinka jaszczurka żyworódka, padalec zwyczajny, zaskroniec, żmija zygzakowata); wśród płazów 14 gatunków, w tym wszystkie gatunki traszek, salamandrę i ropuchę zieloną. Krzyżujące się tutaj zasięgi gatunków górskich i niżowych powodują, że skład gatunkowy fauny płazów jest bogaty i urozmaicony.

Według opracowania B. Szczęsnego i K. Kukuły (badania prowadzone w związku z budową zbiornika wodnego) - fauna zasiedlająca wody Skawy i jej beskidzkich dopływów reprezentuje jednolitą strefę faunistyczną typu zachodniobeskidzkiej rzeki górskiej o składzie gatunkowym charakterystycznym dla rzeki karpackiej z umiarkowanie zmienionymi warunkami ekologicznymi.

2.1.2. **Krajobraz**

Obszar gminy o urozmaiconej konfiguracji charakteryzuje się dość wysokimi walorami krajobrazowymi opartymi o harmonijnie łączące się tereny leśne, doliny cieków wodnych z wiejskim osadnictwem. Zwarte kompleksy leśne występują w zachodniej i północnej części wsi Tarnawa Górna, w południowej części wsi Śleszowice i Tarnawa Dolna oraz południowo-zachodniej i północnej części wsi Zembrzyce. Dużymi walorami charakteryzują się również obszary lasów pociętych w środkowej i północnej części wsi Tarnawa Dolna oraz wsi Marcówka. Drugim charakterystycznym elementem miejscowego krajobrazu są ciek wodne Skawy, Pałeczki i Tarnawki, które umożliwiły rozwój osadnictwa w tym terenie. Obszar rolniczo - leśny, w który wpisuje się sieć osadnicza jest pod względem krajobrazowym, w niewielkim stopniu zdegradowany. Generalnie występują tu następujące typy krajobrazów:

- **Potencjalne krajobrazy naturalne** stanowią część obszaru objętego granicami Parku Krajobrazowego Beskidu Małego:
 - krajobrazy gór średnich,
 - krajobrazy dolin i obniżeń,
 - krajobrazy równin zalewowych oraz równin tarasowych w terenach górskich.
- **Krajobrazy semi-naturalne - zmienione przez człowieka:**
 - semi-naturalny krajobraz lasów regla dolnego,
 - semi-naturalny krajobraz polan śródleśnych.
- **Krajobrazy kulturowe:**
 - kulturowy przekształcony krajobraz rolniczy,
 - kulturowo przekształcony krajobraz den dolin,
 - kulturowo przekształcony krajobraz rozproszonej zabudowy siedliskowej.

2.1.3. **Ochrona prawna zasobów przyrodniczych**

- **PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU MAŁEGO** - zachodnia część obszaru gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny. Dla obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (PKBM) obowiązują przepisy odrębne zawarte w Rozporządzeniu nr 9/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16.06.1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, zmienionym Rozporządzeniem nr 23/98 Wojewody Bielskiego z dnia 17.12.1998 r. Celem utworzenia Parku było zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego w warunkach racjonalnego gospodarowania, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Utworzono także otulinę PKBM obejmującą zachodnią część gminy (po przebiegu drogi krajowej nr 28). Celem jej utworzenia było zachowanie harmonijnego krajobrazu oraz zabezpieczenie PKBM przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Zgodnie z §3 rozporządzenia, „w celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno - naukowych, turystycznych i rekreacyjnych, na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:
 - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
 - ochrona środowiska i krajobrazu przed: zakłóceniami stosunków wodnych, degradacją gleb i szaty roślinnej, zanieczyszczeniami powietrza oraz zakłóceniami harmonii w krajobrazie;

- czynna ochrona środowiska poprzez: likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska, prawidłową politykę przestrzenną, utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;
 - prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów wymienionych w §1 rozporządzenia.
- **ECONET** - obszar gminy znajduje się w zasięgu sieci ekologicznej ECONET-PL, część gminy (w granicach PKBM) znajdują się w obszarze węzłowym o znaczeniu krajowym - 30K Beskidu Małego. Południowy fragment sołectw Tarnawa Dolna i Zembrzyce położone są w korytarzu ekologicznym o znaczeniu krajowym - 70K Beskidu Makowskiego i Wyspowego. Tutejszy obszar ECONET - POLSKA połączony jest poprzez tereny gmin Stryszawa i Łękawica szerokim korytarzem ekologicznym z Obszarem Beskidu Żywieckiego rangi międzynarodowej. W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu ECONET - POLSKA uwzględnia:
 - zachowanie istniejącej zieleni naturalnej i półnaturalnej w postaci zadrzewień łągowych wzdłuż większych potoków oraz zadrzewień śródpolnych,
 - zachowanie istniejącej zieleni urządzonej wzdłuż ciągów komunikacyjnych
 - zalesienia gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa celem zwiększenia zasobów leśnych gminy,
 - występowanie obszarów o predyspozycjach do powstawania osuwisk, w tym również obszary osuwiskowe czynne bądź ustabilizowane. W związku z tym przy ewentualnym przeznaczeniu na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej itp. terenów położonych na zboczach (stokach) wzniesień lub u ich podnóży należy uwzględnić możliwość występowania ruchów masowych (osuwisk, obrywów, spełzywania gruntów itp.).Znajdują się tu siedliska kluczowe o unikatowej wartości. Ostoja ta jest potencjalnym elementem sieci NATURA 2000, tak ze względu na obecność gatunków chronionych Dyrektywą Rady Europy o Ochronie Ptaków (Dyrektywa Ptasia), jak i występowaniu siedlisk chronionych.
 - Obszary proponowane do objęcia ochroną wskazane w opracowaniu ekofizjograficznym dla gminy Zembrzyce: **Zespoły przyrodniczo Krajobrazowe „Leskowiec”, „Carhel” i „Las Dąbrowski, użytek ekologiczny „Grąd” i Obszar Chronionego Krajobrazu** omówione w rozdziale 9.4., ze względu na brak opracowań obrazujących rzeczywistą wartość i zasięg występowania siedlisk i gatunków chronionych oraz szczegółową lokalizację, potraktowano tylko sygnalnie i nie zostały uwzględnione w dalszych pracach nad studium.
 - **SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 PLH240023 „BESKID MAŁY”** (wpisany, jako obszar o znaczeniu wspólnotowym w grudniu 2008) - występuje na terenie gminy Stryszawa (wsie Targoszów, Kuków i Krzeszów), w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy. Na terenie obszaru Natura 2000, spośród siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I do Dyrektywy rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, występuje 15 siedlisk. Są to m.in. żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion: kod 9130), kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion: kod 9110), górskie bory świerkowe (Piceion abietis zbiorowiska górskie: kod 9410), górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie: kod 6230), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris: kod 6510). Znajdują się tu ponadto gatunki wymienione w załączniku II do wspomnianej Dyrektywy (7 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów i 2 gatunki roślin). Ponadto występuje tu szereg innych ważnych gatunków roślin i zwierząt. Docelowo zgodnie z dyrektywami unijnymi, wyznaczone w ramach koncepcji NATURA 2000 tereny cenne przyrodniczo winny być poddane ochronie. Celem tworzenia sieci jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez zachowanie siedlisk naturalnych oraz gatunków dzikiej flory i fauny, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu. Bezpośrednie sąsiedztwo jest istotne dla zagospodarowania terenu gminy.

2.1.4. Inne formy ochrony zasobów przyrodniczych:

- Według wykazu Starostwa Powiatowego Sucha Beskidzka na terenie gminy Zembrzyce ochroną prawną w formie **pomników przyrody** ożywionej objęto:
 - 200-letni dąb szypułkowy o obwodzie 370 cm i wysokości ok. 25 m położony na terenie wsi Marcówka (działka prywatna Marcówka 106).
- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie P.G.L. LP Nadleśnictwa Sucha położone w oddziałach: 7, 8, 55, 56, 56A, 57, 57A, 58-62, 91, 92, 115-121, 311-313 o powierzchni zalesionej ogółem - 644 ha są **lasami ochronnymi**. Wyznaczono je, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej na podstawie art. 17 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, Zarządzeniem nr 149 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 11 września 1996 r. lasy te zostały przyporządkowane do następujących kategorii ochronności:
 - lasy wodochronne - występujące u źródeł rzek i potoków, pełniące funkcje ochrony źródeł oraz występujące wzdłuż rzek i potoków pełniące funkcje przeciwpowodziowe retencji wód,
 - lasy glebochronne - dla zwiększenia retencyjności zlewni w strefach grzbietowych i ochrony przeciwoerozyjnej na skarpach i stromych stokach.
- Na terenie gminy można spotkać przedstawicieli świata roślinnego i zwierzęcego, którzy podlegają ścisłej ochronie prawnej:
 - z pośród **roślin podlegających ścisłej ochronie**: w lasach liściastych - bluszcz pospolity, ciemiężnica zielona; w miejscach odkrytych, widnych lasach czy na suchych łąkach i w zaroślach - dziewięciśli bezłodygowy, ozorka zielona, storczyca kulista i storczyk męski,
 - ze **zwierząt podlegających ścisłej ochronie**, występujące w naturalnym środowisku: ryby - strzeble, kielbie; płazy - salamandra plamista, kumaki, traszki, ropuchy, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna; gady - zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, jaszczurki; ptaki - bąk, kropiatka, batalion, bocian czarny, czeczotka, dzięcioły, derkacz, puszczyk, skowronek, jaskółka, drozd, mysikrólik, wilga, zięba, czyż, krzyżodzioby, szczygieł, kulczyk, trznadel, kukułka, jemioluska, pustułka, kowalik, szpak, kos, rudzik, pliszka, pluszcz, sikorka, myszołów; ssaki - jeż zachodni, kret, ryjówka aksamitna, rzęsocka rzeczka, zębiełki karliczka, wiewiórka.
- Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dnia 14 sierpnia 2001 roku w sprawie określenia **rodzajów siedlisk przyrodniczych** podlegających ochronie, na analizowanym obszarze ochronie podlegają:
 - dolnoreglowy las świerkowo - bukowy z domieszką jodły,
 - nadpotokowa olszyna górską,
 - źródlika,
 - żyzna buczyna karpacka.
- **Grunty rolne i leśne** - ochrona przed przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne uregulowana ustawami o Ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawą o Lasach, szczególną ochroną przed zainwestowaniem objęte (wymagana zgoda odpowiednich organów):
 - gleby gruntów rolnych klas I - III w kompleksach powyżej 0,5 ha,
 - położone w zwartych przestrzennie kompleksach o powierzchni ponad 1 ha, gleby klas IV-tych,
 - gleby pochodzenia organicznego wytworzone w warunkach nadmiernego uwilgocenia - torfowe i murszowe,
 - wszystkie tereny sklasyfikowane jako grunty leśne.
- **Kopaliny naturalne** - chronione z mocy ustawy Prawo geologiczne i górnicze:
 - udokumentowane złożę kategorii C₁ piaskowców ciężkowickich „Tarnawa Dolna” (art. 48), przy nieczynnym kamieniołomie w Tarnawie Dolnej,
 - obszar górniczy „Mucharz I” z wyznaczonym zasięgiem terenu górniczego dla złoża piaskowców krośnieńskich „Mucharz-Górka” (art. 51 i 53), występujący częściowo na terenie wsi Śleszowice.

- **Zbiorniki wód podziemnych** - chronione z mocy ustawy Prawo ochrony środowiska:
 - zbiornik wód fliszowych Warstw Godula-Beskid Mały Nr 447 - obejmujący stoki pasma Leskowca i Tarnawskiej Góry,
 - zbiornik wód czwartorzędowych Dolina rzeki Skawy Nr 444 - obszar doliny Skawy.

2.2. Stan środowiska i źródła zagrożeń

Środowisko przyrodnicze omawianego obszaru charakteryzuje się dużą wrażliwością i stosunkowo małą odpornością na degradację. Na czynniki naturalne, mogące wywoływać zmiany cech fizycznych, chemicznych i biologicznych w składnikach środowiska, nakładają się wpływy wynikające z działalności człowieka. Na terenie gminy Zembrzyce nie ma obiektów należących do grupy najbardziej uciążliwych. Gospodarka jest tu oparta na rolnictwie, rekreacji i turystyce, a działalność przemysłowa posiada niewielkie znaczenie. Dlatego zagrożenia dla środowiska naturalnego mają głównie charakter lokalny. Na stan środowiska mają także wpływ zanieczyszczenia z terenów sąsiednich.

2.2.1. Degradacja powierzchni ziemi

W sposób naturalny cały obszar poddawany jest działalności czynników denudacyjnych oraz morfologicznej działalności rzek:

- do głównych czynników naturalnych należy zaliczyć procesy erozyjne oraz ruchy masowe, których nasilenie zależy przede wszystkim od ukształtowania terenu, rodzaju gleby i pokrywy roślinnej;
- ważnym i istotnym z gospodarczego punktu widzenia, czynnikiem wpływającym na zmianę rzeźby terenu są osuwiska, uwarunkowania sprzyjające osuwiskom to: budowa geologiczna (utwory fliszowe zbudowane z naprzemianległych warstw sztywnych piaskowców i podatnych na poślizg łupków ilastych), upad warstw (kąt zapadania stoku zgodny z kątem zapadania warstw skalnych), spadki terenu (szczególnie w przedziale 15 - 30⁰), ulewne deszcze i roztopy (najgroźniejsze obfite i gwałtowne krótkie opady letnie oraz woda z szybko topniejącego śniegu na zamrożonej powierzchni), eksploatacja kopalin (zmiana ukształtowania powierzchni i stosunków wodnych);
- szczególnym przejawem degradacji powierzchni w obszarach rolnych nie pokrytych roślinnością z gęstą siecią dróg polnych, jest rozwijająca się intensywnie tzw. denudacja wąwozowa związana z powiększaniem i pogłębianiem dolin drobnych potoków;
- inne działania powodujące degradację powierzchni ziemi to wyrobiska po eksploatacji materiałów budowlanych i wydobywaniu kopalin, czynne kamieniołomy oraz składowiska odpadów - zjawiska o ograniczonym zasięgu terenowym.

2.2.2. Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych

Jakość wód powierzchniowych jest badana przez Małopolski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. Analiza zanieczyszczeń wód w wybranych punktach pomiarowych (2005 rok) wykazała, że:

- na punkcie pomiarowym Skawa (na granicy z miastem Sucha Beskidzka) - wg kryterium fizykochemicznego wody rzeki Skawy mieszczą się w II klasie czystości, wg kryterium hydrobiologicznego w III klasie czystości;
- na punkcie pomiarowym Paleczka (ujście do Skawy) - wg kryterium fizykochemicznego potok prowadzi wody nie odpowiadające normom z uwagi na zawartość substancji biogenych, wg kryterium hydrobiologicznego wody klasy II, ogólnie wody rzeki Paleczki zostały zaliczone do wód pozaklasowych z uwagi na wielkość zanieczyszczeń fizykochemicznych i bakteriologicznych, wysokie stężenie siarczków oraz obecność chromu i fenoli.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych są tutaj:

- niezorganizowane i zorganizowane punktowe zrzuty ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzanych przez oczyszczalnie lub w sposób niekontrolowany bezpośrednio do cieków,
- zanieczyszczenia obszarowe pochodzące z powierzchni rolnych, leśnych i osadniczych które z czasem mogą również powodować znaczną eutrofizację wód.

Na jakość wód podziemnych zasadniczo wpływa stan wód powierzchniowych. Wynika to przede wszystkim ze względu na brak warstwy izolacyjnej w stropie czwartorzędu i małą grubość pokrywy zwietrzelinowej na utworach fliszowych. W ten sposób wody podziemne nie mają naturalnej ochrony przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu. Stąd też główne zagrożenia wód podziemnych są takie same jak dla wód powierzchniowych. Wody zbiornika wód fliszowych mieszczą się w I - III klasie jakości, a wody zbiornika wód czwartorzędowych w klasie jakości II - III.

2.2.3. Stan czystości powietrza

Imisja zanieczyszczeń - brak danych o aktualnym poziomie zanieczyszczeń na terenie gminy Zembrzyce. Według informacji zamieszczonych w publikacji „Program ochrony środowiska województwa Małopolskiego na lata 2004 - 2014” powiat suski, a w tym gmina Zembrzyce, został zaliczony (ze względu kryterium ochrony zdrowia) do strefy klasy „C” jakości powietrza, co oznacza, że poziom stężenia pyłu zawieszonego PM 10 był powyżej wartości dopuszczalnej, lecz nie przekraczał wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji. Według danych zamieszczonych w publikacji jakość powietrza na terenie gminy w zakresie zanieczyszczeń pyłowo - gazowych w 2005 roku została określona na poziomie:

- zanieczyszczenia pyłowe: średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego w przedziale 50 - 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- zanieczyszczenia gazowe: średnioroczne stężenie dwutlenku azotu na poziomie 20 - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, średnioroczne stężenie dwutlenku siarki na poziomie 10 - 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

O jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy decydują przede wszystkim emisje zanieczyszczeń - główne źródła powstawania zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy to:

- źródła punktowe, tzw. „niska emisja” pochodząca ze stacjonarnych źródeł lokalnych (paleniska gospodarstw domowych, kotłownie indywidualne, procesy produkcyjne w zakładach produkcyjno - usługowych o specyfice i wielkości dla danej produkcji,
- źródła liniowe o charakterze mobilnych zanieczyszczeń komunikacyjnych (głównie spaliny samochodowe i hałas pochodzący od środków transportu drogowego i kolejowego).

2.2.4. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny środowiska na terenie gminy Zembrzyce wpływa przede wszystkim ruch drogowy na drodze krajowej i wojewódzkiej. Hałas może pochodzić także od warsztatów rzemieślniczych, produkcyjnych i usługowych, jednak z uwagi na zakres działalności ich uciążliwość jest lokalna wokół zakładów. Hałas pochodzący z komunikacji kolejowej niewielki lub wcale nie występuje.

2.2.5. Promieniowanie elektromagnetyczne

Z uwagi na sposób oddziaływania promieniowania na materię, widmo promieniowania elektromagnetycznego dzielimy na promieniowanie jonizujące i promieniowanie niejonizujące. Na terenie gminy nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych oraz dotyczących oddziaływania promieniowania na środowisko, a w szczególności na zdrowie mieszkańców. Niemniej występują tu źródła promieniowania niejonizującego w postaci stacji przekaźnikowych telefonii komórkowej oraz napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia. Pola elektromagnetyczne stacji telefonii komórkowej o gęstości mocy większych niż wartości graniczne, występują w miejscach niedostępnych dla ludzi - wieża kościelna w Zembrzycach i partia grzbietowa Tarnawskiej Góry w Tarnawie Dolnej. Wokół napowietrznych linii wysokiego napięcia 110kV nie prowadzono szczegółowych badań poziomu pól elektroenergetycznych, ochronę zdrowia ludzi zabezpieczają przepisy ustalające odległości i warunki zabudowy w ich sąsiedztwie.

2.2.6. Zagrożenia dla roślin i zwierząt

Zagrożenie dla flory i fauny analizowanego obszaru stanowią czynniki abiotyczne (warunki klimatyczne i pionowe zróżnicowanie terenu) i biotyczne (np. nadmierny rozwój owadów liściożernych czy grzybów patogennych), które wpływają na stopień ich trwałości i zdrowotności.

Negatywny wpływ mogą mieć także czynniki antropopresyjne związane z działalnością człowieka, jak: emisja przemysłowa gazów i pyłów do powietrza, nadmierna penetracja lasu przez ludzi oraz niszczenie siedlisk nadrzecznych.

2.2.7. Zagrożenia powodziowe i tereny zalewowe

Cały obszar Gminy Zembrzyce przynależy do zlewni Skawy. Według „Programu ochrony środowiska województwa Małopolskiego na lata 2004 - 2014” powiat suski zaliczony został do obszarów o bardzo wysokim zagrożeniu powodziowym.

Na terenie gminy został formalnie wyznaczony zasięg terenów zagrożonych zalaniem wodą powodziową Q1%. Główne zagrożenia powodziowe spowodowane są deszczami nawalnymi występującymi najczęściej w czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu oraz wodami roztopowymi. Zasięg zalewów powodziowych mieści się w partiach górskich w głębokich dolinkach wciosowych, a w części pogórskiej w granicach terasy zalewowej potoków. Największe zagrożenie stanowią rzeki Skawa i Paleczka.

Praktyczną konsekwencją istnienia obszarów zalewowych o wyznaczonych granicach zasięgowych jest ograniczenie ich zainwestowania i wykorzystanie jako terenów o funkcji przyrodniczej bądź wykorzystanie do celów niekubaturowej rekreacji i sportu.

Dla ochrony przeciwpowodziowej oraz ochrony zasobów wodnych zlewni Skawy i Paleczki wskazane jest:

- zwiększanie naturalnej retencji wodnej, poprzez właściwą gospodarkę rolną i leśną,
- dodatkowe zalesienia i obsadzania zielenią,
- ochrona obszarów podmokłych, źródliskowych i osuwiskowych,
- regulacja brzegów.

Warunki występowania zjawisk powodziowych ulegną zasadniczej zmianie po zrealizowaniu zbiornika wodnego „Świnna Poręba”.

2.2.8. Warunki geologiczne i obszary osuwiskowe

Obszar Gminy Zembrzyce budują trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego płaszczowiny śląskiej (Beskid Mały) i magurskiej (Beskid Makowski), zapadające generalnie na południowy wschód. Obszar całej gminy położony jest praktycznie w obrębie rozległej strefy nasunięcia od południa płaszczowiny magurskiej na śląską.

Utwory trzeciorzędowe: płaszczowiny śląskiej to głównie odporne gruboławicowe piaskowce serii godulskiej (budujące wzniesienia) z wkładkami mniej odpornych łupków, iłów i iłotupków (wykorzystywane przez doliny); w płaszczowinie magurskiej dominują najstarsze serie: warstwy inoceramowe, warstwy ciężkowickie, łupki pstre, warstwy podmagurskie i warstwy magurskie; ze strefą nasunięcia (granica pomiędzy jednostkami) związane jest występowanie brekcji tektonicznej oraz licznych zaburzeń tektonicznych (w tym główny uskoki Skawy) i nasunięć łuskowych.

Utwory czwartorzędowe: na stokach wykształcone w postaci pokryw soliflukcyjnych złożonych z glin pylastych ciężkich z okruciami skalnymi oraz glin piaszczystych o miąższości do kilku do kilkunastu metrów; w dnach dolin występują głównie iły, gliny i piaski zwietrzelinowe oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne plejstoceńskie i holocenijskie.

Cały obszar modelowany jest przez ruchy masowe (głównie splezywanie i osuwanie). Przyczyną rozwoju ruchów masowych są warunki geologiczne i geomorfologiczne tj. zsuwanie się mas skalnych po stoku pod wpływem siły ciężkości, wywołane czynnikami naturalnymi (np. podcięcie stoku przez ciek wodny, nasiąknięcie mas ziemnych wodami opadowymi lub roztopowymi); lub czynnikami antropogenicznymi (np. podcięcie stoku wywołane pracami budowlanymi). Czynnikiem aktywującym zjawisko osuwania się gruntu, może być wezbraniowa działalność potoków górskich i podgórskich, obfite i długotrwałe opady atmosferyczne, niewłaściwie prowadzone prace budowlane, prowadzące do podjęcia podstawy stoku. Czynnikiem stabilizującym jest obecność drzewiastej pokrywy roślinnej.

Jeśli przyjąć ukształtowanie powierzchni terenów, jako kryterium ich oceny dla potrzeb planowania i budownictwa miejskiego, to określa się je, jako morfologicznie:

- dobre, gdy nachylenie powierzchni terenu jest mniejsze niż 10%, deniwelacje nie przekraczają 10 m, poziome rozczłonkowanie terenu jest słabe,

- przydatne, gdy nachylenie powierzchni terenu miejscami jest mniejsze niż 10,5%, miejscami jest - w granicach 10 - 20%, deniwelacje są większe - wahają się w granicach 10 - 25 m, poziome rozczłonkowanie powierzchni terenu jest średnie lub znaczne,
- mało przydatne, gdy nachylenie powierzchni terenu jest większe niż 20%, a w górach - większe niż 30%, deniwelacje powierzchni terenu przekraczają 25 m, poziome rozczłonkowanie jest bardzo duże.

Wszystkie wyznaczone osuwiska na terenie gminy rozwinęły się z przyczyn naturalnych w różnym czasie. Były one wielokrotnie odmładzane i uaktywniane fragmentarycznie, na co wskazują przesłanki wynikające ze szczegółowego rozpoznania form osuwiskowych. W chwili obecnej zagrożenia ruchami masowymi na tym obszarze ograniczone jest do stref zlokalizowanych raczej poza obszarem zurbanizowanym. Przeważająca część wydzielonych osuwisk należy do form starych i ustabilizowanych, bez śladów współczesnej aktywności w obrębie koluwiów często o silnie przekształconej antropogenicznie powierzchni z niewyraźnymi zarysami form wewnątrzosuwiskowych. W związku z realizacją zbiornika wodnego, w wyniku zmiany poziomu zwierciadła wody lub geometrii zboczy, należy liczyć się z możliwością uruchomienia obecnie nieczynnych osuwisk, wzmożonym speływaniem pokryw zwietrzelinowych i zmniejszeniem siły transportowej rzek i potoków. W trakcie budowy i po napełnieniu zbiornika, szczególnie na jego obrzeżu i na obszarze cofki, należy spodziewać się wystąpienia nowych zagrożeń lub intensyfikacji istniejących zjawisk związanych ze zmianą reżimu rzeki i zamulaniem dna zbiornika, podtapianiem nowych obszarów i erozją linii brzegowej (abrazja i uruchomienie procesów osuwiskowych).

2.3. Wnioski

- *Położenie znacznej części gminy w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego oraz w ich otulinach, narzuca niejako reżim ochrony walorów krajobrazowych. Obecnie krajobraz analizowanego terenu można zaliczyć do typu krajobrazu kulturowo - przekształconego i krajobrazu semi-naturalnego. Występujące na tym obszarze lasy, zadrzewienia i polany mają w większości charakter zbliżony do naturalnego.*
- *Naturalne walory krajobrazowe powinny być uznane za szczególnie cenne bogactwo gminy. Występujące na tych obszarach lasy, zadrzewienia wzdłuż potoków, a także zadrzewienia śródpolne mają charakter zbliżony do naturalnego i objęte są planowaną ochroną w ramach koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA i NATURA 2000.*
- *Krajobraz gminy Zembrzyce jest ciągle przekształcany w związku z budową zbiornika wodnego oraz rozbudową mieszkalną i infrastrukturą komunikacyjno-techniczną. Zmiany te mają charakter często nieodwracalny. W związku z dość trudnymi warunkami agrotechnicznymi, przejawiającymi się w słabych glebach i położeniem części pól uprawnych na nachylonych stokach, obserwuje się miejscami zarzucenie upraw rolnych i stopniowe powracanie na te tereny innej roślinności przywracającej naturalny charakter krajobrazu.*
- *Bardzo cenne dla krajobrazu są użytki zielone położone w dolinach i wąwozach, tworzące ciągi zieleni ekologicznej, a także trwałe użytki zielone porastające polany śródleśne oraz trwałe pastwiska umacniające stoki.*

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

3.1. Rolnicze właściwości gleb i ich przydatność

Zróznicowane warunki środowiska przyrodniczego gminy Zembrzyce sprawiają, że przydatność terenów gminy dla gospodarki rolnej jest również zróżnicowana.

Bonitacja i przydatność rolnicza gleb:

Klasy gleboznawcze gruntów:

rodzaj gruntu	klasa gleby	Marcówka	Śleszowice	Zembrzyce	Tarnawa D.	Tarnawa G.	Ogółem	
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	%
grunty orne	- II	-	1	4	-	-	5	1
grunty orne	- IIIa	1	15	10	15	-	41	
grunty orne	- IIIb	22	70	51	14	82	239	
użytki zielone	-III	4	3	0	1	2	10	
razem	kl. III	27	88	61	30	84	290	13
grunty orne	- IVa	66	96	99	83	4	348	
grunty orne	- IVb	95	148	91	350	62	746	
użytki zielone	- IV	9	20	18	13	17	77	
razem	kl. IV	170	264	208	446	83	1171	52
grunty orne	- V	74	64	163	197	53	551	
użytki zielone	- V	1	14	61	43	10	129	
razem	kl. V	75	78	224	240	63	680	30
grunty orne	- VI	14	2	42	12	0	70	
użytki zielone	- VI	-	3	-	15	5	23	
razem	kl. VI	14	5	42	27	5	93	4
OGÓŁEM	U. R.	286	436	539	743	235	2239	100

/Źródło: Urząd Gminy/

Kompleksy rolniczej przydatności gleb:

kompleks		Marcówka	Śleszowice	Zembrzyce	Tarnawa D.	Tarnawa G.	Ogółem	
nazwa	numer	ha	ha	ha	ha	ha	ha	%
KOMPLEKSY GR. ORNYCH		282	420	498	669	129	1998	100
zbożowo-pastewny mocny	8	85	110	40	55	4	294	15
pszenny górski	10	27	80	167	17	1	292	15
zbożowy górski	11	99	150	128	337	80	794	40
owsiano- ziemniaczany górski	12	57	69	106	192	44	468	23
owsiano-pastewny górski	13	-	5	9	55	-	69	3
pod użytki zielone	14	14	6	48	13	-	81	4
KOMPLEKSY GR. ZIELONYCH		11	28	51	66	28	184	100
średni	2z	7	20	12	44	16	100	54
słaby i bardzo słaby	3z	4	8	39	22	12	84	46
OGÓŁEM		293	448	549	735	157	2182	

/Źródło: Urząd Gminy/

- W ogólnej powierzchni gminy (3922 ha) dominuje rolno - leśne użytkowanie gruntów: użytki rolne zajmują ponad 50% (2241 ha) powierzchni, użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zalesione ponad 30% (1430 ha).
- Gleby gruntów rolnych należą głównie do użytków rolnych klasy IVb i V (prawie 60% ogólnej powierzchni użytków rolnych), grunty rolne najwyższych klas (II i III) stanowią tylko 14% powierzchni i występują jedynie na terenie wsi Zembrzyce i Śleszowice.
- Dominujące kompleksy użytków rolnych: grunty orne -11 (zbożowy górski), grunty zielone - równowaga kompleksów 2z i 3z. Kompleksy o najwyższej wartości rolniczej (10 i 11) występują na stokach o nachyleniu do 10%, obejmują gleby stosunkowo głębokie z dość dobrze wykształconym profilem glebowym, uniwersalne w warunkach górskich.

Zasoby rolniczej przestrzeni produkcyjnej - jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej średnia - wskaźnik 54,3 pkt (w skali IUNG) określa ten rejon jako obszar o warunkach najbardziej korzystne dla upraw roślin pastewnych i dla trwałych użytków zielonych ze względu na:

- warunki agroklimatyczne - krótki okres wegetacji, późne przymrozki wiosenne i wczesne jesienne,
- warunki orograficzne - wysokie nachylenie stoków i trudne drogi dojazdowe ograniczają mechanizację upraw, na erozję narażonych jest ok. 30% gleb, główne znaczenie dla niszczących procesów erozyjnych ma erozja wodna, powodowana przez opady i wody płynące, przyspieszane niejednokrotnie przez działalność człowieka,
- warunki glebowe - przeważają gleby średnie i średnio ciężkie do uprawy,

3.2. Uwarunkowania produkcji rolniczej

Na terenie gminy użytkowanych rolniczo jest 2239ha ziemi, szczegółowy podział przedstawiają poniższe zestawienia:

Struktura użytkowania:

miejscowość	powierzchnia w ha					
	ogółem	w tym według użytkowania				
		użytki rolne	lasy	wody	zainwest.	nieużytki
Zembrzyce	1092,2	539,4	430,5	57,4	53,2	11,7
Tarnawa Górna	537,4	234,6	287,0	2,3	13,5	0,0
Śleszowice	619,0	436,4	150,3	4,5	27,8	-
Tarnawa Dolna	1243,7	742,7	438,1	15,8	43,7	3,4
Marcówka	430,3	286,4	125,0	1,6	16,6	0,7
ogółem gmina: (ha)	3922,6	2239,5	1430,9	81,6	154,8	15,8
(%)	100,0	57,1	36,5	2,1	3,9	0,4

/Źródło: Urząd Gminy/

Rolnicze użytkowanie ziemi - gmina Zembrzyce ogółem:

użytkowanie gruntów:

powierzchnia gruntów w ha	w tym użytki rolne w %			
	grunty orne	sady	łąki i pastwiska	ogółem
3990	43,0	0,8	5,7	49,5

powierzchnia zasiewów:

ogółem w ha	w tym w %				
	pszenica	żyto	jęczmień	owies	ziemniaki
1322	12,2	1,6	0,9	12,1	14,3

/Źródło: Atlas powiatu suskiego/

- Dominująca forma użytkowania ziemi - użytki rolne (57% powierzchni gminy), a wśród nich dominują grunty orne. Towarzyszą im: w dolinach łąki świeże i kwaśne - kośne, pastwiska nadrzeczne, na stokach o wyższych spadkach i w rejonach występowania podwyższonego poziomu wód gruntowych - łąki i pastwiska niższej jakości.
- Struktura zasiewów ukierunkowana na produkcję pasz (owies, ziemniaki). Główne kierunki produkcji rolnej to chów bydła mlecznego i opasowego, podporządkowana jest temu produkcja roślinna. Produkcja zwierzęca jest prawie w całości przeznaczana na samozaopatrzenie

3.3. Zanieczyszczenie gleb

Do głównych przyczyn ubożenia, a w konsekwencji obniżenia urodzajności gleb można zliczyć: pogłębiające się niedobory wody, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie atmosfery, degradację fizyczną, chemiczną i biologiczną gleb, urbanizację i osadnictwo.

Za najważniejsze przyczyny degradacji gruntu, w skali gminy, można uznać:

- ścieki bytowe i technologiczne przenikające do gruntu na skutek braku dostatecznych, sprawnych zabezpieczeń, występowania awarii systemów,
- odpady deponowane w sposób niebezpieczny dla środowiska,
- zanieczyszczenia komunikacyjne (szczególnie wzdłuż drogi krajowej) pochodzące z intensywnego ruchu pojazdów oraz awarii pojazdów z ładunkami niebezpiecznymi,
- stosowanie niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych, stężonych środków chemicznej ochrony roślin, osuszanie gruntów i przesuszanie gleb uprawnych,
- wtórne z zanieczyszczeń powietrza.

Stan zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi oceniony w oparciu o poziom zawartości metali ciężkich (kadmu, ołowiu, niklu, miedzi i cynku) sporządzony przez ZGiOG IUNiG w Puławach, sporządzony dla województwa małopolskiego (*Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. Małopolskim WIOŚ 1999 r.*):

- Przedmiotowy obszar położony jest w rejonie południowych charakteryzującym się wyższą, od pozostałych części województwa, zawartością metali ciężkich co należy wiązać z występowaniem w tym rejonie utworów z natury zasobnych w metale ciężkie (flisz karpacki).
- Pomimo podwyższonej naturalnej zawartości metali ciężkich jest to obszar o korzystnych warunkach dla produkcji zdrowej żywności ekologicznej.
- Ponadto znaczna część gruntów wykazuje podatność na czynniki erozyjne, szczególnie erozją wodną.

3.4. Gospodarstwa rolne

W gminie Zembrzyce produkcja rolnicza prowadzona jest głównie w rodzinnych gospodarstwach rolnych, dlatego na stopień wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w znacznej mierze wpływa struktura agrarna tych gospodarstw.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych - gmina ogółem (NSR 2010):

grupy obszarowe powierzchni gospodarstw rolnych	gospodarstwa rolne ogółem		prowadzące działalność rolniczą	
	szt.	%	szt.	%
do 1 ha	239	37	114	26
1 - 5 ha	399	61	305	71
powyżej 5 ha	12	2	12	3
razem	650	100	431	100

Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 3,4 ha i jest najwyższa w powiecie suskim, gdzie ogółem wynosi 2,63 ha.

Stopień wykorzystanie użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych - gmina ogółem (NSR 2010):

sposób zagospodarowania	liczba gospodarstw	powierzchnia w ha
grunty ogółem	650	1682
użytki rolne ogółem	649	1083
użytki rolne w dobrej kulturze	428	723
pod zasiewami	196	168
grunty ugorowane	57	70
uprawy trwałe	64	15
sady ogółem	62	14
ogrody przydomowe	30	4

Źródło: www.stat.gov.pl.bdl/

Z przedstawionych danych wynika, że:

- Struktura agrarna w gminie Zembrzyce jest niekorzystna, ze względu na duże rozdrobnienie gospodarstw. Pomimo stosunkowo wysokiej średniej powierzchni, gospodarstwa poniżej 1ha

stanowią ponad 1/3 ogółu gospodarstw, zaś największych jest tylko 2%. Dodatkowo niekorzystnym zjawiskiem jest zły rozłóg pól, co utrudnia pełną mechanizację upraw polowych.

- Mała towarowość gospodarstw nie zachęca do lokalizacji dużych przechowalni i przetwórci rolno - spożywczych. Z powodzeniem natomiast mogą działać tu niewielkie zakłady przetwórstwa rolno - spożywczego przetwarzające miejscowe produkty na zaopatrzenie lokalnego rynku. Na terenie gminy dobrze prosperują istniejące gospodarstwa ogrodnicze i szkółki.
- Spośród 650 gospodarstw ponad 200 nie prowadzi działalności rolniczej.
- Około 2/3 użytków rolnych w gospodarstwach prowadzone jest w dobrej kulturze, a jedynie 6,5% to grunty ugorowane.

3.5. Wnioski

Warunki rozwoju rolnictwa gminy Zembrzyce charakteryzują się:

- *Dużą mozaikowością i przestrzenną zmiennością gleb, zróżnicowanymi warunkami mikroklimatu, dużym zagrożeniem erozją gleb, ograniczonymi możliwościami zastosowania niektórych maszyn spowodowanymi spadkami terenu, małą powierzchnią i kształtem pól uprawnych,*
- *W przestrzeni rolniczej gminy dominują gleby IV klasy - 56% powierzchni użytkowanej rolniczo, gleby klas II - III to jedynie 9% powierzchni; zwarte przestrzenie gleb klasy IV z enklawami klasy III występują w rozległych dolinach rzek oraz w niższych partiach stoków i na spłaszczeniach podstokowych, w sąsiedztwie terenów osadniczych. Wśród gruntów ornych dominują: kompleks 11-ty zbożowy górski rolniczej przydatności gleb (ok. 36% pow.) i kompleks 12-ty owsiano-ziemniaczany górski (ok. 21% pow.). Są to najczęściej zarówno najwartościowsze kompleksy dla rozwoju gospodarki rolnej jak i potencjalne tereny rozwojowe.*
- *Strukturę gospodarstw rolnych charakteryzuje się:*
 - *dużym rozdrobieniem gruntów, na ogólną liczbę ok. 650 gospodarstw rolnych: gospodarstw o powierzchni powyżej 5 ha jest tylko 12 szt., liczba gospodarstw domowych nie będących gospodarstwami rolnymi (działki przyzagrodowe o powierzchni do 1 ha) wynosi około 240,*
 - *bardzo wysokim udziałem ludności dwuzawodowej,*
 - *podeszły wiekiem znacznej części użytkowników gospodarstw,*
 - *oddziaływaniem funkcji wypoczynkowych,*
- *Główne kierunki produkcji rolnej to chów bydła mlecznego i opasowego, podporządkowana jest temu produkcja roślinna, w której dominuje uprawa pasz, produkcja zwierzęca jest prawie w całości przeznaczana na samozaopatrzenie.*
- *W wyniku realizacji zbiornika wodnego i towarzyszącej infrastruktury komunikacyjnej nastąpi wyraźny ubytek rolniczej powierzchni produkcyjnej i to gleb o najwyższej jakości produkcyjnej położonych w dolinie Skawy.*

4. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenu

4.1. Struktura użytkowania terenu

Gmina Zembrzyce zajmuje obszar 3990 ha. Prawie połowę powierzchni zajmują użytki role, stopień lesistości wynosi ok. 37%. Resztę zajmują tereny pozostałe i nieużytki, w tym tereny zainwestowane.

Struktura użytkowania gruntów gminy na tle wielkości powiatu suskiego:

jednostka administracyjna	powierzchnia ogólna w ha	w tym w %					
		użytki rolne				lasy	pozostałe i nieużytki
		grunty orne	sady	łąki i pastwiska	ogółem		
POWIAT	67293	31,4	0,5	12,0	43,9	48,7	7,3
gm. Zembrzyce	3990	43,0	0,8	5,7	49,5	37,6	12,9

/Źródło: Atlas powiatu suskiego/

Na tle powiatu gmina charakteryzuje się: niższym poziomem lesistości oraz prawie dwa razy wyższym udziałem gruntów pozostałych. Na ten udział składają się głównie wody i tereny zainwestowane, w tym związane z realizacją zbiornika wodnego.

4.2. Stan prawny gruntów

Bilans gruntów stanowiących własność Gminy Zembrzyce na dzień 31.12.2011 roku przedstawia się następująco:

Zembrzyce	-	13,4132 ha
Marcówka	-	6,6876 ha
Tarnawa Dolna	-	14,8584 ha
Tarnawa Górna	-	1,7897 ha
Śleszowice	-	4,7118 ha
Gmina ogółem		41,7162 ha

Własność komunalna, praktycznie rzecz biorąc, nie stanowi istotnego zasobu gminy. Kilkadziesiąt hektarów będących w posiadaniu gminy to głównie drogi, tereny zabudowane pod obiektami publicznymi oraz trochę terenów rolnych i leśnych. Niewielkie tereny niestanowiące zasobu komunalnego są własnością tzw. wspólnot pastwiskowych. Zasoby te mogą być częściowo wykorzystane dla potrzeb społeczności lokalnej.

4.3. Rodzaje i funkcje zabudowy

Na całym obszarze, a szczególnie w centralnym obszarze Zembrzyc, występuje przemieszanie zabudowy mieszkalnej z zagrodową i rzemieślniczą. Poza zabudową usługową skoncentrowaną w centrum wsi Zembrzyce brak ukształtowanych wiejskich centrów usługowych. Zabudowa na obszarze gminy ukształtowała się w dolinach rzek Skawy, Paleczki i Tarnawki, w nawiązaniu do układów komunikacyjnych. Poszczególne sołectwa o zróżnicowanej wielkości i gęstości zaludnienia (od 59 os/km² w Tarnawie Górnej do 204 os/km² w Zembrzycach). Wieś gminna Zembrzyce wyróżnia się zwartym systemem zabudowy o wyraźnym charakterze małomiasteczkowym w rejonie placu centralnego (ryнку), na pozostałym obszarze: zabudowa wsi Marcówka ma charakter rozproszony, w pozostałych sołectwach niewielki stopień rozproszenia, zabudowa wiejska rozciąga się pasmowo wzdłuż głównych dróg i częściowo na stokach w postaci przysiółków.

Na całym obszarze, a szczególnie w centrum Zembrzyc, występuje przemieszanie zabudowy mieszkalnej i zagrodowej z zabudową rzemieślniczą i usługową. Zabudowę stanowią głównie budynki ogniotrwałe 1-3 kondygnacji.

4.3.1. Zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa

Zabudowa mieszkaniowa to głównie budynki jednorodzinne indywidualnych właścicieli na własnych działkach, w większości w zabudowie rolniczej.

Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy przedstawia poniższe zestawienie:

wyszczególnienie	lata (dane z NSP)		
	1988	2002	2011
Zasoby mieszkaniowe:			
- mieszkania	1351	1562	1724
- pow. użytkowa mieszkań w tys. m ²	93,5	b.d.	b.d.
Standardy mieszkaniowe:			
- m ² pow.uz./1 mieszkanie	69,2	86,3	90,0
- m ² pow.uz./1 osobę	17,9	24,3	27,5
Ilość mieszkań wyposażonych w:			
- wodociąg	b.d.	1495	1635
- ustęp	b.d.	1217	1368
- centralne ogrzewanie	b.d.	1013	1163
- gaz z sieci	b.d.	175	223

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Wyposażenie w mieszkania w 2010r.:

jednostka	liczba osób/ mieszkanie	liczba osób/ izbę	średnia pow. użytkowa mieszkania w m ²	średnia pow. użytkowa w m ² /1 osobę
POWIAT	3,36	0,80	85,9	25,6
gm. Zembrzyce	3,28	0,76	89,5	27,3
gm. Stryszawa	3,10	0,75	84,9	27,4
gm. Budzów	3,91	0,91	91,1	23,4

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Z powyższych informacji wynika, że:

- W ciągu 15 lat nastąpiła wyraźna poprawa jakości warunków mieszkaniowych. Przy ilości oddawanych do użytku mieszkań w ciągu roku utrzymujących się w ciągu ostatnich 5-ciu lat na poziomie 10 - 15 mieszkań, uzyskane wielkości plasują gminę na 7-mym miejscu (spośród 9-ciu gmin) w powiecie suskim.
- Poziom wyposażenia w zasoby mieszkaniowe mieszkańców nie odbiega od średnich dla powiatu i jest wyższy od gmin sąsiednich.

4.3.2. Zabudowa usługowa

Poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną gminy na tle warunków występujących w powiecie suskim przedstawiają wybrane wskaźniki za 2010 rok:

wyszczególnienie	jednostka miary	POWIAT	Zembrzyce	Stryszawa	Budzów
Wychowanie przedszkolne - dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym:					
- 3 - 5 lat	% dzieci	52,2	37,7	55,6	45,3
- 3 - 6 lat	% dzieci	61,7	47,8	65,0	55,1
Szkolnictwo podstawowe					
- szkoły podstawowe	uczniów/1 komputer	9,78	7,28	8,88	6,23
- gimnazja	uczniów/1 komputer	13,12	23,89	11,00	14,96
Ochrona zdrowia i opieka społeczna					
- korzystający z zakładów podstawowej opieki zdrowotnej	osób/1obiekt	2678	2798	3945	2838
- korzystający z aptek ogólnie dostępnych	osób/1aptekę	3773	5596	5918	8514
- beneficjenci pomocy społecznej	% ogółu ludności	10,4	9,1	8,0	5,6
Kultura i sztuka					
- korzystający z placówek bibliotecznych	osób/1obiekt	2678	1399	11836	1419
- księgozbiór	wol/1000ludności	4423	6518	1858	7553
Kultura fizyczna, sport i rekreacja					
- stadiony	obiekt/1000mieszkańców	13,8	5,6	0,0	0,0
- boiska	obiekt/1000mieszkańców	5,2	1,4	3,5	2,1
Handel					
- supermarkety	obiekt	6	1	0	0

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Na terenie gminy rozmieszczenie i wyposażenie poszczególnych jednostek jest zróżnicowane (stan w 2010 roku):

wyszczególnienie	Zembrzyce	Marcówka	Śleszowice	Tarnawa D.	Tarnawa G.
Liczba mieszkańców	2263	699	841	1504	367
Opieka przedszkolna					
- placówki	1	-	-	-	-
- dzieci	58	-	-	-	-
- oddziały przedszkolne	-	1	1	1	-
Szkolnictwo podstawowe					
- szkoły podstawowe	1	1	1	1	-
- uczniowie w szkołach podstawowych	116	71	65	91	-
- gimnazja	1	-	-	1	-
- uczniowie w gimnazjach	122	-	-	93	-
- ilość komputerów w szkołach	19	10	18	34	-
Placówki biblioteczne					
- biblioteki i filie	1	1	1	1	-
- księgozbiór	16039	7500	6505	6432	-
Niepubliczne Zakłady Służby Zdrowia	1	-	1	-	-
Sport i rekreacja					
- kluby sportowe	-	1	-	1	-
- stadiony	1	-	-	1	-
- boiska	1	1	1	1	-
Obiekty kultu religijnego					
- kościoły parafialne	1	-	1	1	-
Cmentarze	1	-	1	1	-
Administracja i inne					
- urząd gminy	1	-	-	-	-
- poczta i telekomunikacja	1	-	-	-	-
- jednostki OSP	1	1	1	1	-

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Z powyższych informacji wynika, że:

- Stopień wyposażenia w podstawowe obiekty usługowe w stosunku do średnich powiatowych jest niższy, szczególnie w zakresie oświaty i wychowania. W stosunku do gmin sąsiednich - zróżnicowany.
- Z analizy przestrzennego rozmieszczenia zainwestowania usługowego wynika, że największa ich koncentracja ma miejsce we wsi gminnej - Zembrzyce, w pozostałych uzależniona jest w dużym stopniu od ilości mieszkańców.
- W przypadku zdecydowanie przyspieszonego rozwoju funkcji rekreacyjno - turystycznej gminy, w związku z ukończeniem budowy zbiornika wodnego, należy uznać stopień wyposażenia gminy za niewystarczający.

4.3.3. Zabudowa rekreacyjna i turystyczna

Położenie w Beskidzie Małym i sąsiedztwie przyszłego zbiornika wodnego „Świnna Połęba” oraz dobra komunikacja - dobre połączenie drogą krajową i wojewódzką z miejscowościami śląska i Krakowem decyduje o atrakcyjności tych terenów pod względem turystyczno-wypoczynkowym. Gmina posiada dobre warunki do rozwoju turystyki pieszej i motorowej oraz agroturystyki i wypoczynku sobotnio - niedzielnego. Kompleksy leśne na terenie parku krajobrazowego są atrakcyjne dla grzybiarzy i zbieraczy runa leśnego, a także dla miłośników polowań. Na terenie gminy, zwłaszcza na stokach tutejszych gór znaczną część stanowi zabudowa letniskowa, której właścicielami są przede wszystkim mieszkańcy miast województwa śląskiego i małopolskiego. W chwili obecnej obserwuje się intensyfikację tejże zabudowy.

Obecnie na obszarze gminy znajdują się 3 obiekty turystyczne zbiorowego zakwaterowania w Zembrzycach: ośrodek wczasowo - wypoczynkowy 455 miejsc, obiekt Caritasu - 24 miejsca i w hotelu K.S. Garbarz - 30 miejsc. Według danych z Atlasu powiatu suskiego na terenie gminy zarejestrowane jest 30 miejsc w gospodarstwach agroturystycznych i kwaterach prywatnych.

4.4. Działalność gospodarcza na terenie gminy

Podmioty zarejestrowane w systemie REGON (2011 rok):

- ogółem 458
- sektor publiczny 18
- sektor prywatny 440

Wśród podmiotów w sektorze prywatnym wyróżnia się:

- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 347
- spółki prawa handlowego - 77
- spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego - 2
- stowarzyszenia i organizacje społeczne - 14

Podmioty gospodarcze według rodzaju działalności:

wyszczególnienie	ogółem gmina		Zembrzyce		Marcówka		Śleszowice		Tarnawa D		Tarnawa G	
	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%	podmiot	%
- rolnictwo i leśnictwo	18	4	5	2	3	6	3	4	5	4	2	15
- przemysł i budownictwo	177	39	74	37	22	48	26	38	48	37	7	54
- usługi	263	57	123	61	21	46	40	58	75	59	4	31
ogółem:	458	100	202	44	46	10	69	15	128	28	13	3

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

- Mimo rozwoju małej przedsiębiorczości, w prywatnych firmach na terenie gminy znajduje zatrudnienie niewielki procent ludności. Ze względu na zróżnicowanie gałęziowe największy odsetek stanowią podmioty gospodarcze przetwórstwa produkcyjnego i budownictwa (174) oraz handlu hurtowego i detalicznego, naprawa samochodów (115).
- Dominującą rolę odgrywają podmioty wytwórczo-usługowe związane z przemysłem skórzanym, drzewnym, materiałów budowlanych oraz handlu.
- Zróżnicowane jest również rozmieszczenie przestrzenne jednostek - ponad 70% ogółu zarejestrowanych jest na terenie wsi Zembrzyce i Tarnawa Dolna.

4.5. Wnioski

- *Wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze, położenie w Parku Krajobrazowym Beskidu Małego, zakończenie realizacji zbiornika wodnego powodują, że gmina może stanowić atrakcyjny ośrodek turystyczny, rekreacyjny i wypoczynkowy.*
- *Stając się atrakcyjnym ośrodkiem turystycznym powinna rozwijać swoją bazę gastronomiczno - agroturystyczną; atrakcyjność gminy podniesie także bardziej odpowiednie wykorzystanie bazy noclegowej - powstanie sieci pensjonatów, moteli ale także wyznaczenie nowych ścieżek rowerowych i spacerowych.*
- *Rozwój funkcji turystycznych wymusi również poszerzenie i powiększenie zasobów gminnej bazy usługowej.*
- *Ze względu na stały wzrost liczby jednostek rejestrowanych w systemie REGON (w 2000 r. - 410) tj. wykazywanej aktywności gospodarczej mieszkańców gminy, czemu sprzyja jej atrakcyjne położenie i łatwa dostępność komunikacyjna, spodziewać się można potrzeby wyznaczenia w gminie obszarów dla różnych form działalności ekonomicznej, które znacznie wzbogacą formy zabudowy gminy i stworzą nowe jakości w strukturze funkcjonalno - przestrzennej.*

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania komunikacji

5.1. Komunikacja drogowa

Dobrze rozbudowana sieć komunikacyjna zapewnia dogodne połączenia z ośrodkami miejskimi - Wadowicami, Suchą Beskidzką, Krakowem, Katowicami oraz miejscowościami turystycznymi Beskidów.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi o znaczeniu ponadlokalnym:

- droga krajowa nr 28 relacji Zator - Medyka - granica państwa (5,2 km na terenie gminy),
- droga wojewódzka nr 956 relacji Zembrzyce - Biertowice (2,0 km na terenie gminy).

Wewnętrzny układ komunikacyjny opiera się głównie na następujących drogach powiatowych:

- droga powiatowa nr K1702 relacji Kuków - Tarnawa Dolna (7,0 km na terenie gminy),
- droga powiatowa nr K1704 relacji Mucharz - Śleszowice (2,65 km na terenie gminy),
- droga powiatowa nr K1705 relacji Zembrzyce - Stryszów, przez Marcówkę (3,5 km na terenie gminy).

Uzupełnieniem systemu komunikacyjnego są drogi gminne lokalne obsługujące wsie i większe skupiska zabudowy oraz drogi dojazdowe obsługujące niewielkie zespoły zabudowy oraz pojedyncze obiekty o łącznej długości około 20 km.

MARCÓWKA			
drogi gminne		drogi wewnętrzne	
1.	Na Pańskie	1.	Na Pagórek
2.	Dąbrowy	2.	Pindle - Janikówka
3.	Pindle	3.	Do Drogosza
4.	Janikówka	4.	Do Pilch
5.	Jasioły	5.	Wróblówka
6.	Toczki		
7.	Do Gierata		
8.	Jochymy		
9.	Jadamy		
10.	Krawce		
11.	Jędrasy		
12.	Snozy		
13.	Zarąbki		
14.	Do Paczki		
15.	Lipowa		
16.	Do Boiska		
TARNAWA DOLNA			
drogi gminne		drogi wewnętrzne	
31.	Tarnawska Góra	1.	Do Maciążki
32.	Sale kamieniołom	2.	Do Talągi
33.	Biele Pająki	3.	Do Waty
34.	Do Cmentarza	4.	Pod Madeja
35.	Starczały I	5.	Pod Zapadle
36.	Starczały II	6.	Do Bąka
37.	Drabiki	7.	Prorokówka
38.	Nosale	8.	Na Klin
39.	Kaszycy	9.	Do Piątkowskiego
40.	Do Stypuły	10.	Biel-Sumera
41.	Wójciki	11.	Pająki - Do Gałuszki
42.	Basiówka	12.	Do Stadnickiej
43.	Mrozkówka	13.	Do Szczygła

44.	Żmije Kapłony	14.	Do Grabecznika
45.	Paleczni	15.	Do Kościelnego - Zawięły
46.	Sadki	16.	Do Lask"
47.	Franiki	17.	Do Cholewki
48.	Koźle Tarnawskie	18.	Zbyciaki
49.	Sitarzówka I	19.	Kapłony
50.	Sitarzówka II	20.	Do Kadeli
51.	Do Jurkowskiej	21.	Do Greli
52.	Nizień		
53.	Do Gęsikowskiego		
54.	Do Bogacza		
55.	Do Boiska		
56.	Pod Sale		
ŚLESZOWICE			
drogi gminne		drogi wewnętrzne	
1	Do Króla	4.	Do Sitarza
2.	Do Pluty	6	Do Szczygła
3.	Do Mosura	7.	Do Ceremugi
5.	Do Śliwy	8.	Do Marka Szczygła
9.	Tartak -Biele-Kramarczyk	10.	Do Hubra J
12.	Do Krzaka - Smiechówka	11.	Kadelówka
17.	Na Kudziówke	13.	Do Potocków
18.	Pod Górę	14.	Na Szczępek
19.	Na Wierchy	15.	Do Targosza
20.	Na Wierchy II Piekło	16.	Do Nieciąga
21.	Do zbiornika	22.	Do Śliwy - Rówieniec
		23.	Za Las
TARNAWA GÓRNA			
drogi gminne		drogi wewnętrzne	
2.	Jony	1.	Do Kapłoniaka
5.	Do Zadory	3.	Do Paluszka
8.	Pod Las	4.	Do Pagaca
9.	Do Płonków	6.	Do Sołtysa
10.	Mikołajki	7.	Do Palecznych
12.	Makówka I	11.	Na Skolec
13.	Makówka II		
ZEMBRZYCE			
drogi gminne		drogi wewnętrzne	
62.	Pilchówka - Bołdyse		
63.	Zarąbki nad Skawcami		
64.	Do lotniska		
65.	Do cmentarza		
66.	Biele		
67.	Ruski Grygle		
68.	Zamłynie		
69.	Ks. Kobyłeckiego		
70.	Za garbarnią		
71.	Na Krzywdę		
72.	Na boisko		

73.	Do U. G Zembrzyce	
74.	Do Wójcinej Rynek	
75.	Za kościołem	
76.	Do Tokarza	
77.	Na Zawsie	
78.	Nad Niwke	
79.	Podoly	
80.	Mickiewicza Chobot	
81.	Słowackiego Bączki	
82.	Kraśńskiego Gruszcza	
83.	Paderewskiego do Polusia	
84.	Do Piły	
85.	Do Talagi Preslej	
86.	Pindle	
87.	Za Plebanią	
88.	Kopaczowa	
89.	Do Stolarsni Pałeczki	
90.	Na Isep	
91.	Na koniec	
92.	Do Gimnazjum	
93.	Koźle Zembrzyckie	
94.	Do Bacy	
95.	Do Czerwińskiego	
96.	Talaga Gruszcza	

Na terenie gminy istnieje dość gęsta sieć dróg. Drogi ponadlokalne w przeważającej długości nowo wybudowane, w dobrym stanie, odpowiadają standardom dla tych dróg. Jakość dróg powiatowych zróżnicowana, w większości przebudowana, o właściwych standardach. Drogi gminne o szerokości od 2,0 m - 7,5 m; do spotykanych mankamentów należy zły stan nawierzchni i brak chodników oraz poboczy.

Ocena ciągów komunikacyjnych korzystna. Wiele zastrzeżeń budzi i wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych jakość dróg gminnych.

5.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa I klasy nr 97 relacji Skawina - Żywiec z przystankiem osobowym Zembrzyce. Przebiega przez teren gminy południkowo ze Skawiec w gminie Mucharz w kierunku Suchej Beskidzkiej. Jest to linia jednotorowa zelektryfikowana o długości na terenie gminy ok. 5,2 km. Tereny kolejowe, zgodnie z Decyzją Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, zaliczone zostały do terenów zamkniętych. Obecnie trwa przebudowa linii związana z realizacją zbiornika wodnego. Przebudowa polega na przełożeniu trasy na odcinku Skawce - Zembrzyce poza czasę zbiornika, wzdłuż wschodniej linii brzegowej i, powyżej ujścia Pałeczki, z przejściem mostowym nad rzeką Skawą.

5.3. Trasy i ścieżki rowerowe oraz szlaki turystyczne

Gmina posiada dogodne warunki do uprawiania tradycyjnej turystyki pieszej i rowerowej po drogach powiatowych i gminnych oraz oznakowanych trasach turystycznych:

- Stryżów - Zembrzyce przez Marcówkę (fragment małopolskiego szlaku bursztynowego),
- Zembrzyce - góra Leskowiec przez Jasień i Carhel,
- Zembrzyce - Sucha Beskidzka przez górę Jasień,
- Tarnawa Górna - góra Leskowiec,
- Zembrzyce - Tarnawa Górna przez Śleszowice (trasa rowerowa drogą powiatową).

Na rowerach górskich można jeździć wzdłuż oznakowanych szlaków turystycznych.

Pomimo dogodnych warunków krajobrazowych na terenie gminy nie ma gęstej sieci ścieżek turystycznych i tras rowerowych. W przyszłości należy doprowadzić do stworzenia sieci takich ścieżek i tras w połączeniu z istniejącymi, a także nowymi szlakami turystycznymi związanymi z wykorzystaniem walorów zbiornika wodnego.

Mankamentem w sferze przygotowania turystycznego gminy jest także brak wyznaczenia jakichkolwiek profesjonalnych tras konnych, które byłyby niewątpliwie bardzo ważną atrakcją.

5.4. Wnioski

- *Sieć dróg ponadlokalnych i powiatowych oraz linia kolejowa zapewnia dogodne połączenia wszystkich jednostek wiejskich z bezpośrednim i dalszym sąsiedztwem.*
- *Drogi ponadlokalne i linia kolejowa w trakcie lub bezpośrednio po przebudowie, o odpowiednich parametrach technicznych.*
- *Uporządkowania wymaga część dróg powiatowych i gminnych w celu uzyskania odpowiednich parametrów technicznych.*
- *Pieszce i rowerowe trasy turystyczne wymagają, po zrealizowaniu zbiornika wodnego, dostosowania do nowych warunków.*

6. Infrastruktura techniczna

6.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Zembrzyce dysponuje obecnie kilkoma wodociągami komunalnymi zaopatrującymi w wodę Tarnawę Górną, Śleszowice, Zembrzyce i Tarnawę Dolną, a mianowicie:

- ujęcie drenażowe na potoku Paleczka w Zembrzycach, o wydajności $Q_{d,max} = 300 \text{ m}^3/\text{d}$ wraz ze stacją uzdatniania wody i pompownią, uzupełnione o ujęcie źródła „Grabnik” o wydajności $Q_{d,max} = 3,0 \text{ m}^3/\text{d}$, zasilające zbiornik wyrównawczy,
- ujęcie źródła w Tarnawie Dolnej (zwane „u Kaszyckich” i źródła zwane „u Dudy”) o wydajności łącznej $Q_{d,max} = 48 \text{ m}^3/\text{d}$ wraz z pompowniami,
- ujęcie drenażowe na potoku Tarnawka w Tarnawie Górnej o wydajności $Q_{d,max} = 211 \text{ m}^3/\text{d}$.

Wieś Marcówka zaopatrywana jest w wodę z lokalnego ujęcia źródła w Marcówce ze zbiornikiem wyrównawczym, siecią wodociągową długości 2,7 km i przyłączami do 29 budynków (wydajność $Q_{d,max} = 6,0 \text{ m}^3/\text{d}$).

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie wynosi około 49,3 km, ok. 50 % mieszkańców korzysta z wodociągów gminnych, a 95% mieszkań posiada instalacje wodociągowe. Sieć wodociągowa w dobrym stanie technicznym i w stałej rozbudowie.

Na terenie gminy w miejscowości Tarnawa Dolna „Na Nizine” zlokalizowane jest ujęcie wody ze źródła TD-1, będące własnością Gminy Mucharz dla zaopatrzenia w wodę gminnego wodociągu w miejscowości Skawce w ilości $Q_{max} = 1, 27 \text{ m}^3/\text{d}$. Ujęcie posiada pozwolenie wodnoprawne na pobór wody ze źródła oraz ustanawiające strefy ochronne ujęcia udzielone do dnia 31.12.2013 roku przez Starostę Suskiego.

6.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Teren gminy obsługuje mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków w Zembrzycach o przepustowości istniejącej - $300 \text{ m}^3/\text{d}$, docelowo dla obsługi całej gminy - $687 \text{ m}^3/\text{d}$. Z uwagi na wlot odpływu do zbiornika Świnna Poręba wymagany jest pełny biologiczny proces oczyszczania z nityfikacją, denityfikacją i defostacją. Oczyszczalnia ścieków nie jest przystosowana do oczyszczania ścieków garbarskich. W związku z likwidacją większości garbarni oraz zmianą przepisów problem utylizacji niebezpiecznych ścieków i odpadów z pozostałych zakładów musi być rozwiązany we własnym zakresie przez producentów. Rozbudowa istniejącego systemu kanalizacji jest nadal głównym celem rozwoju infrastruktury gminy i jest prowadzony zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy. W 2010 roku ok. 40% mieszkań korzystało z kanalizacji gminnej, a ok. 80% mieszkań było wyposażone w urządzenia sanitarne. Stan taki nadal jest niewystarczający, co sprawia, że rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest stałym priorytetem działań Gminy. Docelowo, również w związku z bezpośrednim sąsiedztwem sztucznego zbiornika wodnego, priorytet dla dalszej rozbudowy sieci.

6.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów

Zasady gospodarki odpadami na terenie gminy ustala „Plan Gospodarki Odpadami gminy Zembrzyce” opracowany w 2004 r. i przyjęty uchwałą przez Radę Gminy. Obecny system gospodarki odpadami komunalnymi w gminie Zembrzyce jest nastawiony na obsługę wszystkich jej mieszkańców. W gminie prowadzona jest segregacja odpadów. Nie planuje się składowania odpadów na terenie Gminy. Przewiduje się dalszą segregację odpadów komunalnych i wywożenie ich na składowisko poza teren gminy. Istniejący potencjał i możliwości gminy gwarantują stały odbiór odpadów i stanowią jednocześnie podstawę do prowadzenia stabilnej gospodarki odpadami komunalnymi w gminie.

6.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Źródłem dostawy energii elektrycznej w gminie jest GPZ 110/15 w Suchej Beskidzkiej, za pomocą sieci linii średniego napięcia 15 kV zasilających stacje transformatorowe STS lub MTS 15/04 kV. Ten system sieci 15 kV jest połączony (lecz wysprzęgowany) z GPZ Wadowice. Przez Śleszowice i Tarnawę Dolną przebiega trasa linii wysokiego napięcia relacji Sucha - Wadowice. Wszyscy odbiorcy zlokalizowani na terenie gminy, energię elektryczną mają dostarcza-

ną z sieci elektroenergetycznej TAURON Beskidzkiej Energetyki S.A. Odbiorcy energii elektrycznej są zasilani z sieci niskiego napięcia.

Sieci elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia w omawianym terenie są sieciami napowietrznymi. Istnieją tylko niewielkie fragmenty sieci kablowej średniego i niskiego napięcia, powiązane z liniami napowietrznymi. Stan sieci kablowej niskiego napięcia na terenie gminy można uznać za dobry. Sieci napowietrzne w wielu miejscach posiadają za małe przekroje przewodów, co nie pozwala na przyłączanie nowych odbiorców i na zwiększanie przydziału mocy dla obecnych odbiorców. Sieci te są sukcesywnie modernizowane, poprzez wymianę lub podwieszanie nowych przewodów izolowanych o zwiększonym przekroju bądź układanie kabli ziemnych. Stosowane w nowych liniach napowietrznych przewody izolowane, zdecydowanie ograniczają przerwy w zasilaniu odbiorców oraz konieczność wycinki drzew i gałęzi. Parametry nowych i modernizowanych linii napowietrznych i kablowych niskiego napięcia posiadają około 30 - 50 % rezerwy swojej dopuszczalnej obciążalności. Rozbudowa sieci niskiego napięcia nie stwarza istotnych uwarunkowań i ograniczeń w zagospodarowaniu terenu.

W celu ochrony osób i mienia przed szkodliwymi oddziaływaniami urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej wokół obiektów i linii elektroenergetycznych obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy określone w przepisach odrębnych dotyczących lokalizacji sieci energetycznych, w tym zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych - zwłaszcza przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Szerokość strefy ochrony technicznej to obszar, w którym natężenie pola elektromagnetycznego i poziom oddziaływania akustycznego mogą być wyższe od poziomów dopuszczalnych dla terenów zabudowy mieszkaniowej. Na rysunku uwarunkowań wskazano orientacyjnie trasę przebiegu napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV wraz ze strefą ochrony technicznej o szerokości 15 m.

6.5. Zaopatrzenie w gaz

Źródłem gazu dla gminy jest wysokoprężny gazociąg przesyłowy G 300 mm/6,4 MPA relacji Kalwaria Zebrzydowska - Zembrzyce - Sucha Beskidzka ze stacją redukcyjno - pomiarową 1° w Zembrzycach o wydajności 2000 m³/h. Ze stacji pomiarowo - redukcyjnej gaz do zabudowy wsi Zembrzyce i Marcówka rozprowadzany jest za pomocą średnioprężnej sieci gazowej \varnothing 40 - 200 mm. Sieć gazowa na terenie Gminy jest siecią nową toteż jej stan techniczny oceniany jest, jako dobry. Obecnie do sieci gazowej podłączonych jest ok. 15% mieszkań, z gazu sieciowego korzysta 13,2% mieszkańców. Istniejący układ, umożliwia korzystanie z gazu mieszkańcom wsi Zembrzyce i Marcówka, stwarza możliwość rozwoju systemów obsługi innych części gminy oraz zwiększenia liczby odbiorców. Realizacja sieci gazowej na całym obszarze gminy spowoduje zmianę istniejących dotąd kotłowni węglowych na gazowe.

W celu ochrony osób i mienia przed szkodliwymi oddziaływaniami urządzeń gazowych wokół stacji redukcyjno pomiarowej i gazociągu przesyłowego obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy określone w przepisach odrębnych, w tym zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych - zwłaszcza przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Szerokość strefy ochrony technicznej to obszar, w którym istnieje zagrożenie wybuchem.

Na rysunku uwarunkowań wskazano orientacyjnie trasę przebiegu gazociągu przesyłowego wraz ze strefą ochrony technicznej o szerokości 15 m.

6.6. Zaopatrzenie w energię ciepłą

Z uwagi na brak zorganizowanego systemu ciepłowniczego, na terenie gminy istnieją lokalne źródła ciepła z zastosowaniem indywidualnych systemów grzewczych, cechujące się znaczną emisją zanieczyszczeń w procesie spalania. Do celów grzewczych i technologicznych wykorzystywana jest energia elektryczna, gaz płynny, olej opałowy lub paliwa stałe. Jednak podstawowym kryterium doboru paliwa winny być względy ekologiczne tj. ochrony powietrza atmosferycznego. Ten kierunek wymusza sukcesywnie ograniczanie paliwa stałego na rzecz paliw ekologicznych (w tym gazu i oleju opałowego). Na terenach zabudowy usługowej kotłownie indywidualne i grupowe zaopatrują pojedyncze obiekty lub zespoły obiektów.

6.7. Telekomunikacja

Obsługa telekomunikacyjna łącznością przewodową Telekomunikacji Polskiej S.A., łącznością bezprzewodową różnych operatorów. Gmina jest dobrze stelefonizowana.

6.8. Wnioski

- *Gminna sieć wodociągowa i kanalizacyjna w trakcie rozbudowy, w planach zakłada się pełne uzbrojenie terenów zainwestowanych.*
- *Sieć gazu wysokoprężnego wymaga rozbudowy w kierunku zachodnim dla zapewnienia dostaw dla tej części gminy. Sukcesywna rozbudowa średnioprężnej sieci gazowej na całym obszarze wskazana szczególnie w celu zmiany sposobu zaopatrzenia w ciepło.*
- *W miarę potrzeby zwiększanie możliwości istniejących stacji transformatorowych oraz budowa nowych dla projektowanych terenów inwestycyjnych.*

7. Uwarunkowania społeczno - demograficzne

Studium demograficzne jest jednym z materiałów studialnych wykorzystywanych w planowaniu związanym z gospodarką przestrzenną. Ma ono na celu, na podstawie dotychczas zachodzących zjawisk społeczno-demograficznych, dostarczenie informacji dotyczących spodziewanej liczby i struktury ludności w przyszłości oraz zachodzących procesów demograficznych w gminie. Informacje te pozwolą na określenie polityki rozwoju przestrzennego gminy mającej na celu m. in. zaspokojenie potrzeb i rozwiązanie problemów społeczności lokalnej.

7.1. Dotychczasowe trendy rozwoju ludności, ruch naturalny, migracje

Według danych GUS rozwój zaludnienia gminy, w wybranych latach, przedstawiał się następująco:

rok	tys. osób	przyrost naturalny na 1000 ludności	saldo migracji wewnętrznych (osób w roku)
1978	5,00(NSP)		
1988	5,23(NSP)		
1995	5,61		
1998	5,66(NSP)		
2002	5,55(NSP)	- 1,1	- 19
2005	5,53	0,0	6
2008	5,59	1,8	16
2009	5,57	0,0	- 13
2010	5,60	1,8	10
2011	5,67(NSP)	0,7	9

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Liczba mieszkańców gminy na 31.12.2011 r. wynosiła 5669 osób, średnia gęstość zaludnienia 143 os/km². Rozwój liczby mieszkańców w ostatnich latach z niewielką tendencją wzrostową wynikającą zarówno z przyrostu naturalnego jak i salda migracji.

W stosunku do innych miejscowości powiatu suskiego jest to jedna z najmniejszych ludnościowo gmin (8 miejsce na 9 jednostek), a jej mieszkańcy stanowią ok. 7% ogółu mieszkańców powiatu. Pod względem gęstości zaludnienia, ze względu na małą powierzchnię, jest ono wyższe od średniej dla powiatu i najwyższe wśród gmin wiejskich.

Analizując migracje w obrębie powiatu suskiego można stwierdzić, że migracja w powiecie suskim nie jest wysoka. Jej oddziaływanie na przyrost naturalny w gminach jest znikome. Gmina Zembrzyce na koniec 2010 i 2011 r. posiadała dodatnie saldo migracji wewnętrznych. Tak niewielkie migracje nie mają większego znaczenia w planowaniu przestrzennym. Nie odnotowano większych skoków napływu ludności na teren gminy. Jest to zjawisko świadczące o pewnej stabilności ruchu ludności.

7.2. Charakterystyka ludności wg płci i wieku

Zróżnicowanie charakteru zaludnienia w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawia się następująco (2010 rok):

miejscowość statystyczna	ludność						gęstość zaludnienia os/km ²
	ogółem	kobiet /100 mężczyzn	z liczby ogółem w % wieku			ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	
			przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym		
GMINA ogółem	5674	102	20,1	62,9	17,0	62,5	140
Zembrzyce	2263	101	20,1	61,6	18,3	62,3	204
Tarnawa D.	1504	106	22,5	61,6	15,9	62,4	119
Śleszowice	841	104	22,1	62,7	15,2	59,6	128
Tarnawa G.	367	106	22,5	59,4	16,1	68,3	59
Marcówka	699	101	23,7	61,0	15,3	64,1	153

/Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/

Obecnie prawie 40% liczby mieszkańców zamieszkuje miejscowość Zembrzyce i jest to najgęściej zaludniona wieś. Najmniejszą miejscowością jest zalesiona wieś Tarnawa Górna. Zróżnicowanie liczby ludności w poszczególnych miejscowościach gminy wynika głównie z różnic w ich wielkości. Pod względem struktury ludności nie występują większe zróżnicowania. Najwyższy udział młodzieży jest we wsi Marcówka, co przy stosunkowo niskim udziale starszych grup wiekowych wpływa na stosunkowo wysokie obciążenie ludności w wieku nieprodukcyjnym grupą ludności nieprodukcyjnej. Najstarszymi wiekowo są miejscowości Zembrzyce i Tarnawa Górna, przy czym w Zembrzycach ma na to wpływ wysoki udział grupy ludności w wieku poprodukcyjnym, a w Tarnawie Górnej niski udział produkcyjnej grupy wiekowej oraz wysoki poziom feminizacji.

7.3. Rozwój liczebny ludności

Według prognozy demograficznej sporządzonej przez GUS dla powiatu suskiego rozwój liczby ludności przedstawia się następująco:

rok	-	2010	2015	2020	2025	2030	2035
ludność w tysiącach osób	-	84,02	83,50	83,80	83,65	82,89	81,66

Wg danych rozwoju ludności powiatu w ciągu najbliższych 25-ciu lat liczba ludności w powiecie, będzie systematycznie spadać. Obserwując rozwój ludności na terenie gminy Zembrzyce należy przypuszczać, że jak w całym powiecie, tendencja to będzie również tu występować. Pewną niewiadomą są zjawiska demograficzne, które mogą wystąpić po zakończeniu realizacji zbiornika wodnego w związku z procesami migracyjnymi.

7.4. Wnioski

- *Rozwój liczby mieszkańców gminy Zembrzyce w ostatnich latach ma niewielką tendencją wzrostową wynikającą zarówno z przyrostu naturalnego jak i salda migracji.*
- *Z analizy struktury wieku i płci mieszkańców gminy wynika, że większość mieszkańców zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (ok. 63% ogółu mieszkańców), około 20% to dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym.*
- *Dalszy rozwój ludnościowy powiatu wskazuje na tendencję spadkową, która na terenie gminy może być modyfikowana przez zmiany migracyjne związane z zakończeniem budowy zbiornika wodnego.*

8. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków

W granicach administracyjnych gminy Zembrzyce zlokalizowane są: obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty objęte ochroną konserwatorską zgodnie z aktualną Gminną Ewidencją Zabytków (w tym obiekty sakralne i cmentarze wraz z drzewostanem) oraz nie wpisane do rejestru zabytków a przedstawiające istotne walory zabytkowe o wartościach lokalnych i stanowiska archeologiczne.

8.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

W granicach gminy Zembrzyce zlokalizowane są **dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków** jako dobra kultury. Są to:

- **Dwór murowany nr rej. A-368/78** w Zembrzycach - zbudowany w początkach XIX wieku, przez ówczesnego właściciela Zembrzyc Stanisława Ostrzeszowicza h. Leliwa. Dwór jest położony w północnej części wsi, frontem skierowanym na zachód, pierwotnie otoczony był rozległym ogrodem. Dwór klasycystyczny, murowany z cegły, tynkowany; wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta, symetryczny, z sienią na przestrzał, dwutraktowy. W elewacji frontowej, na osi środkowej widnieje płytki ryzalit, poprzedzony portykiem kolumnowym, zwieńczony trójkątnym frontonem. Więźba dachowa drewniana o konstrukcji krokwiowo - stolcowej, dach czterospadowy kryty dachówką, Sklepienia piwnic kolebkowe; pomieszczenia parteru pierwotnie ze stropy drewnianymi, obecnie masywne. Wykorzystywany jako ośrodek terapii zajęciowej.
- **Grodzisko na wzgórzu „Zamczysko” nr rej. A-384/80** w Zembrzycach, stanowisko archeologiczne nr 1 - usytuowane na wąskim grzbiecie wzniesienia zwanego Zamczyskiem, położonego na północny-zachód od centrum Zembrzyc. Po zachodniej stronie grzbiecie zachowały się pozostałości wału oraz fosy o szerokości ok. 2 - 3 metrów i głębokości do 2 metrów. Umocnienia te powstały prawdopodobnie pomiędzy XIII a XVI wiekiem na miejscu dawnego grodu z okresu kultury łużyckiej. Na terenie wzgórza Zamczysko prowadzone były badania archeologiczne. Stanowisko archeologiczne nr 1/6 na obszarze 108-53 AZP obejmujące znaleziska archeologiczne z okresu kultury łużyckiej po późne średniowiecze.

W/w obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej na mocy ustawy o ochronie dóbr kultury. W granicach i otoczeniu tych obiektów obowiązuje rygor wypełniania zaleceń konserwatorskich. Wszelka działalność inwestycyjna, remontowa, zmiana sposobu użytkowania i zagospodarowania obiektów wymaga zezwolenia konserwatora zabytków.

8.2. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków

Na terenie gminy oprócz obiektów wpisanych w rejestr zabytków i objętych ścisłą ochroną konserwatorską zlokalizowanych jest **115 innych obiektów nieruchomych i ruchomych figurujących w ewidencji zabytków, które objęte są pośrednią (częściową) ochroną konserwatorską.**

Wykaz nieruchomych i ruchomych obiektów zabytkowych wg ewidencji zabytków:

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
MARCÓWKA			
1/58	Kapliczka p.w. Matki Bożej, z 1897 r.	dz. 108 przysiółek „Sosnówka”	Stan dobry, zadbane. Pod opieką mieszkańców wsi
2/58	Kapliczka z figurą kamienną Chrystusa Upadającego pod krzyżem, z ok. poł. XIX w.	dz. 100 przysiółek „Sosnówka”	Stan dobry, zadbane. Pod opieką mieszkańców wsi
3/58	Figura kamienna z posągami Św. Św. Piotra i Pawła Ap., z 1861 r.	dz. 66 przysiółek „Sosnówka”	Stan dobry. Pod opieką właścicieli

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
4/58	Krzyż drewniany z wizerunkiem Ukrzyżowanego, z 2 poł. XIX w.	dz. 485/2 przysiółek „Dwory”	Stan dobry, pod opieką mieszkańców przysiółka
5/58	Dom mieszkalny, drewniany, nr 1, z 1918 r.	dz. 482 przysiółek „Dwory”	Stan dobry.
6/58	Dom mieszkalny, murowany, nr 3, z k. XIX w.	dz. 53 część wsi - „Pilichówka”	Stan dobry
7/58	Budynek gospodarczy drewniany, (stodoła) nr 106	dz. 483 przysiółek „Dwory”	Stan średni
SLESZOWICE			
8/58	Kapliczka Matki Bożej Częstochowskiej, z 1906 r.	dz. 2789 przysiółek „Kadelówka”	Odnowienia wymagają elewacje kapliczki
9/58	Kapliczka p.w. Matki Bożej Bolesnej, z 1847 r.	dz. 45/2 część wsi - „Rówieniec”	Stan dobry, pod opieką mieszkańców wsi
10/58	Kolumna kamienna (latarnia) z 1778 r.	dz. 49/19 część wsi - „Rówieniec”	Wymaga odnowienia
11/58	Figura kamienna Św. Jana Nepomucena z 1868 r.	dz. 219/2 przysiółek „Pieńko”	Wymaga odnowienia
12/58	Figura kamienna Matki Bożej z Dzieciątkiem z 1749 r.	dz. 2493/13 przysiółek „Do Dworu”	Wymaga odnowienia polichromii
13/58	Krzyż żeliwny z wizerunkiem Ukrzyżowanego, ok. 1930 r.	dz. 2468 część wsi „Boguniówka”	Stan dobry
14/58	Figura kamienna Matki Bożej z Dzieciątkiem, z 1894 r.	dz. 2359 przysiółek „Stachówka”	Stan dobry, pod opieką mieszkańców
15/58	Willa murowana A. Mracznego (ob. GZOZ), nr 162, z ok. 1936 r.	dz. 2504/4 przysiółek „Do Dworu”	Stan dobry, po gruntownym remoncie
16/58	Budynek murowany d. szkoły ludowej, nr 166, z 1911 r.	dz. 2817 część wsi „Boguniówka”	Stan dobry
17/58	Willa drewniana „Plutówka” rodziny Gałuszków nr 125, z ok. 1933 r.	dz. 1195, 1196 Przysiółek „Plutówka”	Stan dobry, pod opieką właścicieli
18/58	Dom mieszkalny drewniany, nr 14, z pocz. XX w.	dz. 2697 przysiółek „Śmiechówka”	Stan dobry
19/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 90, z 1927 r.	dz. 2762 część wsi „Strzępek”	Stan dobry, po odnowieniu
20/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 150, z ok. 1905 r.	dz. 2802 przysiółek „Plutówka”	Stan dobry, po odnowieniu i adaptacji
21/58	Budynek gospodarczy drewniano-murowany (stodoła podworska) nr 1, z 1 poł. XIX w, przeb. ok. 1930.	dz. 1516/2 przysiółek „Do Dworu”	Stan średni.
22/58	Budynek gospodarczy murowany (tartak) nr 14, z pocz. XX w.	dz. 1648/3 przysiółek „Śmiechówka”	Stan dobry
TARNAWA DOLNA			
23/58	Kościół parafialny, murowany, p.w. Św. Jana Kantego, z l. 1878 - 1882	dz. 445 część wsi „Sitarzówka”	Stan dobry
24/58	Kapliczka z posągami Chrystusa Upadającego pod krzyżem, z 1798 r.	dz. 4706/6 część wsi „Łęg”	Planowane przeniesienie kapliczki na inne miejsce
25/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej Częstochowskiej k/nr 127, z 2 poł. XIX w.	dz. 1306/12 część wsi „Konaszówka”	Stan dobry, pod opieką właścicieli
26/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej Częstochowskiej z 2 poł. XIX w.	dz. 45/1 Przysiółek „U Ptaka”	Stan dobry, pod opieką właścicieli i sąsiadów
27/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej k/nr 178, z 2 poł. XIX w.	dz. 2576 Polana „Carchel” pod G. Żurawnicą	Stan dobry

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
28/58	Kapliczka murowana p.w. Św. Antoniego pod „Prorokową Górą”, z 2 poł. XIX w.	dz. 2962 w lesie na stoku pod „Prorokową Górą”	Stan dobry
29/58	Kapliczka słupowa, murowana z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego k/nr 23	dz. 225 Przysiółek „Na Nizieniu”	Odnowienia wymagają elewacje kapliczki
30/58	Kolumna kamienna (latarnia z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego k/ nr 409, z 1748 r.	dz. 390/22 Przysiółek „Borkówka”	Stan dobry. Odnowiona po przeniesieniu.
31/58	Figura kamienna Matki Bożej Niepokalanie Poczętej k/kościół, z 1867 r.	dz. 1187/2 część wsi „Sitarzówka”	Stan dobry. Pod opieka mieszkańców.
32/58	Figura kamienna Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej, z 1910 r.	dz. 2349/10 przysiółek „Mroskówka”	Wymaga odnowienia
33/58	Kapliczka szafkowa z figura Matki Bożej k nr 409, z 2005 r.	dz. 372/1 przysiółek „Borkówka	Stan dobry
34/58	Figura gipsowa Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej, k nr 379, z k. XX w.	Dz. 768/4 część wsi „Bielówka”	Stan dobry
35/58	Krzyż kamienny, cmentarny z 1904 r.	dz. 1169, cmentarz, część wsi „Sitarzówka”	Stan dobry
36/58	Nagrobek kamienny ks. M. Klimkiewicza, ok. 1912 r.	dz. 1169, cmentarz, część wsi „Sitarzówka”	Stan dobry
37/58	Nagrobek kamienny z figura Chrystusa Nazareńskiego, z 2 poł. XIX w.	dz. 1169, cmentarz, część wsi „Sitarzówka”	Wymaga odnowienia
38/58	Budynek murowany d. szkoły ludowej, nr 272, z 1898 r.	dz. 5327 część wsi „Sitarzówka”	Stan dobry
39/58	Budynek murowany (plebania), nr 269, z 2 poł. XIX w.	dz. 5300 część wsi „Sitarzówka	Stan dobry
40/58	Dom mieszkalny, murowany nr 25, z k. XIX w.	dz. 4971 część wsi „Sitarzówka”	Stan średni
41/58	Dom mieszkalny drewniany nr 59, z ok. 1920 r.	dz. 4966 część wsi „Sitarzówka”	Wymaga gruntownego remontu
42/58	Dom mieszkalny drewniany nr 178, z pocz. XX w.	dz. 2572/1 polana „Carchel”	Stan dobry, adaptowany na dom letniskowy
43/58	Dom mieszkalny murowany nr 278, z pocz. XX w.	dz. 5139 przysiółek „Prorokówka”	Wymaga remontu
44/58	Dom mieszkalny murowany nr 392, z ok. 1930 r.	dz. 1667/1 część wsi „Na Stawach”	Elewacje budynku wymagają odnowienia.
TARNAWA GÓRNA			
45/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej Częstochowskiej k/nr 24, z k. XIX w.	dz. 402 przysiółek „Janówka”	Odnowienia wymagają elewacje kapliczki
46/58	Kapliczka murowana z posągami III Upadku k/nr 37, z 1916 r.	dz. 1222/4 przysiółek „Mikołajki”	Stan dobry, po odnowieniu
47/58	Kapliczka szafkowa, drewniana z figurą NMP k/nr 46, z l. 1940-tych	dz. 1233/1 przysiółek „Mikołajki”	Stan dobry, pod opieka mieszkańców
48/58	Dom mieszkalny, drewniany nr 1, z l. 1930-tych	dz. 15/1 przysiółek „Janówka	Stan dobry
49/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 4, z pocz. XX w.	dz. 683/2 przysiółek „Pagaczówka”	Wymaga gruntownego remontu
50/58	Dom mieszkalny drewniany nr 35, z 1914 r.	dz. 2105 przysiółek „Mikołajki”	Stan dobry
51/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 46, z 1933 r.	dz. 1233/1 przysiółek „Mikołajki”	Stan dobry
52/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 48, z pocz. XX w.	dz. 1559/19 przysiółek „Mikołajki”	Stan dobry

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
53/58	Budynek drewniany dawnej świetlicy ludowej i Klubu Rolnika, z 1947 r.	dz. 876/4 przysiółek „Putyrówka”	Stan dobry
54/58	Zespół budynków gospodarczych (piwnic) drewniano-murowanych k/nr 4, z pocz. XX w.	dz. 2078, 2079, 2080 przysiółek „Pagaczówka”	Obiekty wymagają remontu
55/58	Budynek gospodarczy drewniano-murowany (piwnica nr 68)	dz. 927/1 przysiółek „Putyrówka”	Wymaga remontu
ZEMBRZYCE			
56/58	Kościół parafialny murowany p.w. Św. Jana Chrzciciela, z l. 1911-1913.	dz.4405 Centrum, ul. Kościelna 124	Stan dobry, po pracach odnowieniowych
57/58	Kapliczka murowana z posagiem Chrystusa Upadającego pod krzyżem, z 1830 r.	dz. 3741/19 przy drodze na „Zarębki Skawieckie”	Stan dobry, po odnowieniu
58/58	Kapliczka murowana z rzeźbą Chrystusa Nazareńskiego, z 1859 r.	dz. 3686/13 Przysiółek „Zarębki”, na stoku Góry Zamczysko	Stan dobry, pod opieką mieszkańców przysiółka
59/58	Kapliczka murowana z rzeźbą Matki Bożej (Różańcowej), z 1908 r.	dz. 3547/3 Przysiółek „Zarębki”	Stan dobry, pod opieką mieszkańców
60/58	Kapliczka murowana z figurą Św. Antoniego, k/nr 647, z 1901 r.	dz. 2315 przysiółek „Grygle”	Stan dobry
61/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej k/nr 346, z 2 poł. XIX w.	dz. 2553/3 część wsi „Na Końcu”	Stan dobry
62/58	Kapliczka murowana p.w. Matki Bożej Częstochowskiej k/ nr 427, z pocz. XX w.	dz. 2608/14 część wsi „Upiły”	Stan dobry, po odnowieniu
63/58	Kapliczka murowana z figurą Chrystusa Upadającego pod krzyżem k/nr 404, z XX w.	dz.4204/5 część wsi „Na Końcu”	Stan dobry
64/58	Kapliczka murowana (grota) Matki Bożej z Lourdes k/nr 433, z XX w.	dz. 466/50 ul. ks. Kobyłeckiego 433	Stan dobry
65/58	Figura kamienna Chrystusa Upadającego pod krzyżem, z1808r.	dz. 3320/1 przy drodze z „Zarębków” do „Sosnowki”	Stan dobry
66/58	Figura kamienna Św. Jana Nepomucena, z 1859 r.	dz. 3871/4 przy drodze polnej z Zembrzyc do Marcówki	Wymaga odnowienia
67/58	Figura kamienna Matki Bożej z Dzieciątkiem k/nr 572, z 1867 r.	dz. 2823/1 ul. Kolejowa k/nr 572	W trakcie odnowienia
68/58	Figura kamienna Matki Bożej Królowej Polski k nr 86, z 1866 r.	dz. 50/4, 50/5 ul. Kościelna k/nr 86	Stan dobry
69/58	Figura kamienna Matki Bożej z Dzieciątkiem k/nr 441, z 1881 r.	dz. 2969/3 ul. ks. Kobyłeckiego k/nr 441	Stan dobry
70/58	Figura kamienna Najświętszego Serca Jezusowego z 1945 r. (na starszym postumencie)	dz. 453/5 ul. ks. Kobyłeckiego/ul. Krakowska	Stan dobry
71/58	Figura kamienna Św. Anny Nauczającej Marię, z k. XIX w.	dz. 4265/7 część wsi „Dębie”	Stan dobry
72/58	Figura kamienna Matki Bożej Królowej Polski k/nr 578, z lat 1930-tych	dz. 2793 ul. Kolejowa k/nr 578	Stan dobry
73/58	Figura gipsowa Najświętszej Maryi Panny k/nr 10, z pocz. xx w.	dz. 451/76 ul. Krakowska k/nr 10	Stan dobry
74/58	Kapliczka z figurą Św. Antoniego k/nr 79, z 2000 r.	dz. 67/5 ul. Słowackiego	Stan dobry
75/58	Kapliczka z figura Św. Józefa k/nr 581, z 2000 r.	dz. 2539/5 ul. Krasickiego	Stan dobry

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
76/58	Kapliczka z figura Matki Bożej Fatimskiej k/nr 307, z 2003 r.	dz. 2117/2, 2117/3 przysiółek „Kozłe”	Stan dobry
77/58	Kapliczka murowana, z figura Najświętszej Maryi Panny k/nr 333, z XX w.	dz. 2093 przysiółek „Kozłe”	Stan dobry
78/58	Krzyż przydrożny żeliwny z wizerunkiem Ukrzyżowanego	dz.4246/2 skrzyżowanie ul. Krakowskiej z obwodnicą	Stan dobry
79/58	Krzyż przydrożny drewniany, z wizerunkiem Ukrzyżowanego, z XX w.	dz. 451/25 ul. Krakowska (k/lecznicy)	Stan dobry
80/58	Krzyż przydrożny metalowy, z wizerunkiem Ukrzyżowanego k/nr 647, z XX w.	dz.4287 przysiółek „Grygle”	Stan dobry
81/58	Kaplica cmentarna, murowana, neogotycka z 1853 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymagane odnowienie elewacji
82/58	Nagrobek kamienny Michała Gruszeckiego, zm. 1881 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
83/58	Nagrobek kamienny Błażeja Talagi, zm. 1849 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
84/58	Nagrobek kamienny Bartłomieja Gruszeckiego, zm. 1881 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
85/58	Nagrobek kamienny Jana Zarzyckiego, zm. 1886 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
86/58	Nagrobek kamienny ks. Józefa Balcarczyka, zm.1888	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
87/58	Nagrobek kamienny Anny Godawowej, zm 1881 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
88/58	Nagrobek kamienny Marianny Skalskiej, zm. 1885 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
89/58	Nagrobek kamienny Marianny Talagi, zm. 1888 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
90/58	Nagrobek kamienny Szczepana Sitarzkiego, zm. 1885 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
91/58	Nagrobek kamienny Pawła Fidelusa, zm. 1894 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
92/58	Nagrobek kamienno-żeliwny Karoliny Menger, z k. XIX w.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Wymaga odnowienia
93/58	Nagrobek murowany Andrzeja Wicińskiego, zm.1989 r.	dz. 1188 cmentarz parafialny	Stan dobry
94/58	Obelisk pamięci poległych 1914 - 1920	dz.4495,4496 centrum, k/kościola	Stan dobry
95/58	Dwór murowany, klasycystyczny z pocz. XIX w.	dz. 456/9 ul. ks. Kobyleckiego	Stan dobry, w trakcie odbudowy i restauracji
96/58	Budynek murowany (szkoła) skrzydło z lat 1936 -1938 r.	dz. 2966/12 ul. ks.Kobyleckiego nr 490	Stan dobry
97/58	Budynek mieszkalny (kamienica) nr 445, z l. 1930-tych	dz. 451/75 ul. Krakowska	Stan dobry
98/58	Budynek mieszkalny (kamienica) nr 458, z l. 1939 - 1945	dz. 223 część wsi „Szpitalisko”	Stan dobry
99/58	Budynek mieszkalny (kamienica) nr k/158, z 1930 r.	dz.4652, 4653 centrum	Stan dobry
100/58	Dom mieszkalny, murowany nr 18, z 1923 r.	dz. 4667, 306 ul. Krakowska nr 18	Wymaga odnowienia elewacji
101/58	Dom mieszkalny, murowany nr 44, z 1910 r.	dz. 4476 centrum	Stan dobry

Nr karty zabytku	Rodzaj obiektu	Lokalizacja nr ew. działki	Opis
102/58	Dom mieszkalny, murowany nr 89, z 1920-tych.	dz. 40/1 ul. Kościelna nr 89	Stan dobry
103/58	Dom mieszkalny, murowany nr 137, z 1934 r.	dz. 2825-2831 ul. Kolejowa nr 137	Stan dobry
104/58	Dom mieszkalny, murowany nr 147, z l. 1920-tych	dz. 4541,4542 ul. Kolejowa nr 147	Wymaga remontu
105/58	Dom mieszkalny, murowany nr 418, z 1923 r.	dz. 2966/24 ul. ks. Kobyłeckiego nr 418	Stan dobry
106/58	Dom mieszkalny drewniano-murowany nr 10, z 1910 r.	dz. 451/72 ul. Krakowska nr 10	Stan dobry
107/58	Dom mieszkalny drewniany nr 83, z 1928 r.	dz. 57/5 ul. Słowackiego nr 83	Stan dobry
108/58	Dom mieszkalny drewniany nr 247, z k. XIX w.	dz. 4950 „Szpitalisko”	Stan średni
109/58	Dom mieszkalny drewniany nr 259, z ok. 1930 r.	dz. 57/9 centrum	Stan średni
110/58	Dom mieszkalny drewniany nr 291, z 1897 r.	dz. 4465 przy drodze z kościoła na cmentarz	Stan średni
111/58	Budynek gospodarczy drewniany (spichlerz) nr 168, z ok. 1930 r.	dz. 4594 ul. Kopaczowa	Stan dobry
112/58	Budynki gospodarcze drewniane (stodoła, obora) nr 247, z k. XIX w.	dz. 4869, 4869 „Szpitalisko”	Stan średni, wymagają remontu
113/58	Budynek gospodarczy drewniany (stodoła) k/nr 571	dz. 4952 ul. Kolejowa	Stan średni
114/58	Zespół budynków gospodarczych (stodół)	dz. 4905, 4906, 4992 k/cmentarza	Stan średni, wymagają remontów
115/58	Pozostałości grodziska XIII - XIV w., na Górze Zamczysko	dz. 1992/1 (działka leśna)	Stanowisko archeologiczne

Wszystkie obiekty z ewidencji zabytków w przypadku prac remontowych, modernizacyjnych czy adaptacyjnych wymagają uzyskania stosownej opinii służb konserwatorskich przed rozpoczęciem tych prac. Podobnie rozbiórka obiektów zabytkowych wiąże się z zobowiązaniem uzyskania pozytywnej opinii konserwatora zabytków.

8.3. Obiekty archeologiczne

Na terenie gminy Zembrzyce zarejestrowano 34 stanowiska ze śladami osadnictwa - głównie z okresu pradziejów, okresu nowożytnego oraz późnego średniowiecza. Lokalizację poszczególnych stanowisk, ich funkcję i chronologię przedstawia poniższy wykaz:

Wykaz stanowisk archeologicznych wg ewidencji zabytków:

Śleszowice - stanowiska archeologiczne obszar AZP 108-52

- Stanowisko **1/22**, położone na polu ornym, na stoku małej doliny, na terenie niezabudowanym, ślady osadnictwa z okresu nowożytnego XVII-XVIII w., znalezisko 3 fragmentów brzuśców naczyń 1 fragment ucha naczynia.
- Stanowisko **2/23**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, 1 fragment ceramiki.
- Stanowisko **3/24**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, 2 fragmenty denka naczynia.
- Stanowisko **4/25**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, 1 fragment dna.
- Stanowisko **5/26**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa z okresu górnego lub schyłkowego paleolitu, znalezisko 1 odłupek wiórkowaty z krzemienia.
- Stanowisko **6/27**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, 1 fragment ceramiki.

- Stanowisko **7/28**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII-XVIII w., 1 fragment ceramiki.
- Stanowisko **8/29**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII-XVIII w., 1 fragment ceramiki.
- Stanowisko **9/30**, położone na polu ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII-XVIII w., 1 fragment brzuśca i ucha ceramiki.
- Stanowisko **10/31**, położone na polu ornym, ślady osady z osadnictwa nowożytnego XVII - XVIII w., 1 fragment ceramiki.
- Stanowisko **11/32**, położone na gruncie ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII - XVIII w., 6 fragmentów ceramiki.
- Stanowisko **12/33**, położone na gruncie ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII - XVIII w., 6 fragmentów ceramiki.
- Stanowisko **13/34**, położone na gruncie ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII - XVIII w., 6 fragmentów ceramiki.
- Stanowisko **14/34**, położone na gruncie ornym, ślady osadnictwa nowożytnego XVII - XVIII w., 6 fragmentów ceramiki.

Tarnawa Dolna - stanowiska archeologiczne obszar AZP 108-52

- Stanowisko **5/47**, ślady osadnictwa neolitycznego, wczesnego brązu i z okresu nowożytnego XVII - XVIII w.
- Stanowisko **6/48**, ślady osadnictwa nowożytnego z XVII - XVIII w.
- Stanowisko **7/49**, ślady osadnictwa nowożytnego z XVII - XVIII w.

Tarnawa Dolna - stanowiska archeologiczne obszar AZP 108-53

- Stanowisko **1/2**, ślady osadnictwa epoki kamiennej.
- Stanowisko **2/3**, ślady osadnictwa okresu prehistorycznego.
- Stanowisko **3/4**, osada z okresu późnośredniowiecznego.
- Stanowisko **4/5**, ślady osadnictwa epoki kamienia

Tarnawa Górna - Stanowiska archeologiczne (obszar AZP 108-52)

- Stanowisko **1/50**, na polu ornym, osadnictwo z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, fragment dna naczynia.
- Stanowisko **2/51**, na polu ornym, osadnictwo z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, fragment ceramiki.
- Stanowisko **3/52**, na polu ornym, osadnictwo z okresu nowożytnego XVII - XVIII w, fragment ceramiki.

Zembrzyce - stanowiska archeologiczne obszar nr 108-53

- Stanowisko **1/6**, zamczysko, okres kultury łużyckiej do późnego średniowiecza XIII - XV w.
- Stanowisko **2/7**, ślady osadnictwa epoki kamienia.
- Stanowisko **3/8**, ślady osadnictwa średniowiecznego i nowożytnego.
- Stanowisko **4/9**, okres nowożytny XVI - XVII w.
- Stanowisko **5/10**, ślady osadnictwa epoki kamiennej.
- Stanowisko **6/11**, ślady osadnictwa późnośredniowiecznego IX - XV w.
- Stanowisko **7/12**, ślady osadnictwa epoki kamiennej.
- Stanowisko **8/13**, ślady osadnictwa z epoki kamiennej.
- Stanowisko **9/14**, ślady osadnictwa z epoki kamiennej.
- Stanowisko **10/15**, ślady osadnictwa z epoki kamiennej.

Wszystkie stanowiska ujęte w powyższym zestawieniu znajdują się pod ochroną konserwatorską, której strefa rozciąga się w promieniu ok. 20 - 40 m od ich centrum. Ogół stanowisk z wykazu jest objęty zakazem wszelkich działań niszczących jak: głęboka orka, prace wybiórcze, niwelacyjne. Działalność inwestycyjna jak; melioracje, gazyfikacja, prace wodno-kanalizacyjne, energetyczne, teletechniczne oraz budowlane muszą być bezwzględnie zgłaszane i uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, na określonych indywidualnie zasadach, z ewentualnością nakazu przebadania terenu -poprzedzającego inwestycję, na koszt inwestora.

8.4. Stan zachowania zasobów krajobrazu kulturowego gminy

Gmina Zembrzyce położona jest w Beskidach Zachodnich. Pod względem fizyczno-geograficznym w obrębie mezoregionów Beskid Mały i Beskid Makowski. Położenie to sprawiło, że poszczególne miejscowości rozwinęły się wśród wzgórz Beskidu, w dolinach potoków i w sąsiedztwie masywów leśnych. W XIV/XV wieku na obszar gminy zaczęła napływać ludność wołoska. Charakterystyczną cechą osad wołoskich było ich rozczłonkowanie, istnienie licznych, rozrzuconych na znacznej przestrzeni, w dolinach potoków, na wzgórzach, przysiółków.

Taki rozwój osadnictwa, będący pamiątką po osadnictwie wołoskim, stał się charakterystyczny dla całego rejonu. W kolejnych epokach, obszar gminy był zasiedlany z różnym natężeniem. Na terenie gminy występują dwa typy układów przestrzennych charakterystycznych dla terenów wiejskich: ulicówka (dominującą na analizowanym obszarze) oraz układ przysiółka. Zabudowa ulicówki tworzy ciągi wzdłuż jednej, głównej drogi przebiegającej przez wieś. Często drogi te położone są w osiach dolin wzdłuż przepływających cieków wodnych. Nieco odmienny charakter ma zabudowa wsi Zembrzyce. W centralnej części są one wsią o zwartej zabudowie o charakterze małomiasteczkowym, z wyraźnie wykształconym centrum. Taki układ przestrzenny kształtował się od średniowiecza i prawdopodobnie jego punktem wyjściowym była łańcuchówka z dojazdowymi drogami do pól prostopadłymi do głównej drogi wiejskiej, z czasem zabudowywanymi i zamienianymi na uliczki. W ten sposób powstał względnie regularny geometrycznie układ ulic z centralnie umiejscowionym placem - rynkiem, upodabniając plan przestrzenny wsi do terenu zurbanizowanego.

Większość układów przestrzennych poszczególnych wsi uległa w ostatnich latach sporym zmianom. Rozwój odbywał się przeważnie na zasadzie kontynuacji i uzupełniania istniejących ciągów zabudowy. Pojawiły się jednak formy obce tradycji zabudowy wiejskiej.

Pozostałości tradycyjnej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej gminy, pochodzą przeważnie z końca XIX wieku lub z przełomu XIX i XX wieku. Najczęściej występującym typem zagrody, jest zagroda kilkubudynkowa, obejmująca zlokalizowany przy drodze budynek mieszkalny, często z dobudówką inwentarską bądź z odrębnym budynkiem inwentarskim oraz stodołą lokowaną w głębi działki od strony północnej. Zachowanie reguły tradycyjnej orientacji budynków mieszkalnych frontową elewacją równoległą do dróg, sprawiło, że budynki mieszkalne sytuowano główną kalenicą równoległą do drogi. Tradycyjne budownictwo mieszkaniowe i gospodarcze było głównie drewniane, o konstrukcji zrębowej (choć występowały też budynki drewniano-murowane bądź murowane). Cechowały je ścisły funkcjonalizm, prostota, typowość i zachowawczość. Nie obniżało to jednak wartości estetycznych architektonicznej formy zabudowy. Wręcz przeciwnie, odznaczała się zawsze dobrymi proporcjami brył oraz decydującym o pewnej lokalnej odrębności kolorystycznym zdobnictwem. Tradycyjne budynki mieszkalne były przeważnie w horyzontalnym układzie bryły, jednokondygnacyjne z poddaszem użytkowym, dachami dwuspadowymi (niekiedy naczółkowymi, przyczółkowymi), o nachyleniu 35 - 45°.

Od lat 70-tych zabudowa wsi ulegała silnej modernizacji. Zaczęły powstawać budynki o współczesnej, jak na tamten okres, formie architektonicznej, często odbiegającej od tradycyjnej formy zabudowy. Towarzyszyło temu zanikanie budownictwa drewnianego. Popularną formą budynku mieszkalnego w latach 70-tych był budynek na rzucie kwadratu, parterowy lub piętrowy, przekryty dachem kopertowym lub płaskim czasem z piwnicą wyniesioną ponad teren. Zmiana formy tej zabudowy, w odniesieniu do zabudowy tradycyjnej, dotyczy głównie kształtu dachu i rzutu budynku. Niekorzystna zmiana specyficznego charakteru zabudowy wsi spowodowana jest zarówno brakiem kontynuacji zasadniczych cech tradycyjnej zabudowy wsi we współczesnym budownictwie, jak i znacznym stopniem przemieszania różnych form budynków mieszkalnych, poczynając od zachowanych relikwów zabudowy drewnianej, poprzez powojenne budynki utrzymane w konwencji tradycyjnej, aż po późniejsze formy domów typu „kostki”. Szczególnie niekorzystne zróżnicowanie formy architektonicznej i przypadkowe ustawienie typów zabudowy widać na stokach atrakcyjnych krajobrazowo wzniesień. Dysharmonijne oddziaływanie na krajobraz zabudowy użytkowanej sezonowo polega przede wszystkim na eksponowaniu jej lokalizacji, braku zieleni wysokiej w otoczeniu budynku, niewłaściwych proporcjach bryły, a także groźbie nieruchomości za pomocą mocnych form ogrodzeń.

W ostatnich latach obserwuje się odwrót od budynków mieszkalnych o dużym gabarycie pionowym, na rzecz domów parterowych z poddaszem użytkowym, często o charakterze rezydencjo-

nalnym (z dużym, zadbanym terenem zielonym, zlokalizowanym wokół budynku mieszkalnego). Forma tych budynków, mimo znacznie większego programu użytkowego, nie przytłacza wysokością i wpisuje się w krajobraz kulturowy gminy. Czasami nawiązuje do zabudowy tradycyjnej, co wskazuje na możliwość uwzględnienia w zabudowie współczesnej kontynuacji zasadniczych cech zabudowy tradycyjnej. Nowym, niestety niezbyt korzystnym zjawiskiem jest pojawianie się zabudowy w dolinach oraz na wzniesieniach pomiędzy zwartymi kompleksami leśnymi. W coraz wyższe partie stoków wchodzi zabudowa letniskowa, rekreacyjna, wykorzystywana sezonowo. Ekspansja jest szczególnie widoczna w terenach otwartych i w sąsiedztwie kompleksów leśnych. Wpływa to negatywnie na tkankę urbanistyczną, a także na odbiór bliskich widoków w panoramach gminy. Układy o większym stopniu rozproszenia zabudowy, występują praktycznie w każdej miejscowości, ale zjawisko to szczególnie nasila się w Marcówce i Śleszowicach. W ostatnich latach odnotowano tendencję do obudowywania dróg, łączących poszczególne wsie, co prowadzi do zanikania dystansów przestrzennych między poszczególnymi częściami jednostek osadniczych. Zjawisko to uznać należy za bardzo niekorzystne, zarówno pod względem ochrony kulturowej jak i pod względem funkcjonalnym.

8.5. Wnioski

Analiza zasobów środowiska kulturowego pozwala na określenie głównych uwarunkowań, które będą miały wpływ na zagospodarowanie przestrzenne gminy:

- *Gmina posiada stosunkowo mały zasób obiektów zabytkowych. Koncentrują się one w historycznych częściach wsi. Zachowała się przede wszystkim tradycyjna zabudowa drewniana, a także pojedyncze zespoły oraz liczne kapliczki i figury przydrożne, a także zabytki archeologiczne.*
- *Wszystkie obiekty objęte ochroną i nadzorem konserwatorskim oznaczono na rysunku studium.*
- *Zachowały się czytelne historyczne układy przestrzenne wsi, które niewątpliwie wywierają olbrzymi wpływ na zagospodarowanie.*
- *W zabudowie wsi widoczna jest różnorodność form architektonicznych (zabudowa tradycyjna drewniana, zabudowa murowana nawiązująca do tradycyjnych form i współczesna zabudowa nie kontynuująca cech tradycyjnych). Występuje znaczne zróżnicowanie gabarytów i układu domu na działce.*
- *Krajobraz kulturowy, na który składają się pasma zabudowy w dolinach rzecznych i prostopadłe rozchodzące się łany pól uprawnych, których zamknięcie stanowią grzbiety gór, zachował tu wiele pierwotnych cech. Coraz silniej pojawia się jednak tendencja do zabudowania najbardziej eksponowanych terenów o wybitnych wartościach krajobrazu.*
- *Niekorzystnym kierunkiem w kształtowaniu układów zabudowy jest rozpraszanie zabudowy daleko poza tradycyjnymi układami osadniczymi, na otwartych stokach i wierzchowinach, poza zasięgiem sieci uzbrojenia technicznego oraz dróg.*
- *Przestrzenie publiczne, szczególnie centra wsi, w których skupia się życie i których wygląd wpływa na postrzeganie wsi są często mało atrakcyjne (zabudowa, chodniki, oświetlenie, zieleń).*
- *Na terenie gminy znajduje się Park Krajobrazowy Beskidu Małego oraz jego otulina. Na tym obszarze obowiązują zasady i kierunki działania zawarte w Studium Krajobrazowo - Architektonicznym Parku. W przyszłości normy te zawarte powinny być także w Planie Ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.*
- *Krajobraz kulturowy centralnej części gminy silnie przekształcany przez inwestycje związane z realizacją zbiornika wodnego.*

9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

9.1. Wnioski złożone do Studium

Analizą objęto wnioski złożone w Urzędzie Gminy Zembrzyce w okresie zarówno w okresie poprzedzającym ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia studium oraz złożone po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium i na zawiadomienie organów i instytucji.

Wnioski pochodzące od indywidualnych wnioskodawców zostały zestawione w tabelach dla poszczególnych miejscowości i oznaczone na rysunku uwarunkowań, w skali 1 :10 000.

- Wnioski złożone przez indywidualnych wnioskodawców w okresie poprzedzającym ogłoszenie o przystąpieniu do zmiany Studium... dotyczą zarówno studium jak i planu, w szczególności przedstawiają się następująco:

Wieś Zembrzyce: 10 wniosków dotyczących 16 działek ewidencyjnych, w tym:

- 9 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 4 wnioski - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,

Wieś Tarnawa Dolna: 28 wniosków dotyczących 41 działek ewidencyjnych, w tym:

- 1 wniosek ogólny dotyczący całej wsi,
- 19 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 8 wniosków - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,

Wieś Śleszowice: 10 dotyczących 17 działek ewidencyjnych, w tym:

- 10 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),

Na ogólną ilość prawie 50 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia terenów w około 90% dotyczą zmiany granic terenów przeznaczonych na cele budowlane i to głównie dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Rozpatrzenia wniosków dokonano w aspekcie przeznaczenia terenów w obowiązującym miejscowym planie dla obszaru gminy oraz możliwości wprowadzenia zmian w ustaleniach studium bez naruszeń przyjętych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania gminy.

- Wnioski złożone w ustawowym okresie ogłoszenie o przystąpieniu do zmian Studium przez osoby prawne i fizyczne oraz jednostki nieposiadające osobowości prawnej, przedstawiają się następująco:

Wieś Zembrzyce: 78 wniosków złożonych przez indywidualnych wnioskodawców dotyczących 233 działek ewidencyjnych), w tym:

- 57 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 5 wniosków - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,
- 10 wniosków - dla zabudowy przemysłowej i usługowo - produkcyjnej,
- 5 wniosków - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej lub mieszkaniowo - produkcyjnej,
- 1 wniosek - dla zabudowy usługowej.

Wieś Tarnawa Dolna: 76 wniosków złożonych przez indywidualnych wnioskodawców dotyczących 200 działek ewidencyjnych, w tym:

- 67 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 9 wniosków - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,

Wieś Śleszowice: 40 wniosków złożonych przez indywidualnych wnioskodawców dotyczących 89 działek ewidencyjnych, w tym:

- 36 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 1 wniosek - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,
- 2 wnioski - dla zabudowy przemysłowej,
- 1 wniosek - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej.

Wieś Tarnawa Górna: 17 wniosków złożonych przez indywidualnych wnioskodawców dotyczących 65 działek ewidencyjnych, w tym:

- 11 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 5 wniosków - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,
- 1 wniosek - dla usług turystycznych.

Wieś Marcówka: 15 wniosków złożonych przez indywidualnych wnioskodawców dotyczących 41 działek ewidencyjnych, w tym:

- 11 wniosków - dla różnego typu zabudowy mieszkalnej (jednorodzinnej lub ogólnie działek budowlanych),
- 3 wnioski - dla zabudowy mieszkaniowo - letniskowej i rekreacyjnej,
- 1 wniosek - dla zabudowy przemysłowej.

Na ogólną ilość 234 wniosków, dotyczących ponad 600 działek, zdecydowanie przeważają dotyczące poszerzenia zasięgu „podstawowej strefy osadniczej”. Rozpatrzenia wniosków dokonano w aspekcie przeznaczenia terenów w obowiązującym miejscowym planie dla obszaru gminy oraz możliwości wprowadzenia zmian w ustaleniach studium bez naruszeń przyjętych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania gminy.

- Wnioski złożone w ustawowym okresie ogłoszenie o przystąpieniu do zmiany Studium... przez instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium, przedstawiają się następująco:

⇒ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Środowiska, Rolnictwa i Geodezji:

W studium należy uwzględnić:

- udokumentowane złożę piaskowców ciężkowickich „Tarnawa Dolna”;
- granice głównych zbiorników wód podziemnych nr 444 Dolina rzeki Skawy i nr 447 Zbiornik warstw (F) Godula (Beskid Mały).

⇒ Zarząd Województwa Małopolskiego:

Wytyczne z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskie oraz ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego w zakresie:

- kształtowania rozwoju osadnictwa, w tym w szczególności zahamowania rozwoju zabudowy rozproszonej, wspierania uzbrojenia terenów, uwzględnienia wymagań w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych;
- wyrównania szans życiowych osób niepełnosprawnych;
- ochrony i właściwego gospodarowania zasobami środowiska naturalnego, w tym w szczególności: uwzględnienia uwarunkowań wynikających z położenia gminy w obszarze o wysokich wartościach krajobrazowych i przyrodniczych (PK Beskidu Małego, sieć EKONET), ochrony ujęć wód, uwzględnienia ustaleń Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego, występowania złóż piaskowca i GZWP nr 444 i 447, ograniczenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych;
- zalesiania nieużytków i słabych użytków rolnych;
- podnoszenia retencyjności dorzeczy i zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym w szczególności: niedopuszczenia do nowego zainwestowania w strefach zagrożenia powodziowego, stosowania obudowy biologicznej cieków wodnych, zakończenia budowy zbiornika Świnna Poręba, budowy i utrzymania wałów przeciwpowodziowych;
- ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym w szczególności: respektowania wartości układu ruralistycznego, uwzględnienia szlaków kulturowych małopolski, możliwości utworzenia parku kulturowego m. Zembrzyce, ochrony najcenniejszych obiektów „in situ”;
- rozwoju zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody, w tym w szczególności: aktywizacji turystycznej gminy oraz budowy nowych tras turystycznych pieszych, rowerowych i konnych;
- systemów powiązań komunikacyjnych, w tym w szczególności ustalenia dla terenów dróg i ulic szerokości w liniach rozgraniczających umożliwiającą ich przebudowę i rozbudowę;

- infrastruktury technicznej, w tym w szczególności uwzględnienia przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia oraz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.
- ⇒ Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków:
 - uwarunkowania konserwatorskie w formie graficznej i tekstowej;
 - ochrona zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
 - ustalenia odnoszące się do zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;
 - ochrona układów ruralistycznych;
 - zasady ochrony do planów miejscowych.
- ⇒ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej:
 - obowiązkowo należy uwzględnić obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią i zagrożone osuwiskami;
 - dodatkowo w stosunku do wód propozycja zachowania pasów ochronnych wzdłuż cieków wodnych o szerokości minimum 15 m w celu umożliwienia dostępu do wody oraz utrzymania ekosystemów wodnych i zależnych od wód.
- ⇒ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad:
 - zachować rezerwę terenu dla przeprowadzenia nowego odcinka drogi klasy „GP” w ciągu drogi krajowej Nr 28;
 - obszary przeznaczone dla zainwestowania, położone wzdłuż drogi krajowej, powinny mieć wielkość umożliwiającą lokalizację obiektów budowlanych w odległości 25 m od krawędzi jezdni;
 - podłączenia terenów budowlanych do drogi krajowej jedynie poprzez istniejące i projektowane na nowych odcinkach skrzyżowania.
- ⇒ TAURON Oddz. W Bielsku-Białej:
 - zapisy studium winny umożliwić remont, rozbudowę i przebudowę istniejących sieci i urządzeń elektroenergetycznych oraz budowę nowych;
 - projekt studium winien obejmować swym zakresem branżę elektroenergetyczną.
- ⇒ Gmina Zembrzyce:

Propozycje wyznaczenia nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie na terenie gminy:

 - wieś Zembrzyce: tereny usługowo - handlowo - przemysłowe przy drodze krajowej (na granicy z miastem Sucha Beskidzka, naprzeciw bazy BESKIDUS) z korektą granicy terenów zalewowych rzeki Skawy; tereny usługowo - handlowo - przemysłowe przy drodze krajowej (przedłużenie istniejącego terenu w kierunku Zembrzyc); poszerzenie terenów przemysłowych (w rejonie tzw. lotniska); przeznaczenie pod zainwestowanie gminnych gruntów w sąsiedztwie stacji redukcyjnej gazu (przy drodze do Marcówki); poszerzenie terenów przemysłowych (w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków);
 - wieś Tarnawa Dolna: tereny usługowo-handlowe (w rejonie os. Dodówka, pomiędzy droga powiatowa a rzeką Tarnawka), tereny przemysłowe (w rejonie nieczynnego kamieniołomu Tarnawa)

Wnioski złożone przez instytucje przeanalizowano z uwzględnieniem aktualnych przepisów dotyczących obowiązkowego zakresu studium.

Wnioski złożone do projektu zmiany Studium dla miejscowości Zembrzyce w ustawowym okresie ogłoszenie o przystąpieniu do zmiany Studium:

- *przez instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium:*
 - ⇒ *Zarząd Województwa Małopolskiego:*

Wytyczne z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskie oraz ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego w zakresie:

 - *kształtowania rozwoju osadnictwa, w tym w szczególności zahamowania rozwoju zabudowy rozproszonej, wspierania uzbrojenia terenów, uwzględnienia wymagań w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych;*
 - *wyrównania szans życiowych osób niepełnosprawnych;*
 - *ochrony i właściwego gospodarowania zasobami środowiska naturalnego, w tym w szczególności: uwzględnienia uwarunkowań wynikających z położenia gminy w obszarze o wysokich wartościach krajobrazowych i przyrodniczych, ochrony ujęć wód,*

- sanitacji zlewni Skawy, uwzględnienia ustaleń Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego, występowania GZWP nr 444, uwarunkowań wynikających z lokalizacji zbiornika Świnna Poręba, ograniczenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych;
- zalesiania nieużytków i słabych użytków rolnych;
 - podnoszenia retencyjności dorzeczy i zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym w szczególności: niedopuszczenia do nowego zainwestowania w strefach zagrożenia powodziowego, uporządkowania systemów melioracyjnych, stosowania obudowy biologicznej cieków wodnych i zachowania ich ciągłości, uwzględnienia zapisów umożliwiających wykonywanie robót konserwacyjnych, regulacyjnych oraz związanych z ochroną przeciwpowodziową;
 - ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym w szczególności: respektowania wartości układu ruralistycznego oraz wykorzystanie walorów środowiska kulturowego dla kształtowania ładu przestrzennego i podniesienia atrakcyjności obszarów, nawiązanie w nowej architekturze do lokalnych wzorów i materiałów;
 - rozwoju zagospodarowania turystycznego w harmonii z ochroną przyrody, w tym w szczególności: aktywizacja turystyczna i rekreacyjna nowych terenów z zachowaniem ich najcenniejszych walorów, budowa nowych tras turystycznych pieszych, rowerowych i konnych;
 - systemów powiązań komunikacyjnych, w tym w szczególności: uwzględnienie zapisów mających na celu poprawę klimatu akustycznego, ustalenia dla terenów dróg i ulic szerokości w liniach rozgraniczających umożliwiających ich przebudowę i rozbudowę, zapewnienie dla terenów o określonym użytkowaniu dojścia i dojazdu do drogi publicznej;
 - infrastruktury technicznej, w tym w szczególności poprawa systemów zarządzania infrastrukturą techniczną, uwzględnienie przebiegu linii elektroenergetycznych wraz ze strefami ochronnymi.
- ⇒ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej:
- uwzględnić obszary szczególnego zagrożenia wskazane na mapach zagrożenia powodziowego, sporządzonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
 - uwzględnić pasy ochronne wzdłuż cieków wodnych o szerokości minimum 15 m licząc od górnej krawędzi skarpy brzegowej w celu umożliwienia dostępu do wody oraz utrzymania ekosystemów wodnych i zależnych od wód.
- przez osoby prawne i fizyczne oraz jednostki nieposiadające osobowości prawnej:

Obszar PU1 - 23 właściciele działek o numerach ewidencyjnych: 2914/2, 2915, 2916, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923/1, 2923/2, 2977/1, 2977/27, 2977/29, 2977/31, 2977/32, 2977/55, 2977/56, 2982/9 i 2983/1 wyrazili zgodę na przeznaczenie ich działek pod planowane budownictwo przemysłowe. Trzech właścicieli działek nr 2982/3, 2979/23 i 2977/34 złożyło wnioski do zmiany studium o przekształcenie działek pod budownictwo przemysłowe.

Obszar UH - na działki ewidencyjne nr 2522/10, 2524/2, 4375/1 i 2523/3 Spółka Uprawnionych Właścicieli wsi Zembrzyce złożyła wniosek do zmiany studium o przekształcenie działek na tereny pod usługi publiczne.^{7/}

9.2. Ustalenia Strategii rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy Zembrzyce na lata 2009 - 2015 powiązana jest z istniejącymi dokumentami planistycznymi gminy wchodzącymi w jej skład, a także z planami wyższego szczebla - Strategią Rozwoju Powiatu Suskiego, Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego oraz programami operacyjnymi.

W wyniku kompleksowych prac w ramach planowania strategicznego, w Gminie Zembrzyce, można będzie zrealizować zakładane cele:

- Dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Zembrzyce w warunkach Unii Europejskiej.

^{7/} W brzmieniu ustalonym jak w załączniku nr 1 do Uchwały Rady Gminy Zembrzyce Nr XIX/152/16 z dnia 27 października 2016r.

- Aktywne występowanie instytucji z terenu gminy po unijne środki strukturalne.
- Uruchomienie mechanizmów przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju Gminy Zembrzyce.
- Zaktywizowanie społeczności lokalnej.
- Nawiązanie nowej i wzmocnienie dotychczasowej współpracy pomiędzy środowiskami lokalnymi funkcjonującymi w gminie.
- Stymulowanie rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Zembrzyce, a co za tym idzie wzrost jego konkurencyjności gospodarczej.
- Promocję Gminy Zembrzyce w trakcie procesu wdrażania strategii rozwoju na lata 2009 - 2015.

W strategicznym programie działań, opracowując główne kierunki rozwoju gminy brano pod uwagę przede wszystkim rozwój gospodarczy i poprawę jakości życia mieszkańców, tak aby po 2015 roku Gmina Zembrzyce charakteryzowała się:

- otwartością na mieszkańców, inwestorów i turystów,
- wysoką estetyką i postrzeganiem jej wizerunku poprzez pryzmat poszczególnych, zadbanej wsi oraz promocji w mediach,
- wysoką świadomością mieszkańców w zakresie ekologii, przynależności europejskiej, aktywizacji oraz integracji społecznej,
- spadkiem bezrobocia i podniesieniem dochodów mieszkańców,
- wysokiej jakości środowiskiem przyrodniczym, czyste powietrze, woda, ziemia,
- brakiem przyzwolenia społecznego dla nielegalnego wyrzucania odpadów gospodarczych, wprowadzenia segregacji odpadów, oczyszczania ścieków i ekologicznego ogrzewania gospodarstw domowych,
- znaczną ilością gospodarstw rolnych o statusie ekologicznym lub agroturystycznym,
- sprawnie działającą siecią wodociągową obejmującą swym zasięgiem wszystkie wsie,
- infrastrukturą kanalizacji sanitarnej połączonej z oczyszczalnią ścieków, a tam gdzie to niemożliwe lub nieopłacalne - przydomowych oczyszczalni ścieków,
- dobrze rozwiniętą infrastrukturą teleinformatyczną,
- dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczno - sportowo - rekreacyjną z wieloma atrakcjami, które cyklicznie organizowane pozwolą na skuteczną promocję gminy,
- dużą ilością gruntów przeznaczonych pod inwestycje z zakresu zabudowy mieszkaniowej i usługowo - produkcyjnej, stopniowo uzbrajanych w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- obszarem objętym w całości sprawnym systemem planowania przestrzennego,
- dużą absorpcją środków pomocowych, także z Unii Europejskiej, które umożliwią będą dalszy, dynamiczny rozwój.

Określona wizja odzwierciedla specyfikę gminy, jej ofertę na zewnątrz i zobowiązania władz wobec lokalnej społeczności.

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel miejscowości, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do miejscowości, dla której została zdefiniowana.

Misję Gminy Zembrzyce określono następująco:

GMINA ZAMBRZYCE – obszar zrównoważonego rozwoju, ośrodek o charakterze rolniczym i turystycznym z dobrą infrastrukturą sprzyjająca małej i średniej przedsiębiorczości. Gmina z dobrą ofertą turystyczną i agroturystyczną, miejsce rozwoju gospodarczego. Bezpieczny samorząd zapewniający komfort życia i wypoczynek jej mieszkańcom.

W oparciu o zakreśloną misję i wizję rozwoju gminy określono:

- cele strategiczne - z długim horyzontem czasowym wyznaczającym kierunki działań podmiotów życia społecznego i gospodarczego gminy,

- cele strategiczne (taktyczne) - stanowiące rozwinięci celów strategicznych dla średniego horyzontu czasowego i odpowiadające na pytanie, w jaki sposób osiągnąć postawione zamierzenia oraz wskazujące narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych.

Główny cel strategiczny – zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oparty na idei samorządności lokalnej społeczności.

Strategiczne obszary działań rozwojowych – stanowiące główne kierunki rozwoju, mające na celu osiągnięcie wizji i misji Gminy Zembrzyce, są to następujące obszary strategiczne:

- infrastruktura i środowisko,
- gospodarka i rynek pracy,
- polityka społeczna, zdrowie, edukacja,
- kultura, turystyka, sport.

W ramach poszczególnych obszarów strategicznych ustalono cele strategiczne i cele operacyjne, jako zadania służące ich realizacji.

Obszar strategiczny – INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	
Cel strategiczny – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ZWIĘKSZAJĄCEJ ATRAKCYJNOŚĆ GMINY	
cele operacyjne:	- odnowa centrów wsi - rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, - infrastruktura drogowa, sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa,
Cel strategiczny – OCHRONA ŚRODOWISKA	
cele operacyjne:	- zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i zagospodarowanie odpadów, - kształtowanie postaw społeczeństwa w zakresie działań proekologicznych, - ochrona przeciwpowodziowa i przeciwoświejska, - ochrona gleby i powierzchni ziemi, ochrona różnorodności biologicznej oraz ochrona lasów, ochrona przed hałasem i promieniowaniem, - ochrona zasobów wód powierzchniowych i zasobów wód podziemnych, poprawa ich jakości i zapobieganie zanieczyszczeniu.
Obszar strategiczny – GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
Cel strategiczny – KREOWANIE POTENCJAŁU INWESTYCYJNEGO GMINY	
cele operacyjne:	- stwarzanie warunków do inwestowania na terenie gminy, - podejmowanie działań w kierunku tworzenia warunków dla absorpcji środków funduszy strukturalnych i wspierania przedsiębiorczości.
Cel strategiczny – PROMOCJA ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJA RYNKU PRACY	
cele operacyjne:	- wspieranie procesu powstawania miejsc pracy, - wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorców, - wzrost potencjału ekonomicznego gospodarstw rolnych oraz przedsiębiorstw bazujących na walorach turystycznych gminy.
Obszar strategiczny – POLITYKA SPOŁECZNA, ZDROWIE, EDUKACJA	
Cel strategiczny – WZROST POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I SOCJALNEGO	
cele operacyjne:	- działalność na rzecz utrzymania bezpieczeństwa oraz porządku publicznego, - przeciwdziałanie patologiom społecznym występującym na terenie gminy, - podjęcie działań w kierunku organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób starszych; organizowanie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.

Cel strategiczny – INTEGRACJA SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW
cele operacyjne: - stworzenie warunków do integracji mieszkańców gminy, - działania na rzecz zwiększania aktywności społeczności lokalnej.
Cel strategiczny – WYSOKA JAKOŚĆ SŁUŻBY ZDROWIA
cele operacyjne: - stworzenie warunków do poprawy funkcjonowania i dostępności mieszkańców do opieki zdrowotnej i społecznej.
Cel strategiczny – WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU EDUKACJI
cele operacyjne: - doskonalenie bazy lokalowej i technicznej szkół oraz placówek oświatowych.
Obszar strategiczny – KULTURA, TURYSTYKA, SPORT
Cel strategiczny – PROMOCJA GMINY
cele operacyjne: - działania w kierunku wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych dla rozwoju działalności turystycznej i agroturystycznej, - stworzenie zaplecza sportowo-rekreacyjnego na poziomie konkurującym z innymi gminami, - kontynuacja działań promujących kulturę mieszkańców gminy, - promocja potencjału turystycznego i kulturowego gminy poza jego granicami, - infrastruktura rekreacyjna, sportowa i turystyczna.

Poszczególne zadania mogą uzyskać wsparcie finansowe z programów krajowych i regionalnych wspierających rozwój lokalny. Zadania zgłoszone w ramach Konwentu Strategicznego spełniają oczekiwania społeczności lokalnej i wszystkich instytucji działających na terenie gminy.

9.3. Ustalenia dla gminy Zembrzyce z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Małopolskiego

Polityka przestrzenna wskazana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego przyjętym przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwała Nr XV/174/03 z dnia 22 grudnia 2003 roku.

Jako jeden z priorytetów zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego wskazano poprawę ładu przestrzennego. Wśród najważniejszych zadań tej polityki wymieniono:

- wzmocnienie policentrycznej struktury systemu oraz kształtowanie wielofunkcyjnego modelu aglomeracji, miast i osiedli, który zapewnia optymalne efekty społeczne i gospodarcze;
- stopniową likwidację dysproporcji w zagospodarowaniu i związanych z tym barier rozwoju;
- restrukturyzację i unowocześnianie przemysłu oraz kształtowanie sektora nowych usług;
- przywracanie i utrwalanie równowagi ekologicznej, drogą coraz efektywniejszego równoważenia działań społeczno - gospodarczych i przestrzennych z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego;
- poprawa estetyki zabudowy i zagospodarowania - znaczące zwiększenie terenów zielonych, poprawa stanu sanitarnego;
- eliminowanie kolizji między funkcjami produkcyjnymi (rolnictwo, przemysł) z ekologicznymi (leśnictwo, turystyka, obszary chronione) - strefowanie zagospodarowania.

W planie wskazano strefy problemowe i obszary funkcjonalne polityki przestrzennej dla całego województwa. Dla południowej części województwa wyodrębniono strefę B - STREFA OBSZARÓW O WYSOKICH WARTOŚCIACH PRZYRODNICZYCH.

Proekologiczne działania na tych terenach zmierzać powinny w kierunku zachowania tych walorów i aktywne przeciwdziałanie ich możliwej degradacji poprzez m.in.:

- zwiększanie powierzchni terenów podlegających różnym formom ochrony prawnej;
- reglamentowanie na drodze administracyjnej rodzajów i form działalności gospodarczej, które mogłyby negatywnie oddziaływać na środowisko.

Mając na uwadze charakter istniejącego zainwestowania, odmienność funkcjonalną, rodzaj i nasilenie procesów społeczno - gospodarczych o określonej specyfice oraz potencjalne możliwości występowania lokalnych i ponadlokalnych konfliktów, charakterystycznych dla dominujących na poszczególnych terenach funkcji ekonomicznych, wskazano dla południowej małopolski wieloprzestrzenny obszar funkcjonalny - **obszar aktywizacji i promocji produktu turystycznego Małopolski Południowej** - gmina Zembrzyce położona jest w zasięgu tego obszaru funkcjonalnego. Dla obszaru przewidziano podjęcie następujących działań, służących rozwiązywaniu istniejących i zapobieganiu potencjalnych konfliktów oraz zmierzających do aktywizacji społeczności regionu i promocji oferowanego produktu turystycznego:

- wspieranie rozwoju wszelkich form turystyki nie kolidujących z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego;
- aktywny udział w rozwiązywaniu konfliktów wynikających z kolizji lokalizacyjnych obiektów i form zagospodarowania turystycznego mogących wpływać na stan środowiska i krajobraz z wymogami ich ochrony;
- rozwijanie edukacji społeczności lokalnych w zakresie tworzenia produktu turystycznego w różnej skali (od uruchamiania gospodarstw agroturystycznych po przedsięwzięcia wymagające zaangażowania większej ilości podmiotów);
- włączanie się w promowanie produktu turystycznego obszaru poprzez pomoc w tworzeniu organizacji promocyjnych, wykorzystywanie kontaktów krajowych i międzynarodowych zarządu i kadry kierowniczej administracji województwa, dofinansowywanie przedsięwzięć o charakterze promocyjnym (targów, festiwali, konferencji).

Kierunki działań i wskazania przypisane do obszaru aktywizacji i promocji produktu turystycznego Małopolski Południowej:

Strefa ekonomiczna - dotyczą podstawowych problemów związanych z obszarami predestynowanymi do gospodarczego wykorzystania potencjału przyrodniczego województwa małopolskiego, z obszarami wymagającymi działań przywracających równowagę w środowisku, w tym o substandardowych warunkach sanitarno - zdrowotnych oraz obszarami lub korytarzami proponowanymi do objęcia różnymi formami ograniczonego użytkowania:

- ochrona i gospodarowanie kopalinami - ochrona udokumentowanych złóż kopalin pospolitych o istotnym znaczeniu w skali województwa lub unikatowych;
- zasoby wód podziemnych - skuteczna ochrona prawna, minimalizacja zużycia i przeciwdziałanie zanieczyszczeniom realizowana poprzez objęcie faktyczną ochroną prawną obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych;
- zasoby wód powierzchniowych - nadrzędną zasadą jest racjonalne kształtowanie zasobów wodnych oparte na korzystnym ekologicznie i gospodarczo zagospodarowaniu zlewniami rzek;
- ochrona przed powodzią - osiągnięcie właściwego zagospodarowania terenów zagrożonych, poprzez określenie faktycznych obszarów zagrożonych zalaniem wraz ze wskazaniami dla tych obszarów, zwiększenie retencji powierzchniowej;
- ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi - pilna potrzeba wykonania map osuwiskowych, opracowań zawierających identyfikację obszarów osuwiskowych i obszarów predestynowanych do powstawania osuwisk, a ponadto obszarów, na których mogą wystąpić inne zjawiska geodynamiczne tak naturalne (sufozja) jak i antropogenne (deformacje ciągłe i nieciągłe na terenach poeksploatacyjnych) oraz opracowanie wytycznych dotyczących sposobów zagospodarowania i monitorowania;
- ochrona powietrza - ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających powietrze do poziomu zapewniającego wysoką jakość środowiska atmosferycznego oraz odpowiadających funkcjom, uwarunkowaniom regionalnym i wymaganiom ogólnokrajowym;
- systematyczna poprawa klimatu akustycznego - podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie emisji hałasu komunikacyjnego, poprawa jakości dróg, wyznaczenie terenów zagrożonych hałasem wibracjami i promieniowaniem jonizującym oraz terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów i podejmowania działań naprawczych;
- ochrona zasobów glebowych - ochrona zasobów gleb wysokiej jakości rolniczej, rozwój rolnictwa proekologicznego zwłaszcza w produkcji owoców metodami ekologicznymi w rejonach podgórskich i górskich; na wszystkich obszarach użytkowanych rolniczo, usytuowa-

nych zwłaszcza na terenach objętych różnymi formami ochrony przyrody oraz na obszarach zlewni chronionych, ochrona gleb przed niekorzystnym wpływem zabiegów agrochemicznych;

- zasoby leśne - stałe powiększanie zasobów leśnych oraz poprawa ich kondycji przyrodniczej do stanu umożliwiającego optymalne warunki funkcjonowania lasów; kontynuacja przebudowy gatunkowej drzewostanów dla dostosowania składu gatunkowego zbiorowisk leśnych do warunków siedliskowych;
- ochrona przyrody i krajobrazu - kształtowanie spójnej przestrzennie małopolskiej sieci powiązań przyrodniczych uwzględniającej istniejące i projektowane obszary chronione, włączone w sieć krajową, opartej o założenia i koncepcję europejskich sieci ekologicznych; tworzenie warunków przestrzennych dla zapewnienia ochrony prawnej unikatowych i wybitnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych w tym ochrona rzek z ich otoczeniem oraz innych ciągów obszarowych mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej.

Sfera kulturowa - wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla ochrony tożsamości regionalnej oraz promocji rozwoju gospodarczego poprzez:

- ochronę, utrzymanie i przywracanie zasobów dziedzictwa kulturowego;
- wykorzystanie i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego;
- zachowanie, ochronę i rewaloryzację historycznych układów przestrzennych;
- zachowanie i ochronę krajobrazu kulturowego;
- zachowanie, ochronę i kształtowanie architektury regionalnej;
- zachowanie i ochronę niematerialnych wartości kulturowych, stanowiących o tożsamości regionu;
- podejmowanie działań organizacyjnych, badawczych i promocyjnych;
- integrację ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego.

Infrastruktura społeczna - racjonalne wykorzystanie istniejącego potencjału w tym zakresie, a także poprawę standardów i zmniejszanie dysproporcji odnośnie dostępności do niej oraz jakości obsługi mieszkańców. Realizacja powyższych celów i kierunków działań odbywać się będzie poprzez działania w sferze przestrzennej (lokalizacyjnej) i poza przestrzennej (organizacyjnej). W sferze przestrzennej będą to m.in.:

- lokalizacja ośrodków sportowo - rekreacyjnych łączących różne formy uprawiania sportów i aktywnego spędzania wolnego czasu na obszarze całego regionu Małopolski, tak aby docelowo większość gmin na terenie województwa była w nie wyposażona;
- lokalizacja ośrodków narciarskich na terenach o korzystnych warunkach orograficznych i klimatycznych, w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i krajobrazem; w chwili obecnej przewiduje się ich nowe lokalizacje m.in. w paśmie Beskidu Małego (miasta i gminy Andrychów i Wadowice oraz gminy Stryszawa i Zembrzyce);
- wyznaczenie i realizacja różnego rodzaju tras rekreacyjnych (pieszych, rowerowych, konnych, narciarstwa śladowego oraz innych, specjalistycznych); główną zasadą ich wyznaczenia i realizacji powinno być połączenie ich w spójny i przemyślany system obejmujący docelowo teren całej Małopolski; szkieletem takiego systemu powinna być sieć tras rowerowych służąca również do przemieszczania ludności;
- turystyka przyrodnicza (piesza, rowerowa, konna, narciarska itp.) powinna być rozwijana na bazie parków narodowych i krajobrazowych, rezerwatów przyrody, pomników przyrody i muzeów przyrodniczych powiązanych z tymi obszarami;
- agroturystyka, wykorzystując zachowany w województwie tradycyjny wiejski krajobraz kulturowy i walory przyrodnicze stosowne do tej formy wypoczynku, powinna rozwijać się na bazie obszarów agroturystycznych, łatwo dostępnych urządzeń obsługi z zakresu kultury, rozrywki, handlu itp., a także kwater w jednostkach osadniczych położonych w obszarach agroturystycznych.

Integracja przestrzenna - ustalenia wykraczają poza zakres jednej sfery, której problematyka została ściśle określona, wkraczając w pola rozważań przypisanych do innych sfer (głównie sfery ekonomicznej).

- hierarchia ośrodków - jako docelowy model hierarchii ośrodków w województwie małopolskim, w zakresie wyposażenia w infrastrukturę społeczną, przyjęto układ składający się z pięciu poziomów; najniższy poziom lokalny to małe ośrodki wyposażone w podstawowe

obiekty infrastruktury społecznej, zaspokajające potrzeby lokalnych społeczności; poziom lokalny tworzą m.in. miejscowości będące siedzibami gmin, są to ośrodki małe, o małym potencjale i możliwościach zaspokajania jedynie lokalnych potrzeb mieszkańców z zakresu infrastruktury społecznej;

- kształtowanie ładu przestrzennego - wśród zadań priorytetowych tej polityki należy m.in. wymienić: przywracanie i utrwalanie równowagi ekologicznej, drogą coraz efektywniejszego równoważenia działań społeczno-gospodarczych i przestrzennych z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego; poprawę estetyki zabudowy i zagospodarowania; eliminowanie kolizji między funkcjami produkcyjnymi (rolnictwo, przemysł) z ekologicznymi (leśnictwo, turystyka, obszary chronione) - strefowanie zagospodarowania; do najważniejszych postulatów do planów miejscowych zalicza się:
 - ograniczanie rozproszenia budownictwa, poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącego zainwestowania;
 - rozszerzanie terenów mieszkaniowych poza obszar zwartej zabudowy miejscowości w pierwszej kolejności na tereny już silnie obciążone zabudową rozproszoną oraz rezygnacja z wprowadzania nowej i utrwalania istniejącej zabudowy w terenach otwartych;
 - ograniczanie rozwoju terenów budowlanych liniowo wzdłuż ciągów komunikacyjnych, głównie dróg wyższych rangą w celu umożliwienia ich rozbudowy i modernizacji;
 - oznaczanie obszarów zalewowych i osuwiskowych, rezygnacja z wprowadzania nowej oraz utrwalania istniejącej zabudowy na terenach zagrożonych powodzią i osuwiskami;
 - chronienie dziedzictwa kulturowego, kształtowanie harmonijnego krajobrazu poprzez wykorzystanie walorów środowiska kulturowego i podniesienia atrakcyjności obszarów poprzez uwzględnienie ustaleń konserwatorskich i dostosowanie nowej architektury do tradycji i charakteru substancji zabytkowej;
 - nawiązywanie w nowej architekturze do lokalnych wzorów i materiałów, zachowywanie regionalnego krajobrazu kulturowego.

Strefa gospodarcza

- efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania;
- adaptacja zainwestowania do nowych warunków rozwoju poprzez restrukturyzację i modernizację;
- efektywne wykorzystanie rezerw tkwiących w użytkowaniu i zainwestowaniu terenów, zakładając rozwój jakościowy;
- tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego;
- zwiększenie konkurencyjności województwa.

W ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, uwzględniono następujące zadania odnoszące się do terenu gminy Zembrzyce:

- zadanie „rządowego programu zadań inwestycyjnych”, związane z zakończeniem budowy zbiornika wodnego „Swinna Poręba”, w tym: elementy ochrony przeciwpowodziowej wsi Zembrzyce (obwałowanie, hydrofornie), zmiany systemu komunikacji drogowej, przełożenie linii kolejowej Kraków - Zakopane na odcinku Stryszów - Zembrzyce;
- potencjalne zadania programów wojewódzkich w zakresie kierunków rozwoju systemu energetycznego, wynikające z planów rozwoju zakładów energetycznych oraz wniosków zgłoszonych do planu: modernizacja linii 110 kV Poręba - Andrychów z odczepem do GPZ Wadowice Zaskawie - Sucha, Kęty - Andrychów, Zaskawie - Kalwaria, Sucha - Białka - Jordanów;
- proponowany park kulturowy Zembrzyce;
- utrzymanie i realizację szlaków dziedzictwa kulturowego;
- utrzymanie istniejących obszarów i obiektów objętych prawnymi formami ochrony przyrody (parki krajobrazowe) oraz ochrona lasów;
- ochronę zasobów wód w ustanowionych strefach ochronnych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych.

9.4. Wnioski z opracowania ekofizjograficznego

Dokument p.t. „Gmina ZEMBRZYCE - OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE PODSTAWOWE do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego” sporządzono w okresie luty-kwiecień 2006 roku. Opracowanie obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Zembrzyce i wykonane zostało na zlecenie Urzędu Gminy.

Celem opracowania było rozpoznanie i ocena warunków fizjograficznych dla określenia przyrodniczych uwarunkowań dla funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania, eliminowania lub ograniczenia zagrożeń oraz zapewnienia trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Opracowanie ekofizjograficzne jest odrębnym dokumentem sporządzanym wyprzedzająco przed ukończeniem prac nad projektami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy. Opracowanie ma charakter opracowania podstawowego i spełnia warunki dokumentu sporządzonego dla projektów planistycznych na obszarze gminy Zembrzyce.

W celu wskazania obszarów, których użytkowanie i zagospodarowanie (z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej) powinno być podporządkowane zachowaniu bioróżnorodności oraz dla ustalenia ograniczeń w zagospodarowaniu, w opracowaniu ekofizjograficznym wskazano uwarunkowania, zagrożenia, oceny i należą do nich:

9.4.1. Zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz ich ochrona prawna.

Położenie terenu, bogata rzeźba, zróżnicowanie stosunków wodnych, znajdują odzwierciedlenie w dużej różnorodności siedlisk, a tym samym w bogactwie szaty roślinnej. W różnych miejscach omawianego obszaru zachowały się fragmenty siedlisk zbliżonych do naturalnych, charakterystycznych dla terenów podgórskich. Ze względu na znaczne przekształcenie wymagają szczególnego potraktowania gdyż mogą odegrać istotną rolę w kształtowaniu zasobów przyrodniczych i wpłynąć na zdolność środowiska do samoregulacji.

Obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną:

POMNIKI PRZYRODY (wg danych Starostwa Powiatowego Sucha B., 2002 r.):

- **dąb szypułkowy** 200 lat (obwód 370 cm, wysokość ok. 25 m) - Marcówka 106 obok przydrożnej kapliczki

PARKI KRAJOBRAZOWE

- **Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną** powołany Rozporządzeniem Nr 9/98 Wojewody Bielskiego z 16 czerwca 1998 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Małego (Dz. U. Województwa Bielskiego nr 9 poz. 110) obejmujący obszar położony na zachód od linii projektowanego przebiegu drogi krajowej nr 28. Rozporządzenie nie różnicuje zapisów dla obszaru Parku i otuliny.

OCHRONA GATUNKOWA

- na terenie gminy można spotkać szereg przedstawicieli świata roślinnego i zwierzęcego podlegających ścisłej ochronie prawnej.

Obiekty przyrodnicze wskazane do objęcia ochroną prawną

ZESPOŁY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE (wg opracowań - Z.Witkowski, A.Błarowski, 1998r)

- **Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Leskowiec”** - grzbietowa forma kwaśnej buczyny, duże skupienie jałowców, polana widokowa - szczytowe partie Leskowca, Jaworzyny i Grani Jana Pawła II,
- **Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Carchel”** - kompleks lasów z urozmaiconym składem zbiorowisk i towarzyszącymi formami skalnymi na Górze Żurawica (proponowany rezerwat) - Góra Żurawica po przełęcz Carchel z terenami otaczającymi,
- **Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Las Dąbrowski”** - kompleks leśny o dużym zróżnicowaniu zbiorowisk leśnych i nieleśnych (w tym 2 płyty muraw kserotermicznych - proponowane jako użytki ekologiczne) - kompleks Lasu Dąbrowskiego z niezalesionym szczytem wzniesienia obok osiedla Bałdysy,
- **Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy „Prorokowa Góra”** - klasyczny przykład ekstenzywne użytkowanego krajobrazu łąkowo-leśnego, o bardzo wysokiej różnorodności biologicznej - wschodni stok pasma Góry Prorkowej, powyżej osiedla Rusków,

- **U.E. „Grąd”** - północne zbocze i wąski pas olszyny karpackiej wzdłuż cieków wodnych z łanowo występującym czosnkiem niedźwiedzim - środkowy odcinek doliny potoku Śleszówka.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU - gmina położona w obrębie tzw. „transgranicznego obszaru strategicznej ochrony ekologicznej - Zielone Karpaty”. Ze względu na występowanie zróżnicowanych ekosystemów, walorów krajobrazowych dających możliwość rozwijania turystyki i różnorodnych form wypoczynku oraz pełnienie przez obszar funkcji korytarza ekologicznego umożliwiającego migrację roślin i zwierząt na kierunku zachód - wschód rejon predestynowany do objęcia ochroną (poza PKBM z otuliną i strefą przyszłego zbiornika Świnna Poręba) w formie obszaru chronionego krajobrazu.

Wskazane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze nie posiadają opracowań obrazujących obecny stan zachowania ekosystemów oraz szczegółowej lokalizacji, rzeczywistych granic obszarów i powierzchni wymagających ochrony, na rysunku uwarunkowań przyrodniczych zostały oznaczone sygnaturalnie.

OBSZARY NATURA 2000 - na terenie gminy nie figurują obiekty zakwalifikowane do ochrony w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Inne formy ochrony zasobów - obiekty objęte ochroną prawną

LASY WODOCHRONNE I GLEBOCHRONNE - Zarządzeniem nr 149 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 11 września 1996r. w sprawie uznania za ochronne lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie P.G.L. Lasu Państwowe Nadleśnictwa Sucha o powierzchni zalesionej ogółem - 644 ha, uznano za ochronne: lasy wodochronne i glebochronne.

STREFY OCHRONNE UJĘĆ WODY - decyzją Wojewody Małopolskiego z dnia 16.10.2000r. znak: OŚ.III-IV.6811-1-29/2000 w sprawie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody ze źródła TD-1, zlokalizowanego w miejscowości Tarnawa Dolna, gmina Zembrzyce dla potrzeb wodociągu we wsi Skawce - osiedle Borowina Skawiecka, ustanowiono strefę ochronną ujęcia.

GRUNTY ROLNE I LEŚNE - ochrona przed przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne uregulowana ustawami o Ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawą o Lasach.

OCHRONA KOPALIN - chronione z mocy ustawy Prawo geologiczne i górnicze:

- udokumentowane złożę kategorii C₁ piaskowców ciężkowickich „Tarnawa Dolna” przy nieczynnym kamieniołomie w Tarnawie Dolnej.
- obszar górniczy „Mucharz I” z wyznaczonym zasięgiem terenu górniczego dla złoża piaskowców krośnieńskich „Mucharz-Górka” - częściowo na terenie wsi Śleszowice.

Inne formy ochrony zasobów - obiekty wytypowane lub wskazane do objęcia ochroną

NIEOBWAŁOWANE OBSZARY BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ - w „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Skawy - gmina Zembrzyce” dla dolin rzeki Skawy i jej dopływów Tarnawka i Paleczka z Marcówką ustalone zostały: obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie przewyższenia $p = 0,5\%$, 1% , $3,33\%$, 5% , 10% , 20% i 50% , odcinki koryt narażonych na erozję brzegową oraz obszary osuwiskowe. Przebieg granicy zalewu o prawdopodobieństwie przewyższenia $p = 1\%$ pozwala na ustalenie „obszaru bezpośredniego zagrożenia powodzią”, w których będą obowiązywać zakazy, nakazy i dopuszczenia określone w przepisach szczególnych.

OBSZARY OCHRONNE ZBIORNIKÓW WÓD ŚRÓDLĄDOWYCH (PODZIEMNYCH) - w opracowaniach specjalistycznych zostały wytypowane jako wymagające szczególnej ochrony wody podziemne należące do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 444 - Dolina rzeki Skawy” - obszar doliny Skawy i odcinka ujściowego Paleczki do wysokości ok. 350 m npm.

STREFY OCHRONNE UJĘĆ WODY - dla przyszłego ujęcia wody na zbiorniku Świnna Poręba oraz gminnych ujęć wody: na potoku Tarnawka w Tarnawie Górnej i potoku Paleczka w Zembrzycach.

9.4.2. Obszary występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska

Rozpoznanie obszarów konfliktów oparto o ujawnione w opracowaniu konflikty pomiędzy walorami przyrody ożywionej i nieożywionej oraz funkcjonowaniem środowiska przyrodniczego, a użytkowaniem i zagospodarowaniem terenu. Rozpatrzono zarówno istniejące konflikty oraz w oparciu o posiadane rozeznanie, potencjalne i wynikające z projektowanego zagospodarowania przestrzeni. Podstawowe uciążliwości i zagrożenia tworzą obszary konfliktów przyrodniczo - przestrzennych.

Obszary szczególnych konfliktów:

- obszary nadmiernie zanieczyszczone - wody powierzchniowe nieodpowiadające normom i wody podziemne zagrożone infiltracją zanieczyszczeń komunalnych,
- obszary zagrożone falą powodziową i podtapianiem - w dolinach głównych rzek i ich podstawowych dopływów oraz na terenie cofki zbiornika,
- obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych i erozją powierzchniową - osuwanie zboczy na załomach dolin i na stokach o dużych spadkach oraz na obrzeżu zbiornika,
- obszary związane z drogowym układem komunikacyjnym o wysokim natężeniu ruchu - źródło zanieczyszczeń komunikacyjnych na terenach przyległych oraz jako bariera ograniczająca naturalny rozwój systemów ekologicznych,
- obszary związane z aktywnością gospodarczą mieszkańców i jednostek gospodarczych.

Rodzaje aktywności ludzkiej szczególnie konfliktogennej:

- eksploatacja powierzchniowa w strefach o wysokich walorach krajobrazowych, intensywna gospodarka rolna i leśna,
- osadnictwo i zabudowa rekreacyjna, emisja zanieczyszczeń, regulacja koryt rzecznych w obszarach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- tworzenie i utrzymywanie antropogenicznych barier w krajobrazie ekologicznym,
- inwestycje komunikacyjne i zabezpieczające związane z zadaniem „zbiornik wodny Świnna Poręba”.

Rejony koncentracji istotnych barier na pasmach powiązań ekologicznych

(obszary o największym nagromadzeniu zagrożeń, w których występuje wyraźna kolizja zainwestowania z powiązaniem ekologicznymi):

- zbiornik wodny wraz z obwałowaniem brzegów przewidzianym do wykorzystania pod trasy komunikacyjne (droga krajowa wzdłuż lewego brzegu, torowisko kolejowe i droga powiatowa wzdłuż prawego brzegu),
- zabudowa centrum wsi Zembrzyce (obszar zamknięty ograniczony od zachodu i północy obwałowaniem zbiornika, od południa nowoprojektowanym odcinkiem drogi wojewódzkiej, od wschodu doliną potoku Paleczka) - zespół wielofunkcyjny z przemieszanaą zabudową mieszkaniową, usługową i produkcyjną,
- zabudowa usługowo - produkcyjna w rejonie Dąbie (teren pomiędzy linią kolejową Sucha Kalwaria, a drogą krajową nr 28) - przedłużenie podobnego przeznaczenia na terenie miasta Sucha Beskidzka,
- tereny eksploatacji powierzchniowej kamieniołomu Mucharz Górka.

Przyjęty kierunek rozwoju gminy tworzy w części centralnej barierę na obecnym naturalnym równoleżnikowym korytarzu aktywnych biologicznie obszarów. Zbiornik wodny, zwarte obszary osadnicze, zabudowa produkcyjna, linia kolejowa i trasy drogowe o wysokim natężeniu ruchu niosą za sobą niebezpieczeństwo naruszenia powiązań przyrodniczych.

9.4.3. Ocena potencjalnych zmian w środowisku spowodowanych realizacją zbiornika wodnego

- zmiana reżimu rzeki - w korytach wszystkich cieków wpadających do zbiornika nastąpi zmiana profilu podłużnego i bazy erozyjnej, może to wyzwolić rozwój szeregu zjawisk erozyjnych (erozja boczna i wgłębna) wzdłuż koryt cieków, a przy ujściu do zbiornika wzmożona akumulacja niesionego materiału i zamulanie zbiornika; rozmiary zjawisk nierozpoznane, mogą dotyczyć całej zlewni powyżej zbiornika,
- erozja linii brzegowej, aktywizacja spękanego górotworu – dynamika brzegu zbiornika zależy od splotu wielu czynników i w efekcie może doprowadzić do cofnięcia linii brzegowej: tam

gdzie granica zbiornika będzie przebiegać na łagodnym stoku w postaci platformy abrazyjno - akumulacyjnej; tam gdzie granica zbiornika będzie przebiegać na niestabilnych zboczach i w rejonach starych osuwisk spękany górotwór otaczający intensywnie nasycony wodą będzie bardziej podatny na ruchy masowe - nasypy komunikacyjne projektowane wzdłuż stromych zboczy dolin oraz przewidziane załadowania powinny częściowo zabezpieczać obszary osuwiskowe przed rozwojem zjawisk erozyjnych,

- procesy limnologiczne - spiętrzenie Skawy spowoduje zwiększenie powierzchni i głębokości wód, a zmniejszenie prędkości przepływu to znaczy zmianę rzeki w kierunku środowiska jeziornego - dostarczenie przez rzeki i spływ ze stoków obrzeża materiału organicznego może w istotny sposób wpłynąć na zanieczyszczenie i eutrofizację wód w zbiorniku, w konsekwencji można się spodziewać wystąpienia okresowych zabagnień z intensywnymi procesami gnilnymi i lęgowiskami komarów,
- zmiany klimatyczne - w efekcie wzrostu pojemności cieplnej i zmniejszenia szorstkości podłoża należy liczyć się ze złagodzeniem ekstremalnych wartości temperatur, wzrostem prędkości wiatru, wzrostem wilgotności na obrzeżu i częstotliwości występowania mgieł - teoretyczny zasięg oddziaływania max. 2 - 3 km od linii brzegowej zbiornika,
- zmiany krajobrazu i w użytkowaniu gruntów - zbiornik oraz odcinki nowych tras komunikacyjnych radykalnie zmienia obecny krajobraz naturalny doliny Skawy; obszar zmian jest ograniczony do niewielkiego fragmentu dolinnego, ale realizacja zbiornika będzie skutkować również przeobrażeniami struktury socjalnej i sposobu zagospodarowania na terenie całej gminy; wprawdzie ubytek powierzchni rolnej i leśnej w skali gminy wydaje się niewielki (6,7% powierzchni ogólnej, 4,8% powierzchni gruntów rolnych, 13,4% powierzchni użytków zielonych, 4,6% lasów), ale nastąpi w rejonie występowania najwyższych klas gleb i najlepszych kompleksów rolnych, co w sytuacji, gdy ogólna jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest niewysoka ubytek będzie miał istotne znaczenie dla rolniczego potencjału gminy,
- zmiany w szacie roślinnej - powstanie dużego jeziora i podniesienie zwierciadła wód gruntowych spowoduje zmianę warunków siedlisk roślinnych poza czasą zbiornika - najwyraźniejsza zmiana warunków wystąpi w strefie przybrzeżnej gdzie przebudowa stref brzegowych i regulacja cieków spowoduje zanik naturalnych zespołów roślinności nadrzecznej, wodnej i błotnej; natomiast na odcinkach cofki gdzie częste wahania stanu wody odsłaniać będą dno zbiornika powstaną warunki sprzyjające rozwojowi wtórnych środowisk bagiennych i torfowych,
- zmiany w świecie zwierząt - po zalaniu wodą czaszy zbiornika przewiduje się stopniowe wycofywanie z obszaru zalanego, na tereny dalej położone od zbiornika, zwierząt łownych i ptaków oraz wyginięcie części gatunków z fauny glebowej i drobnej fauny naziemnej w konsekwencji zlikwidowania szeregu miejsc rozrodu i gniazdowania ryb, gadów, płazów i ptaków.

Opracowania florystyczne dotyczące zmiany w środowisku biotycznym prowadzone w związku z budową zbiornika wodnego wskazują, że zniszczone w wyniku napełnienia zbiornika zbiorowiska w miarę zarastania brzegów zbiornika mogą się odtworzyć. Na dalszym etapie, po ustabilizowaniu się warunków wokół zbiornika można spodziewać się pojawienia się gatunków wodno-błotnych, w tym nowych gdyż powstanie zbiornika podnosi atrakcyjność obszaru dla tego typu gatunków. W trakcie realizacji oraz po zrealizowaniu zbiornika naborą większego znaczenia obecne lokalne połączenia przyrodnicze przejmując część zadań utrzymujących obecną ciągłość głównych powiązań.

9.5. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

9.5.1. Podstawa prawna

Zgodnie ze zmianą Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która została wprowadzona Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (DZ.U. z 2015r. poz. 1777), wchodzącą w życie 18 listopada 2015 roku, zmienia się istotnie sposób podejścia do wyznaczania nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania.

W wyniku wprowadzonych zmian ustawodawca wprowadził do dokumentu studium **obowiązek uwzględnienia**:

W zasadach kształtowania polityki przestrzennej gminy:

- zarówno interesu publicznego i prywatnego (w tym zgłaszanych uwag i wniosków) jak i analizy ekonomicznej, środowiskowej i społecznej dotyczącej sytuowania nowej zabudowy;
- miejsca lokalizacji nowej zabudowy, która powinna w pierwszej kolejności uwzględnić rezerwy w istniejącej wykształconej strukturze funkcjonalno - przestrzennej, a w przypadku ich braku lokalizację na obszarach o najwyższym stopniu przygotowania do zabudowy.

W uwarunkowaniach rozwoju gminy:

- bilansowania terenów przeznaczonych pod zabudowę z uwzględnieniem: analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy; chłonności, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i innych obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę;
- określenia zapotrzebowanie na nową zabudowę z uwzględnieniem bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, perspektywy nie dłuższej niż 30 lat oraz niepewności procesów rozwojowych wyrażających się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Zmiana studium dla części obszaru gminy wymaga dokonania, zarówno w części tekstowej jak i graficznej studium, zmian w odniesieniu do wszystkich treści, które w wyniku wprowadzonej zmiany przestają być aktualne.

9.5.2. Zakres zmian studium gminy Zembrzyce dla miejscowości Zembrzyce

1. Obowiązujące „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zembrzyce” zostało przyjęte Uchwałą nr XXVII - 201/13 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 26 kwietnia 2013 roku, ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Rady Gminy Zembrzyce Nr VIII/64/15 z dnia 18 września 2015 roku.
2. Zakres i obszary objęte zmianą studium zostały ustalone Uchwałą Nr VIII/65/15 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 18 września 2015 roku i dotyczą zmiany dla 2 obszarów miejscowości Zembrzyce, w granicach ustalonych w załącznikach nr 1 i 2 do uchwały.
3. W związku z negatywną opinią Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie znak: ZU-440-8-14/16 z dnia 25 lutego 2016 roku dotyczącą zagospodarowania obszaru oznaczonego symbolem UH (oznaczonego w załączniku nr 2 do uchwały) ze względu na położenie w granicach obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi niosące zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia, Uchwałą Nr XV/124/16 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 29 czerwca 2016r. zmieniła uchwałę nr VIII/65/15 Rady Gminy Zembrzyce z dnia 18 września 2015r w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce dla 2 obszarów w miejscowości Zembrzyce w ten sposób, że zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zembrzyce ograniczona została do jednego obszaru miejscowości Zembrzyce określonego w załączniku graficznym nr 1 do uchwały nr VIII/65/15 z dnia 18 września 2015r. Pozostałe ustalenia podstawowej uchwały nie uległy zmianie.
4. Rzeczowy zakres zmian polega na wprowadzeniu jednostki urbanistycznej:
 - aktywności gospodarczej oznaczonej symbolem PU1 - teren obiektów produkcyjnych, produkcyjno - usługowych, składów i magazynów,Proponowana zmiana nie wpłynie na stan pozostałych elementów zagospodarowania, które w wyniku wprowadzonej zmiany pozostają aktualne.
5. Opis obszaru podlegającego zmianie:

Obszar PU1 – o ogólnej powierzchni ok. 8 ha (w tym ok. 1,5 ha terenów zabudowanych i ok. 4,8 ha terenów nowych przeznaczonych na cele produkcyjne) położony w centralnej części wsi o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno - przestrzennej, w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków przy nowo wybudowanej drodze Zembrzyce - Dąbrówka, część zachodnia terenu chroniona przed wodami powodziowymi i podtapianiem ze strony zbiornika Świnna Poręba obwałowaniem; wskazany, jako poszerzenie istniejącego terenu PU1 (zakład meblowy); pod koniec maja 2015 roku 23 właściciele działek o numerach ewidencyjnych:

2914/2, 2915, 2916, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923/1, 2923/2, 2977/1, 2977/27, 2977/29, 2977/31, 2977/32, 2977/55, 2977/56, 2982/9 i 2983/1 wyrazili zgodę na przeznaczenie ich działek pod planowane budownictwo przemysłowe. Trzech właścicieli działek nr 2982/3, 2979/23 i 2977/34 złożyło wnioski do zmiany studium o przekształcenie działek pod budownictwo przemysłowe.

9.5.3. Zestawienie wykorzystania terenów przeznaczonych pod odpowiednie formy zagospodarowania w granicach gminy Zembrzyce

- dla aktywności gospodarczej (stan na koniec 2014 roku)

Funkcja terenu	Powierzchnia terenu przeznaczona dla danej funkcji (ha)	Powierzchnia wykorzystana (ha)	Powierzchnia rezerwy (ha)	Powierzchnia wykorzystana (% terenów przeznaczonych do zainwestowania)	Powierzchnia rezerwy do zagospodarowania (% terenów przeznaczonych do zainwestowania)
wieś Zembrzyce					
PU1	15,40	4,90	10,50	32	33*/
PU2	9,15	9,15	--	100	
wieś Tarnawa Dolna					
PU1	2,30	1,80	0,50	78	4*/
PU2	1,90	1,90	--	100	
wieś Śleszowice					
PU1	0,50	0,50	--	100	0
wieś Marcówka					
PU1	0,75	0,75	--	100	0
ogółem	30,00	19,00	11,00	63	27*/

Oznaczenia w tabeli:

PU1 - tereny obiektów produkcyjnych, produkcyjno-usługowych, składów i magazynów;

PU2 - tereny obiektów produkcyjno-usługowych, handlu hurtowego, składów i magazynów, obsługi transportu;

*/ - powierzchnię rezerwy do zagospodarowania obniżono o ok. 10% ze względu na uwarunkowania lokalne (m.in. ukształtowanie terenu, konfigurację podziałów własnościowych) uniemożliwiające ich wykorzystanie.

Rezerwy terenów określone zostały w oparciu o dane dotyczące zasięgu terenów przeznaczonych dla aktywności gospodarczej oraz dane dotyczące terenów zabudowanych pochodzące z BDOT. Rezerwy wyliczone zostały w odniesieniu do poszczególnych kategorii terenów przeznaczonych do zainwestowania w planach miejscowych.

Podstawowe rezerwy występują na terenie miejscowości gminnej Zembrzyce, w niewielkim procencie na terenie wsi Tarnawa Dolna, w pozostałych miejscowościach gminy praktycznie nie występują.

9.5.4. Zestawienie zmian w strukturze podmiotów gospodarczych w gminie Zembrzyce w latach 2009-2014 (źródło: BDL)

wyszczególnienie	wielkość w latach					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON						
ogółem	444	461	458	460	469	471
w tym przemysł i budownictwo	189	194	177	186	189	190
podmioty wpisane na 10 tys. ludności	796	816	808	815	828	835
podmioty gospodarcze wg klas wielkości (wielkość zatrudnienia na 1 zakład)						
0 – 9	421	438	437	441	452	454
10 – 49	18	18	16	14	12	12
50 - 249	5	5	5	5	5	5
podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON						
ogółem	50	35	35	35	35	37
w tym przemysł i budownictwo	16	13	8	12	15	16
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności	90	62	62	62	62	65
podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON						
ogółem	32	27	35	30	23	34
w tym przemysł i budownictwo	15	10	19	8	12	17
podmioty wykreślone na 10 tys. ludności	57	48	62	53	41	60

Powiat suski 2014 rok wieś: – podmioty wpisane na 10 tys. ludności – 794
 – podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności – 69
 – podmioty wykreślone na 10 tys. ludności – 57

W analizowanym okresie gmina Zembrzyce charakteryzuje się stabilną sytuacją ze stałą tendencją wzrostową w ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zarówno ogółem jak i w dziale przemysł i budownictwo, przeważają podmioty o niskim zatrudnieniu. Na tle innych jednostek wiejskich powiatu suskiego jest to gmina o wyższej od średniej ilości podmiotów w stosunku do liczby mieszkańców.

9.5.5. Zapotrzebowanie na nowe tereny aktywności gospodarczej

Biorąc pod uwagę stan powierzchni rezerw do zagospodarowania dla aktywności gospodarczej można stwierdzić, że zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza powierzchni w terenach już wyznaczonych do zainwestowania. Ze względu na to, że zasięgi terenów do zabudowy produkcyjnej nie zawsze korelują z układem własności oraz zamierzeniami właścicieli i użytkowników terenów, wskazuje się na potrzebę wprowadzenia „nowych terenów”. Nowe obszary wskazane pod zabudowę stanowią przedłużenie, istniejących bądź wskazanych planem miejscowym, terenów dla działalności gospodarczej. Położone w centralnej części wsi gminnej dostępne komunikacyjne z dróg publicznych, z dostępem do systemów infrastruktury technicznej (woda, kanalizacja, gaz) nie będą generować dodatkowych środków finansowych gminy. W proponowanej zmianie nastąpi powiększenie powierzchni przeznaczonych dla aktywności gospodarczej o ok. 4,8 ha.^{8/}

^{8/} W brzmieniu ustalonym jak w załączniku nr 1 do Uchwały Rady Gminy Zembrzyce Nr XIX/152/16 z dnia 27 października 2016r.